

AZ ESZTERHÁZY KÁROLY FŐISKOLA NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLÁJÁNAK KÉPZÉSI TERVE

A Doktori Iskola előzményei: *genus loci*

Eger városának modern kori iskola- és művelődéstörténetében hagyomány és egyéniségek egymásra találásának metszeteit szemlélhetjük. Az új évezred többkarú, modern felsőoktatási intézménye mögött felsejlik az alapító, Eszterházy Károly alakja, aki fizikai valósággá nemesítette elképzeléseit: a két és félszáz évvel ezelőtt egyetemnek szánt Líceumában egyházi és világi tematikájú iskolák diákjai koptatták a lépcsőket s forogtak a korabeli tudás világában a teológiától a jogig, a kereskedelemtől a tanító- és tanárképzésig. A jogutód intézmény szempontjából legfontosabb, történelmi jelentőségű mozzanat az 1828-ban Pyrker János László érsek által felállított első magyar tanítási nyelvű tanítóképző, amelynek szellemiségét leginkább az intézetben végzett Gárdonyi Géza közvetítette a 20. századnak. A hely szelleme tudni vágyó fiatalok és elhivatott nevelők, közemberek és egyházi személyiségek, majdani tanítók és tudós tanárok egymásra találását tette lehetővé. Ha elhaladunk az éppen megújuló Líceum épülete előtt, főhajtásunk nem egyszerűen a magyar barokk egyik ékkövének, mindmáig sugárzó tökéletességének szól, hanem azokat az egykori emberi kapcsolatokat, s az általuk közvetített nevelési hagyományokat tartjuk tiszteletben, amelyekre támaszkodhatunk. Doktori iskolánkat a jövő nemzedékének ajánljuk, azoknak, akik most népesítik be az Alma Mater-t, akik egyéniségükkel, tehetségükkel és szorgalmukkal képesek új értelmet adni a hagyománynak.

Jelen intézmény közvetlen jogelődje az 1949-től a Líceum épületében működő Állami Pedagógiai Főiskola. Az eltelt hat évtized alatt a főiskola többkarú, 21. századi intézménnyé, művelődési és kulturális központtá változott, amely egyaránt szolgálja a minőségi oktatás, a tudományos kutatás és a közösség szolgálatának ügyét.

A doktori iskola célja, feladatai

A Neveléstudományi Doktori Iskola az intézmény történeti hagyományaira, több évtizedes tanárképzési gyakorlatára, valamint az annak során kikristályosodó szakmai-tudományos eredményekre alapozva elsősorban a pedagógusképzés és a pedagógusi munka sajátosságainak vizsgálatát állítja a neveléstudományos vizsgálat fókuszába. Ebből adódóan két, egymással funkcionálisan is szoros kapcsolatban álló képzési programja a pedagógusképzés és a pedagógusi szaktudás művelődés- és pedagógiatörténeti, továbbá aktuális kérdéseinek nevelésméleti és összehasonlító pedagógiai vizsgálatára vállalkozik.

Képzésfilozófiánk kiindulási pontja az, hogy hallgatóink olyan kutatási témákat válasszanak, amelyek tudáshiányokat tárnak fel és oldanak meg, ugyanakkor eredményeik olyanok, amelyek be is épülnek a társadalmi praxisba, főként a nevelés és oktatás, a tanárképzés és a hazai és nemzetközi kommunikáció területén. A hagyományok tiszteletét nemzeti értékeink megőrzésében és ápolásában a doktori iskola **Művelődés- és Pedagógiatörténeti Programja** biztosítja. A jelöltek egyéni és társadalmi előrehaladását az igényes szaknyelvhasználat, terminológiai pontosság segíti a szaknyelvi kommunikációban, ami a szaktudományok és tantárgy-pedagógiák által fejlesztett, fegyelmezett tanári személyiség erénye. Ez utóbbi kialakítása a DI másik, tanár-központú programjának a felelőssége: **A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei**. Az információs és tudás-alapú társadalom – mind a témavezetőkben, mind a jelöltekben – kiköveteli azt a magas feszültségű kreativitást, amely – hagyomány és egyéniség egymásra találásával – értékes és hasznos alkotásokat szül. A hagyomány és az egyén összekapcsolódásának lehetőségeit és súlyát,

emelkedettségét és hatékonyságát a Doktori Iskola két (egy diakrón és egy szinkron szemléletű) programjával is hangsúlyozni kívánjuk.

Célkitűzésünk továbbá az is, hogy doktori iskolánk jelöltjei a neveléstudomány művelésében olyan kutatási témákat válasszanak, amelyek a **pedagógusképzéssel, véle és általa a pedagógiai tudás megújításával** foglalkoznak, akár gyakorlati jellegű, de elméleti tudást is feltételező problémák megfogalmazása és megoldása érdekében. Meggyőződésünk, hogy a feltárt tudáshiányok kiküszöböléséhez inter- multi- és transzdiszciplináris szaktudás szükséges, amelynek elsajátítása, alkalmazása és tökéletesítése feltételezi a **személyiség tudatos fejlesztését**. Mindeközben tudomásul vesszük, hogy a technikai fejlődés, az iskoláztatás tömegessé válása, a fogyasztói társadalom és globalizáció nem kívánt hatásai következtében megváltozott tanári és tanulói minőségek elkerülhetetlen következménye egy **pedagógiai paradigmaváltás**, amely képes egy olyan **segítő pedagógiát** megteremteni, amely kompetencia-alapú és kritérium-orientált. Mindez nem jelenti azt, hogy az új paradigma képtelen lenne a korábbi pedagógiák értékeit megtartani, élmény-pedagógiává fokozni. Az új, segítő pedagógia ösztönzi a saját személyiségünkkel bánni tudás kompetenciájának kialakítását (önállóság, személyiség-fejlődés és egyéniséggé válás); a társadalmi szocializáció kompetenciáinak használatát (kommunikáció, együttélés, érdek-érvényesítés); nem különben a kognitív kompetencia fejlesztését, amely a gondolkodási és tanulási - és általuk tudást szerző - kompetenciák világába vezet. Az új pedagógiai kultúra megjelenésének, fejleszthetőségének záloga – többek között - a tantárgy-pedagógiák megújulása, kiteljesedése.

Az EKF Neveléstudományi Doktori Iskolája feladatának tekinti, hogy a fenti kompetenciák fejleszthetőségét megkülönböztetett figyelemmel vizsgálja a pedagógusképzés terén általában; a nyelvpedagógiák, valamint a természetes és mesterséges környezetekkel foglalkozó pedagógiák esetében pedig kiemelten. Doktori iskolánk kísérletet tesz arra, hogy jelöltjeit ne csak a felsőoktatási intézményekből fogadja, hanem lehetőséget biztosítson a magyarországi és határon túli tanárság minden arra érdemes képviselőjének, aki önfejlődésében szakmai kiteljesedését, szakmai egyéniséggé válását doktori iskolánk elvégzésében, tudományos fokozat megszerzésében látja. A tanári pályák jelen presztízs-vesztéseikhez jelentősen hozzájárul a tanárok napi rutinba süppedése; a szellemi kitörés, feltörekvés, tudományos karrier-építés lehetőségének hiánya. Iskolánk tehát lehetőséget kíván biztosítani a tanári, vagy ahhoz kapcsolódó pályákon működő olyan igényes, pedagógus értelmiségieknek, akik a doktori fokozat megszerzését kreatív képességeik és egyben szakmai előrehaladásuk, életpályájuk természetes elemének tekintik. Célunk és feladatunk, hogy a kiválók kiválasztását szélesebb alapokra helyezzük.

1. A DOKTORI ISKOLA KÉPZÉSI TERVÉNEK TANTERVI HÁLÓJA

Az EKF Neveléstudományi Doktori Iskolájában 6 félév alatt 180 kreditet kell elérni. Ebből a kurzusok elvégzésével maximum 100 kredit teljesíthető, a kurzusok elvégzéséből megszerezhető minimum kreditszám 80. További kreditek szerezhetők kutatómunkáért (publikációk); az éves kutatási beszámoló és a záró beszámoló; illetve (felső)oktatási gyakorlat révén. A Doktori Iskolában megszerzendő/megszerezhető kreditpontok (félévenkénti optimális bontásban):

(A végbizonyítvány (abszolutórium) kiállításának feltétele tehát:

- az előírt 180 kreditpont megszerzése (tanulmányi és kutatómunkáért, oktatási tevékenységért adható kreditpontokból);
- a záró beszámoló sikeres teljesítése;
- a költségterítési-befizetési és más, esetleges fizetési hátralék rendezése.)

Félévek	1.	2.	3.	4.	5.	6.	Kreditpontok összesen
I. Tanulmányi munkáért:							
Kurzusok							
Neveléstudományi közös alapozó kurzusok	15	10	5	-	-	-	30
Az alprogramok témaköreinek kurzusai	5	5	5	5	-	-	20
Szabadon választható tárgyakért szerezhető kreditpontok	5	5	15	15	10	-	50
Kutatási szeminárium+évvégi beszámoló:	-	5	5	5	5	10	30
Összesen:	25	25	30	25	15	10	130
II. Kutatómunkáért és publikációs tevékenységért							min. 30

Magyarországon megjelent lektorált acta-cikkért (vagy ehhez hasonló cikkért)	3
Magyarországon idegen nyelven megjelenő lektorált cikkért	6
Országos folyóiratban megjelent magyar nyelvű lektorált tanulmányért	8
Külföldön megjelent idegen nyelvű lektorált tanulmányért	12
Könyvrészletért	16
Recenzióért	2
Tankönyvért, jegyzetért (max. 2 db vehető figyelembe)	16
Nyelvkönyvért (max. 2 db vehető figyelembe)	8
Önálló szaktudományos monográfiáért	25
Hazai és külföldi konferencián tartott előbíralt magyar nyelvű előadásért	4
Magyarországon tartott idegen nyelvű konferencia-előadásért	6
Külföldi konferencián tartott idegen nyelvű előadásért	8
Magyarországi konferencián tartott magyar nyelvű poszterelőadásért	2
Magyarországi konferencián tartott idegen nyelvű poszterelőadásért	3
Külföldi konferencián tartott idegen nyelvű poszterelőadásért	4
Egyetemi doktori értekezésért adható	
„summa cum laude” minősítés esetén	12
„cum laude” minősítés esetén	8
„rite” minősítés esetén	0

III. (Felső)oktatási intézményben kifejtett oktatási tevékenységért:	max. 20
--	----------------

2. A DOKTORI ISKOLA PROGRAMJAINAK LEÍRÁSA

2.1. A nevelés- és művelődéstörténet szerepe a tanárképzésben (a tanári tudat kialakulása)

A program filozófiája és tartalmi elemei

A pedagógusképzés és a pedagógusi szaktudás aktuális kérdéseinek, kihívásainak tudományos igényű vizsgálata az összehasonlító művelődés-, illetve pedagógiatörténet módszertani eszköztárának felhasználásával történik. Ebből adódóan a doktori program történeti-összehasonlító és ennek alapján tudományos igényű rendszerező modulokat tartalmazó programjának fókuszában a magyar pedagógus szakmák kibontakozásának a közép-európai fejlődéssel összhangban álló, történeti-összehasonlító perspektívából történő elemzésének témakörei, továbbá a modern pedagógus szakmák, illetve professziók kialakulásának az európai modernizáció folyamatával összekapcsolódó, a kora újkorig visszanyúló közép-európai kibontakozásának tágabb művelődés- és pedagógiatörténeti összetevőire is kitékintő recepciótörténeti folyamatai állnak. A program első kronológiai egysége a folyamat 19. század elejéig tartó, tágabb művelődéstörténeti kontextusba ágyazott „előtörténetére” irányul.

A pedagógusmunka és a pedagógiai szakmai tudás a 16.-18. században érvényesülő hagyományos formáinak és tartalmainak hátterében a rendi társadalom igényei álltak. Ennek egyik jellegzetessége, az urbanizáció alacsony szintje, a népesség többsége még vidéken, olyan hagyományos, szóbeliségre alapozódó közösségi keretek között élt, amelyben a nevelés, illetve a tudásátadás még nem esett egybe az iskoláztatással. Az iskolákban, állami keretek között megvalósuló nevelés-oktatás hosszabb fejlődési folyamat során, fokozatosan lép majd a hagyományos falusi, illetve a polgárság és a nemesség körében is uralkodó szóbeliségen alapuló tudásátadás, a családi-közösségi nevelés helyébe. Ezen a téren a 18. századi Magyarországon is erőteljesen érvényesült még a későrendi társadalomra jellemző tradicionális „munkamegosztás.” Ennek szintén évszázados rendje szerint az egyházak irányították a kulturális élet szinte minden területét; az oktatást, a tudományt, sőt részben az irodalmat és a művészetet is.

A program első kronológiai egysége oktatási és a kutatási középpontjában egyrészt a kora újkori íráson és olvasáson alapuló műveltség, a korabeli műveltségi elit különböző csoportjai olvasmányműveltségének vizsgálata áll. A tágabb művelődéstörténeti elemzések keretében feldolgozásra kerülnek a tanítással foglalkozó papok, lelkészek, tanítók, tanárok, ugyanígy a falusi gazdálkodásban tanácsadó gazdatisztek hazai és külföldi képzése, könyvtáraik története, közelebbről az iskolázásuk során olvasott könyvanyag tartalmi elemzése, az iskolai könyvtárak anyagának tartalmi változásai, a tanítással, neveléssel foglalkozó személyek kulturális horizontjának kutatása, bemutatása és elemzése.

A program második kronológiai egységének középpontjában a modern magyar közoktatási rendszer kettős intézményrendszerének megjelenése és az ezzel párhuzamosan kialakuló két sajátos pedagógus mesterség (alsóbb iskolák tanítói és a felsőbb iskolák tanárai) korai intézményesülésének folyamatai állnak. Ebben az időszakban jelenik majd meg az egymástól számos alapvető vonásában elkülönülő tanár-, illetve tanítóképzés intézményrendszere, illetve annak hátterében két egymástól élesen elkülönülő pedagógiai kultúra, a pedagógus szakmai tudás két modellértékű (az elméleti pedagógia tudomány tartalmaiban is leképződő) formája is kialakul majd. A 19. század második felében megjelenő két tipikus pedagógus szakmai csoport (alsóbb ún. népiskolák tanítói és a felsőbb iskolák tanárai) professziója során két szervesen és funkcionálisan kifejlődő, ugyanakkor egymástól számos lényeges vonásában eltérő tanári, illetve tanítói pedagógiai kultúra, pedagógusi szaktudás jön létre.

A program szervezeti és infrastrukturális háttere

A kora újkori könyvjegyzékek feltárása, nyilvántartása és kiadása program Szegeden indult, és a szervezett kutatás le is zárult. A programvezető (Monok István) személye, illetve ottani tanítványának (Verók Attila) Egerbe kerülése inspirálta az Eszterházy Károly Főiskolát a kutatás időbeli folytatására, illetve a ma is meglévő könyvanyag szervezett számbavételével való kiegészítésére. Ennek megfelelően készül a *Magyarországi és erdélyi könyvjegyzékek bibliográfiája 1750–1850*, továbbá *A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei és kéziratai* program évente újabb gyűjtemény feltárását hozza. Külön érdekesség a *Kárpát-medence örmény kulturális öröksége* program, amely első három évében a ma is rendelkezésünkre álló könyvanyag leírását célozta meg, a lipcsei Geisteswissenschaftliches Zentrum für Geschichte Ostmitteleuropas (GWZO) intézettel közösen (csak elenyésző mértékben örmény nyelvű ez a hagyomány!). Fontos kiemelni azt a nemzetközi projektet is, amelyben az Eszterházy Károly Főiskola az Osnabrücker Egyetem Kora Újkori Művelődéstörténeti Intézetének vezetése mellett a nevezett személyek révén vesz részt. A projekt az európai könyvtárakban és levéltárakban található alkalmi nyomtatványok feltárására és kiadására vállalkozik. Tekintélyes könyvsorozatának (*Handbuch des personalen Gelegenheitsschrifttums in europäischen Bibliotheken und Archiven*) következő darabja éppen – Verók Attila és hallgatói kutatásai nyomán – a brassói levéltárak anyagát fogja nyilvánosságra hozni. A dokumentumok egy része jól használható az erdélyi oktatástörténet egyes részleteinek megvilágítására is. Hasonlóan nagyszabású az a nemzetközi program is, amelyben az elmúlt tíz év során a hallei (Németország) Franckesche Stiftungen történeti gyűjteményeinek (portrégyűjtemény, térképgyűjtemény, régi könyvek, kéziratok) hungarica szempontú átvizsgálása zajlott le. Az előkerült több ezer tételes dokumentumlista ékesen tanúsítja a peregrináció jelentőségét a korai újkorban, és meggyőző képet fest a főként az oktatási struktúrákon keresztül terjedő szellemi áramlatok európai cirkulációjáról. A témában eddig megjelent két katalóguskötetet hamarosan követi a harmadik is, melynek nyomán megindulhat többek között az iskola- és pedagógiatörténeti problémák árnyaltabb elemzése is (például a felbukkant tankönyvek nevelés- és oktatástörténeti kontextusba helyezésével).

A könyvtár- és művelődéstörténeti kutatásoknak ugyanakkor bőven van egri előzménye is. A helyi könyvtárak török kori, illetve a török kiűzését követő évszázadra vonatkozó kutatásai számos magánkönyvtárat, illetve intézményi gyűjteményt írtak le (Antalóczy Lajos, Bitskey István, Kiss Adrienne, Czeglédi László), emellett az észak-magyarországi nagyobb családok könyvgyűjtésére is irányultak kutatások (Radvánszky-, Andrassy-család). Ez év tavaszán a sikeresebb fiatal kutatók dolgozataiból kötetet is tudunk kiadni. Bibliográfiai adatai a következők: *De libris et bibliothecis*. Szerk.: Czeglédi László, Monok István. Eger, 2011, Líceum Kiadó (A helyi érték. Kulturális örökség tanulmányok. Sectio iuvenum). A kötet tanulmányai szinte kivétel nélkül a könyveken és az oktatási rendszeren keresztül történő áthagyományozás kérdésével foglalkoznak, ösztönző példát kínálva a megkezdett kutatások folytatására.

A Tanárképzési és Tudástechnológiai Karon működő *Kulturális Örökség Tanulmányok* mesterszak oktatási programjában is szerepelnek olyan tárgyak, amelyek a 18. századi mezőgazdálkodásban – ott közelebbről a borkultúrában – lezajlott változásokat mutatják be (Csoma Zsigmond, Gál Lajos, Petercsák Tivadar). A mostani program e változások könyvben rögzített hátterét emeli majd ki (a kalendáriumok tartalmi változásaitól a magyar nyelvű gazdasági szakirodalom létrehozásáig). Ez a vizsgálat hangsúlyosan nem mezőgazdaságtudományi, sokkal inkább a modern európai szakirodalom itteni jelenlétét, a fordításokat s a fordítókat veszi górcső alá, valamint kiemelten kíséri figyelemmel és interpretálja a nevelés- és oktatástörténetben ezzel kapcsolatban lejátszódó folyamatokat is.

Az irodalmi alkotások létrehozói (írók, költők) sok esetben maguk is tanítói gyakorlattal bírtak, nevelési nézeteikről, a műveltségi állapotokról külön is számot adtak. Az ilyen életművek vizsgálata eddig sem precedens nélküli (Tüskés Gábor), de a mostani programban kifejezetten célzott kutatási terület.

Fő kutatási területek és disszertációk készítésére javasolt témák

- európai neveléstudományi eszmék magyarországi befogadás története
- a nőnevelés évezredei
- az anya- és idegen nyelv tanításának kultúrtörténete
- „gyermekideológiák” a nevelés esztétikájában
- európai és magyar kultuszok keletkezés- és hatástörténete
- a magyar nyelvű gazdálkodási szaknyelv kialakulása és tanítása Magyarországon
- magyar irodalmi személyiségek neveléstudományi elképzelései
- történeti emlékhelyek kultusza és feldolgozása az oktatás és nevelés folyamatában
- múzeumi gyűjtemények, mint az oktatás és a nevelés forrásai
- XVI-XIII. századi olvasástörténet az iskolarendszerben és a hagyományok közvetítésében
- a gazdálkodói ismeretek oktatása az elemi népiskolákban Magyarországon
- iskola- és külföldi iskolázás-történeti háttér: tanárok és olvasmányok hatásai;
- a kora újkori olvasmányműveltség kutatása: módszertan, forrástipológia, kutatástörténet;
- iskolai könyvtárak Magyarországon és Erdélyben, a könyvanyag tartalma;
- tanárok és tanítók magánkönyvtárai, tartalmi változásai korban, földrajzi egységenként, vallási csoportonként;
- az alsópapság kulturális horizontja;
- egy sajátos nevelő: az író – szerzők és olvasottságuk;
- gazdatisztek, tanult gazdálkodók a korai újkorban, ezek műveltsége;
- az európai neveléstudományi irodalom, magyar fordításai, és használatuk;
- az európai Magyarországon és Erdélyben is felbukkanó gazdálkodási irodalom, fordítóik, és használatuk.

A NEVELÉS- ÉS MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET SZEREPE A TANÁRKÉPZÉSBEN (A TANÁRI TUDAT KIALAKÍTÁSA) PROGRAM KÉPZÉSI TERVE

Félévek	Tárgy neve	Tárgyfelelős
A Doktori Iskola általánosan kötelező, alapozó tárgyai		
I.	A pedagógiai kutatás módszerei	Falus Iván
I.	A neveléstudomány rendszere	Bárdos Jenő
I.	Új nevelés- és oktatás-pszichológiai nézetek és kutatások	Estefánné Varga Magdolna
II.	Új irányzatok az oktatás elméletében	Falus Iván
II.	Pedagógiai információforrások – a pedagógiai kutatások informatikai háttérrendszere	Lengyelné Molnár Tünde, Komenczi Bertalan
II.	A pedagógia problémátörténete	Pukánszky Béla
III.	A művelődés- és neveléstörténeti örökség áthagyományozódásának folyamatai	Monok István
III.	A konstruktivista tanuláselmélet	Nahalka István
III.	A mennyiségi és minőségi kutatási módszerek mérésmetodikai és értelmezési problémái	Ollé János
IV.	Innovációk a kvalitatív kutatómódszertanban	Sántha Kálmán
I-VI.	Kutató-szeminárium	témavezető
A nevelés- és művelődéstörténet szerepe a tanárképzésben (a tanári tudat kialakítása) program		
Kötelező tárgyak		
I.	A nevelési célok és eszközök alakulása az intézményes nevelés történetében	Pukánszky Béla
II.	A nemzeti kultuszok kialakítása Magyarországon - politika és népnevelés	Tüskés Gábor
III.	A kora újkori Magyarország és Erdély tanárainak olvasmányműveltsége	Monok István
IV.	Múzeumpedagógia	Petercsák Tivadar
A nevelés- és művelődéstörténet szerepe a tanárképzésben (a tanári tudat kialakítása) program		
Szabadon választott tárgyai		
I-VI.	A nyelvtanítás kultúrtörténete (diakrón nyelvpedagógia)	Bárdos Jenő
	A gyermekkor kultúrtörténete	Pukánszky Béla
	A kora újkori magyar diákok külföldi egyetemjárása, ottani olvasmányaik	Monok István
	Múzeumok és történeti emlékhelyek, mint az oktatás-nevelés forrásai, helyszínei	Petercsák Tivadar
	A gazdálkodói ismeretek oktatása az elemi népiskolákban Magyarországon	Csoma Zsigmond
	Iskolai könyvtárak tudatformáló hatása a kora újkori Magyarországon	Verók Attila
	A magyarországi és az erdélyi filozófiaoktatás története	Mariska Zoltán

A program humán infrastruktúrája (a program belső és külső oktatói, témavezetői)

Bárdos Jenő, egyetemi tanár, kutatóprofesszor, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Csoma Zsigmond, egyetemi tanár, dr. habil., az MTA doktora

Mariska Zoltán, egyetemi docens, CSc

Monok István, egyetemi tanár, dr. habil., az MTA doktora

Petercsák Tivadar, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Pukánszky Béla, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Tüskés Gábor, egyetemi tanár, dr. habil., az MTA doktora

Verók Attila, egyetemi docens, PhD, tanszékvezető

2.2. A tanár személyisége és a nevelői hatás eszközei

A program küldetés-nyilatkozata

A tanár személyisége és a nevelői hatás eszközei elnevezésű program integrálja mindazokat a tudományágakat, illetve alkalmazásaikat, amelyek a tanári személyiség és az általa működtetett eszközök, módszerek, stratégiák pedagógiai hatékonyságát magyarázzák. Ezt a célját a program csak szélesen alapozó, multi- és transzdiszciplináris képzéssel érheti el, - megtartva ugyanakkor a magyar doktori iskolák hagyományosan erős tudományelméleti, tudománytörténeti és kutatás-módszertani alapozó tárgyait. Úgy véljük, hogy hazai és nemzetközi tekintetben is nívó a pedagógiai és pszichológiai, valamint a filológiai, természettudományos és informatikai tantárgyak együttes megjelenése a program kötelező kurzusai között. A jelöltek kutatási témája, valamint érdeklődése dönti majd el, hogy a fenti tématerületeken felkínált, szabadon választható tantárgy-csoportokból melyiket preferálják. Az áthallgatás a másik programba, vagy más tudományterület szabadon választható tantárgyaiba - a lehetőségekhez mérten - az abszolutórium megszerzéséig kívánatos. Főiskolánkon elsősorban a tanárképzés területén alakult ki olyan műhely, amelyben a pedagógia és pszichológia, a modern filológia, a természettudományok, és a ma már minden területet át- meg átszövő informatika művelői közösen dolgoznak a minőségi tanárképzés elméleti megalapozása érdekében. Programunk ezt az integrációt és innovációt tükrözi.

A program előzményei

Az Eszterházy Károly Főiskolán, illetve elődintézményeiben 1828 óta folyik tanítóképzés, 1950-től pedig általános iskolai tanárképzés. A pedagógusképzés 2001 óta három egyetemi szakon is beindult, 2007 óta pedig 25 szakképzettség területén (köztük a pedagógia tanári szakképzettség is szerepel) fogadta el a MAB az intézmény tanári mesterszak indítására irányuló kérelmét. A képzés gyakorlatias jellege, az intézményből kilépő tanári végzettségű fiatalok mesterségbeli tudása a munkáltatók körében elismert, az intézmény az országos statisztikai adatok szerint a főiskolai szektor egyik legjobb minőségi mutatójával rendelkezik: a minősítettek száma az EKF-en 181 fő – ez az összes főállású oktató 70 %-a. (Ebből a Tanárképzési és Tudástechnológiai Karon 74 minősített működik, így a Karon a minősítettség 75 %.) A szélesebb szakmai közvélemény előtt egyre ismertebbé válik az intézmény azon törekvése is, hogy a képzés elméleti és kutatási alapját erősítse, és kutatási eredményeivel a hazai és a nemzetközi közvélemény előtt folyamatosan, magas színvonalú eredményekkel megjelenjen.

A neveléstudományok tudományágba tartozó kutatások alapvetően a Tanárképzési és Tudástechnológia Kar (TKTK) keretében folynak, kisebb részük pedig a diszciplináris tanszékekhez tartozó, főként tantárgy-pedagógiai területeken. A TKTK kutatásai alapvetően a tanárképzés, továbbá a kar által gondozott pedagógia mesterszak, valamint a pedagógus továbbképzési szakok (pl. szociálpedagógia, andragógia) megalapozását és fejlesztését támogató, ún. alkalmazott kutatások. Az utóbbi években, pályázati tevékenységeinkhez (Comenius, Phare, Equal) kapcsolódóan, megélénkültek a hazai és nemzetközi partnerekkel közös kutatások. Kutatási eredményeinket számos hazai és nemzetközi konferencián mutatjuk be.

A tudományos munka megélénkülésével párhuzamosan erősödik az a gyakorlat, hogy tehetséges hallgatóinkat bevonjuk a kutatásokba, a szakmai tudományos konferenciák előkészítési, szervezési munkálataiba, ily módon is előkészítve a majdani doktori programban kiteljesedő együttműködést a tudós tanárok és a tehetséges doktoranduszok között, segítve a különböző kutatói generációk kialakulásának, fejlődésének, együttműködésének folyamatát.

A program filozófiája és tartalmi elemei

A neveléstudomány alkalmazásának egyik legjelentősebb színtere a pedagógusképzés. A neveléstudomány kutatási eredményeinek közvetítése alapvetően a pedagógusok képzése és továbbképzése keretében valósul meg. A hazai pedagógusképzés gyakorlatában, de sok szempontból nemzetközi méretekben is tapasztalható jelenség az, hogy a tudományos eredmények nem hatják át a képzés és a továbbképzés gyakorlatát. Hiányzik a képzés gyakorlatának elméleti megalapozása és a pedagógusképzők megfelelő felkészítése. A program keretében a kutatás és az oktatás középpontjában a tanár személyisége és a nevelői hatás elérésének szellemi és fizikai eszköztára kerül, az eredmények hasznosításának fő területe maga a pedagógusképzés. A doktori képzés alkalmassá teszi a pedagógusképzésben részt vevő, különböző szakterületeken működő doktorjelölteket a pedagógusképzés kutatás alapú gyakorlására és a pedagógusok, a tantárgy-pedagógiák, valamint a pedagógusképzés tudományos elemzésére. A doktori programban kiemelkedően fontos feladatnak tekintjük a közoktatási gyakorlatban dolgozó pedagógusok felkészítését, a pedagógusképzésben történő részvételre. Ezen törekvésünket egyfelől a pedagógusképzés gyakorlati jellegének hangsúlyosabbá válása, az iskolai pedagógusokkal (pl. mentorokkal) szembeni minőségi és mennyiségi igények növekedése indokolja. Másfelől, kívánatosnak tartjuk, hogy a pedagógusképzésben minél nagyobb számban vegyenek részt gyakorlattal rendelkező minősített oktatók. A pedagóguskutatáson és a pedagógusképzésen túlmenően programunkban kiemelt szakterületeknek tekintjük az anya- és idegen nyelvi kommunikációt, a környezeti nevelést, valamint az információs és kommunikációs technikák elsajátításának kutatását, mivel meggyőződésünk, hogy ez a három terület rendkívül fontos szerepet játszik a 21. század iskoláiban, nevelési-oktatási kontextusaiban.

A tanítási és tanulási frusztráció leggyakoribb forrása a nyelvi-kommunikációs hiba, félreértés. Magyarországon alig vizsgáljuk az anyanyelvi képességek, készségek, kompetenciák fejlődését az iskolázás során, nincs pontos képünk a nyelvi repertoárak fejlődéséről. Kevés kutatás irányul az osztálytermi, vagy általában a pedagógiai interakció nyelvi hatásmechanizmusainak, vagyis pragmatikájának feltárására. Az EU sokat emlegetett nyolc kulcskompetenciája közül kettő nyíltan, további három pedig rejtetten, nyelvi készségeken alapul. Ezekkel a kérdésekkel a szaktudományokba kötötten – általuk és mellettük – a nyelvpedagógiák foglalkoznak.

Az elektronikus tanulási környezetek szakterület tudományos igénnyel tanulmányozza az állandóan megújuló eszközkészletet, illetve annak lehetőségeit, hogy az újonnan kifejlesztett szoftverek miképpen hasznosíthatók a nevelés és oktatás világában. Így ez a terület - szakiránytól függetlenül - mint a tanári munka megújulásának katalizátora, hatékonyságának feltétele jelenik meg. Különlegesen fontos elem annak az átformáló hatásnak a feltárása, amelyet az IKT világa mentális működésünkben, gondolkodási szokásaink változásaiban okozhat.

Tudatában vagyunk továbbá annak is, hogy az EU keretében és egyéb világprogramokban a környezeti nevelés és tudatformálás központi szerepet játszik. Környezetünk megőrzésében fontos szerepe van a humán komponensnek, az ökoszisztémák humán szolgáltatásainak. Ezekhez a humán szolgáltatásokhoz tartozik az oktatás és nevelés kérdése is, a környezettudatos attitűd kialakítása. Minden szinten meg kell teremteni a fenntarthatóság és emberi tevékenységek közötti összhangot, a környezeti és ökológiai kockázatok mérséklését. E szakterület célja a környezeti nevelésben fejleszthető tanári és tanulói kompetenciák, tantárgy-pedagógiai innovációk kutatása.

Programunk célja az, hogy olyan kutatásra, állandó alkotásra kész szakembereket neveljünk, akik képesek tudományterületüket 21. századi érzékenységgel a legnagyobb kihívásokhoz igazítani, akik képesek az igényes szakterminológiai nyelvhasználat megvalósítására, de a közérthető kommunikációra is. Jelöltjeink egyéni sorsukban egyaránt

válhatnak sikeres kutatókká és/vagy tudós tanárokká, akik képesek ezt a habitusukat az elkövetkezendő generációknak példaként felmutatni.

A program szervezeti és infrastrukturális háttere

Az Eszterházy Károly Főiskola, egyfelől a tanárképzés hagyományai és az akkreditált tanári mesterszintű szakképzettségek jelentős száma, másfelől a hozzájuk kapcsolódó kreatív tanári módszertani kultúra kialakítása miatt - a felsőoktatás élmezőnyében foglal helyet. Az ELTE után másodikként itt alakult ki a tanárképzésért felelő, önálló szervezeti egység, összekapcsolva a tanárképzést a korszerű informatikai eszközök kutatásával és oktatásával. A fejlesztések intézményi centrumai a Tanárképzési és Tudástechnológiai karon belül a Neveléstudományi Tanszék, a Pszichológia Tanszék, a Médiainformatikai Intézet, valamint az Észak- Magyarországi Regionális Pedagógusképzési Kutató- és Szolgáltató Központ (ÉRPEK). Ez utóbbi kedvező feltételeket teremt a régió belüli és régiók közötti empirikus kutatások végzéséhez, a kutatások implementációjához. További, a program szempontjából fontos kari csoportok és programok: Információs Társadalom Oktató- és Kutatócsoport, Tananyag- és Médiafejlesztő Csoport, Líceum Televízió és Web-rádió, valamint a következő, fejlesztés alatt álló intézményi programok: ePortfólió és ePrezentációs rendszer, Integrált Könyvtár és Forrásközpont, Központi Digitális Dokumentum- és Médiaarchívum.

Az EKF Természettudományi Karának Tanszékein – szaktudományonként elkülönülten, de gyakran integráltan is - alap- és alkalmazott kutatások folynak. Míg az alapkutatások eredményei elsősorban hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelenő tudományos publikációkban öltenek testet és az elméleti ismereteket gyarapítják, addig az alkalmazott kutatások vonatkozásában főként a környezetpedagógiai módszertani kutatásokat kell megemlítenünk. Ezek a kutatások interdiszciplináris jellegüknél fogva nemcsak a Földrajz és Környezettudományi Intézet tanszékeit érintik, hanem a főiskola más karait, tanszékeit és intézeteit egyaránt (pl. Regionális Gazdaságfejlesztési Kutatócsoport, EGERFOOD Tudásközpont, Környezeti Képzésmódszertani Csoport, Egri Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpont, Környezetfizikai Csoport, Földrajzoktatás Módszertani Csoport stb.).

Az EKF napjainkra - több évtizedes tudatos építkezés és szerves fejlődés révén - országos kisugárzású, ismert és elismert tudományos műhellyé vált az információs és kommunikációs technológia oktatási alkalmazásának, az elektronikus tanulási környezetek kutatásának területén. A fejlődést jól mutatja be az 1992-től kétévente megrendezett AGRIA MÉDIA konferencia-sorozat, amely a legjelentősebb információtechnológiai konferenciarendezvény Magyarországon. A programban közreműködő kutató tanárok (Médiainformatikai Intézet, Információtechnológiai és Számítástudományi Tanszékek, Információs Társadalom Oktató és Kutató Csoport (ITOK)) képviselik azt a szellemi potenciált, amely e program IKT-s szakmai- személyi bázisát képezi.

Fő kutatási területek és disszertációk készítésére javasolt témák

A pedagóguskutatás, pedagógusképzés területén:

- pedagógusok élet- és munkakörülményeinek, művelődési szokásainak vizsgálata
- a pedagógusok nézeteinek feltárása
- a pedagógusok tudásának, tevékenységének empirikus vizsgálata, kompetenciáik feltárása
- a pedagógussá válás folyamatának elemzése a képzés során
- pedagógusjelöltek nézeteinek és azok alakulásának elemzése
- a pedagógusképzés cél- és tartalomrendszere, módszerei – nemzetközi összehasonlításban
- a pedagógusképzés eredményességének kritériumai és ezek értékelése
- az elmélet és gyakorlat problematikája a pedagógusképzésben
- a pedagógusképzés struktúrájának nemzetközi összehasonlító elemzése
- a kezdő pedagógusok speciális problémái,

- a kezdő pedagógusok támogatása, a bevezető szakasz Európa országában
- a pedagógusértékelés elméleti kérdései és gyakorlati módszerei. A pedagógus munka minőségének indikátorai
- a pedagógus-pályaalkalmasság vizsgálatának nemzetközi gyakorlata
- pályaalkalmassági eljárás kidolgozása
- a társadalmi felzárkóztatás pedagógiája, szociológiája
- a pedagógiai munka sztenderdjeinek kidolgozása
- a kiégés problémája a pedagóguspályán
- a pedagógusközösség, mint az eredményes szakmai munka és a szakmai fejlődés környezete
- vezetési stílusok hatása a pedagógusközösség alakulására
- a döntések, a sémák, a foratókönyvek feltárása a pedagógus tevékenységének irányításában
- a pedagógus által végzett kutatások sajátosságai, ezek szerepe a pedagógiai tudás gazdagításában és a pedagógusok szakmai fejlesztésében
- a mentori munka különböző módszereinek összehasonlító elemzése

A nyelvpedagógiák területén:

- az anyanyelv és az idegen nyelvek tanításának története, művelődés-története (diakrón nyelvpedagógia);
- az anyanyelv és az idegen nyelvek tanításának és tanulásának kortárs elmélete és gyakorlata (szinkrón nyelvpedagógia);
- mérés és értékelés a nyelvpedagógiákban;
- az idegen nyelvek oktatásának anyanyelvi megalapozottsága;
- anya- és idegen nyelvi tananyagok fejlesztésének alapelvei, gyakorlata és értékelése;
- az anyanyelv és az idegen nyelvek tanításának alkalmazott nyelvészeti alapjai (pszicho- és szocio-lingvisztika, pragmatika, két- és többnyelvűség);
- életkor-pedagógia és a nyelvpedagógiák;
- a közvetítő készségek (fordítás, tolmácsolás) nyelvpedagógiája;
- a nyelvi tartalom közvetítésének (kiejtés, nyelvtan, szókincs, nyelvhasználat) és a készségek fejlesztésének (beszédértés és szóbeli kommunikáció, szövegek értelése és írásos kommunikáció) kutatása;
- tantermi kutatások és reflektív pedagógia anyanyelvi és idegen nyelvi kontextusban;
- a magyar mint idegen nyelv tanításának és tanulásának nyelvpedagógiája.

Az elektronikus tanulási környezetek területén:

- az e-learning fogalmának és oktatási szerepének különböző értelmezései
- a tanulási környezetek szervezésének alapformái
- kognitív habitus és tanulási környezet a 21. század elején
- médiumelméletek / médiafilozófia / média episztemológia
- pedagógiai információforrások a hálózaton (tanulást, tájékozódást és kutatást segítő releváns adatbázisok)
- virtuális szemináriumok szervezésének kérdései
- felsőoktatási előadások/kurzusok transzformációja a web felhasználásával (blended learning, dual mode curricula)
- kognitív habitus és tanulási környezet a 21. század elején
- elektronikus Tanári Teljesítménytámogató Rendszer tartalmi elemeinek elemzése különböző tantárgyi területeken
- elektronikus tanulási környezetek összehasonlítása különböző intézményekben
- technofil vs. technofób attitűdök felső- illetve közoktatásban tanító tanárok esetében
- tanári kompetenciák elektronikus tanulási környezetekben
- tanári hatékonyság elektronikus tanulási környezetekben
- új információ- és kommunikációtechnikai eszközök használatának módszertani vonatkozásai
- web 2.0 alkalmazások a pedagógiában
- virtuális természettudományos kísérleti laboratóriumok és a hagyományos kísérletezés pedagógiai értékeinek összehasonlító elemzése;
- virtuális pedagógiai- és tanszermúzeum építés, a helytörténeti iskolakutatás értéke a pedagógus szakmai önbecsülés szolgálatában;

- a hagyományos és az elektronikus taneszközök használhatóságának, értékeinek megítélése a pedagógiai tevékenység egyes szereplőinek nézőpontjából;
- a professzionális szemléltetés elemeinek értelmezése és elemzése;
- a médiakompetencia értelmezése, fejlesztésének lehetőségei elektronikus tanulási környezetekben;
- az oktatás technológiai – kísérlet rendszerszemléletű, interdiszciplináris, kritikai történeti áttekintés megalkotására;
- a képernyőn keresztül történő tanulás pszichológiája és pedagógiája

A környezeti nevelés területén:

- a természettudományok oktatásának tudomány- és tantárgytörténete;
- a természettudományhoz, mint tudományrendszerhez kapcsolódó tudományterületeket érintő kutatások;
- a modern nevelés- és oktatáspszichológiai nézetek alkalmazása a környezeti nevelés tantárgy-pedagógiájában;
- a tantervi-tartalmi rendszer, illetve a kompetenciafejlesztés és –mérés területén folyó vizsgálatok, illetve eredmények kutatása;
- elektronikus tanulási környezetek, korszerű módszerek kidolgozása, kutatása a környezeti nevelésben;
- környezeti nevelési projektek, oktatócsomagok fejlesztése és kidolgozása;
- kutatások a környezeti nevelés szemszögéből, a globális- és helyi jellegű természeti folyamatok, a fenntarthatóság, a regionális fejlődés és tájhasználat, a földtörténeti múlt felhasználása témakörökben;
- a környezeti nevelés és az egészséges életmódra (testi nevelés, sport) nevelés összehangolásának kutatása; egészséges környezet, rekreáció;
- az egyes félévek esetében a főprogram kötelező tárgyaira az programnak megfelelő, hasonló vizsgálati szempontú szabadon választható tárgyak épülnek, amelyekből kutatási témák szintén választhatók.

A TANÁRI SZEMÉLYISÉG ÉS A NEVELŐI HATÁS ESZKÖZEI PROGRAM KÉPZÉSI TERVE

Félévek	Tárgy neve	Tárgyfelelős
A Doktori Iskola általánosan kötelező, alapo­zó tárgyai		
I.	A pedagógiai kutatás módszerei	Falus Iván
I.	A neveléstudomány rendszere	Bárdos Jenő
I.	Új nevelés- és oktatás-pszichológiai nézetek és kutatások	Estefánné Varga Magdolna
II.	Új irányzatok az oktatás elméletében	Falus Iván
II.	Pedagógiai információforrások – a pedagógiai kutatások informatikai háttérrendszere	Lengyelné Molnár Tünde, Komenczi Bertalan
II.	A pedagógia problémátörténete	Pukánszky Béla
III.	A művelődés- és neveléstörténeti örökség áthagyományozódásának folyamatai	Monok István
III.	A konstruktivista tanuláselmélet	Nahalka István
III.	A mennyiségi és minőségi kutatási módszerek mérés­metodikai és értelmezési problémái	Ollé János
IV.	Innovációk a kvalitatív kutatómódszertanban	Sántha Kálmán
I-VI.	Kutató-szeminárium	témavezető
A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program		
Kötelező tárgyak		
I.	A pedagógussá válás folyamata	Falus Iván
II.	A pedagógiai interdiszciplinák néhány újabb forrásterülete	Komenczi Bertalan
III.	A környezeti nevelés hazai és nemzetközi tendenciái	Kárász Imre
IV.	A nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata	Bárdos Jenő

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program szabadon választott tárgyai

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program		
A tanár személyisége témakör		
I.-VI.	Pedagógus pálya- és presztízskutatások	Nagy Mária
I.-VI.	A pedagógusképzés módszertana és gyakorlati megvalósítása	Sallai Éva
I.-VI.	A pedagógusok pályaaalkalmasságának vizsgálata	Dávid Mária
I.-VI.	A kezdő pedagógus	Ludányi Ágnes
I.-VI.	Roma gyerekek iskolai és társadalmi integrációjának kérdései	Kállai Ernő
I.-VI.	A gyermekkor pszichológiája	Estefánné Varga Magdolna
I.-VI.	A pedagógus jelöltek tanulási sajátosságai	Dávid Mária
I.-VI.	Osztálytermi interakciók elemzése	Sallai Éva
I.-VI.	A tanárképzők kompetenciái, tudásbázisa	Falus Iván
I.-VI.	Oktatásmélt az információs társadalomban	Ollé János
A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program		
Anyanyelvű és idegen nyelvű kommunikáció témakör		
I.-VI.	A nyelvtanítás kultúrtörténete (diakrón nyelvpedagógia)	Bárdos Jenő
I.-VI.	Az anyanyelv és az idegen nyelvek tanításának kortárs elméletei és gyakorlata (szinkron nyelvpedagógia)	Bárdos Jenő
I.-VI.	Az idegen nyelvek oktatásának anyanyelvi megalapozottsága	Budai László
I.-VI.	Pszicho- és szociolingvisztika	Bárdos Jenő
I.-VI.	A magyar mint idegen nyelv tantárgy-pedagógiája	Pintér Miklósné Eöry Vilma
I.-VI.	A szókincs-elsajátítás elméleti és gyakorlati kérdései	Heltai Pál
I.-VI.	A magyar mint kisebbségi anyanyelv: nyelvoktatás-politikai kérdések	Zimányi Árpád
I.-VI.	Anyanyelvünk tanításának kortárs gyakorlata	Bozsik Gabriella
I.-VI.	Pragmatika	Bárdos Jenő
A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program		
Elektronikus tanulási környezetek témakör		
I.-VI.	Multimédia programok, hálózat alapú tanulás, e-learning eszközök és módszerek	Forgó Sándor
I.-VI.	Az információs társadalom kihívásainak értelmezése a neveléstudomány nézőpontjából	Kis-Tóth Lajos
I.-VI.	A könyvtárak megújuló szerepe a tudástechnológiában	Tóvári Judit
I.-VI.	Digitális értékelő környezetek tervezése	Ollé János
I.-VI.	Digitális tananyag-repozitáriumok alkalmazása a természettudományok oktatásában	Tóthné Parázsó Lenke
I.-VI.	IKT-re épülő probléma-központú tanulási projektek szervezése és menedzsmentje	Komenczi Bertalan
I.-VI.	Modellezés és szimuláció a szemléltetésben: eszközök és módszerek	Geda Gábor
I.-VI.	Film- és médiapedagógia	Szójártó Imre
I.-VI.	Pedagógiai technológiai rendszertervezési és humán teljesítmény - technológiai modellek	Nádasi András
A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program		
A környezeti nevelés és tudatformálás témaköre		
I.-VI.	Az erőforrások és környezeti kockázatok kezelésének pedagógiája	Mika János
I.-VI.	A modern ökológiai szemlélet a környezeti nevelésben	Orbán Sándor
I.-VI.	A fenntartható fejlődés gazdasági összefüggéseinek nevelési és oktatási elvei, gyakorlata	Szlávik János
I.-VI.	Fenntartható fejlődés és tájhasználat nevelési vonatkozásai	Kertész Ádám
I.-VI.	A klímaváltozás környezetvédelmi és oktatási aspektusai	Mika János
I.-VI.	Kompetenciafejlesztés és környezeti nevelés	Ütőné Visi Judit

I.-VI.	Korszerű módszerek és elektronikus tanulási környezetek a természettudományos oktatásban	Pajtókné Tari Ilona
I.-VI.	Környezeti nevelési oktatócsomagok	Kárász Imre
I.-VI.	A környezet helye a társadalom és gazdaság értékrendjében	Csáfor Hajnalka, Patkós Csaba
I.-VI.	A társadalom érdekkonfliktusainak nevelési aspektusai	Tóth Antal

A program humán infrastruktúrája (a program belső és külső oktatói, témavezetői)

A pedagóguskutatás, pedagógusképzés területén:

Dávid Mária, főiskolai tanár, dr. PhD

Estefánné Varga Magdolna, főiskolai tanár, dr. PhD, dékán

Falus Iván, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Kállai Ernő, főiskolai tanár, dr. PhD

Ludányi Ágnes, főiskolai tanár, dr. PhD

NagyMária, egyetemi tanár, dr., CSc

Ollé János, főiskolai docens, dr. PhD, rektorhelyettes

Sallai Éva, egyetemi docens, dr. PhD

Anyanyelvű és idegen nyelvű kommunikáció területén:

Bárdos Jenő, egyetemi tanár, kutatóprofesszor, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Bozsik Gabriella, főiskolai tanár, dr. CSc

Budai László, egyetemi tanár, Professor Emeritus, dr. habil., CSc

Heltai Pál, egyetemi docens, dr. habil., CSc

Pintér Miklósné Eőry Vilma, főiskolai tanár, dr. CSc

Zimányi Árpád, főiskolai tanár, dr. CSc, dékán

Az elektronikus tanulási környezetek területén:

Forgó Sándor, főiskolai tanár, dr. habil., PhD, tanszékvezető

Geda Gábor, főiskolai docens, dr. PhD

Kis-Tóth Lajos, főiskolai tanár, dr. habil., PhD, intézetigazgató, tanszékvezető

Komenczi Bertalan, egyetemi tanár, dr. habil., PhD

Nádasi András, egyetemi docens, dr. PhD

Ollé János, főiskolai docens, dr. PhD

Szíjártó Imre, főiskolai tanár, dr. habil., PhD, tanszékvezető

Tóthné Parázsó Lenke, főiskolai tanár, dr. PhD

Tóvári Judit, főiskolai tanár, dr. CSc

A környezeti nevelés és tudatformálás területén:

Csáfor Hajnalka, főiskolai docens, dr. PhD

Kárász Imre, egyetemi tanár, dr. habil., CSc, intézetigazgató, tanszékvezető

Kertész Ádám, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora

Mika János, egyetemi tanár, dr. DSc, az MTA doktora

Orbán Sándor, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora, tanszékvezető

Pajtókné Tari Ilona, főiskolai docens, dr. PhD, tanszékvezető, rektorhelyettes

Patkós Csaba, főiskolai docens, dr. PhD

Szlávik János, egyetemi tanár, dr. habil., DSc, az MTA doktora,

Tóth Antal, főiskolai docens, dr. PhD

Ütőné Visi Judit, főiskolai docens, dr. PhD.

3. Tantárgyleírások

3.1. A Doktori Iskola általánosan kötelező, alapozó tárgyai

A tantárgy címe: A pedagógiai kutatás módszerei		
A tantárgy előadója: Falus Iván, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: annak biztosítása, hogy a hallgatók eligazodjanak a kutatás általános metodológiai kérdéseiben, és ezek alapján biztonsággal meg tudják fogalmazni a tervezett kutatások problémáját és hipotéziseit, képesek legyenek kutatási terveik elkészítésére.		
A tantárgy tartalma: - A pedagógiai kutatás célja, tartalma. - A kutatás fő paradigmái és ezek sajátosságai - A kutatási probléma kiválasztása és meghatározása - A szakirodalom feltárásának funkciói, forrásai, az adatbázisok, keresési stratégiák, a szakirodalom feldolgozásának módjai - A kutatás hipotézisei. A hipotézisek funkciói, szerepük a kutatás menetében, a jó hipotézis ismérvei - A minta és mintavétel kérdései a kvalitatív és kvantitatív kutatásokban - A kutatási terv		
Követelmény: A kutatás metodológia elméleti ismeretanyagának szóbeli kifejtése, és ennek alkalmazása a hallgató által választott kutatási témához; kutatási probléma megfogalmazása; mások kutatási problémáinak kritikai elemzése; hipotézis megfogalmazása, mások hipotéziseinek kritikai elemzése; kutatási terv elkészítése		
Kötelező irodalom: 1. BABBIE, Earl (2001): <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i>. 6., átd. kiad. Balassi Kiadó, Budapest. 2. CSÍKOS Csaba (2009): <i>Mintavétel a kvantitatív kutatásokban</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 3. FALUS Iván (szerk.) (2004): <i>Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 4. FALUS Iván – OLLÉ János (2008): <i>Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatelemzés és statisztikai feldolgozás</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 5. KOZMA Tamás – SIKE Emese (szerk.) (2004): <i>Pedagógiai informatika</i>. DE Kiadványa, Debrecen. 6. SÁNTHA Kálmán: <i>Mintavétel a kvalitatív kutatásban</i>. Gondolat Kiadó, 2006. 7. SZABOLCS Éva (2001): <i>A kvalitatív kutatás metodológiája</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 8. SZOKOLSKY Ágnes (2004): <i>Kutatómunka a pszichológiában</i>. Osiris Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. HORVÁTH György (1993): <i>Bevezetés a tesztelméletbe</i>. Keraban Kiadó, Budapest. 2. HORVÁTH György (2004): <i>A kérdőíves módszer</i>, Műszaki Kiadó, Budapest. 3. GOLNHOFFER Erzsébet (2002): <i>Az esettanulmány</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 4. KÉRI Katalin (2001): <i>Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 5. KRIPPENDORF, Klaus (1995): <i>A tartalomelemzés módszertanának alapjai</i>. Balassi Kiadó, Budapest. 6. SEIDMAN, Irving (2002): <i>Az interjú, mint kvalitatív kutatási módszer</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 7. SZIVÁK Judit (2002): <i>A pedagógus gondolkodás kutatásának módszerei</i>. Műszaki Kiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: A neveléstudomány rendszere		
A tantárgy előadója: Ollé János, PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: a jelölt egészítse ki és foglalja rendszerbe előzetes tudását a neveléstudomány egyes részeiről, a főbb tudományterületek történeti kialakulásáról, sajátos nézőpontjáról, tartalmáról és kutatási módszereiről. Helyezze el az általa kutatott pedagógiai problémát ebben a rendszerben, ismerje fel annak kapcsolódási pontjait a neveléstudomány más területeihez.		
A tantárgy tartalma: a neveléstudomány a tudományok rendszerében. A neveléstudományok történeti fejlődése, a differenciálódás folyamata. A társtudományok hatása a neveléstudomány fejlődésére, interdiszciplináris területek. A főbb neveléstudományi diszciplínák (neveléstörténet, nevelésfilozófia, neveléstudomány, oktatástudomány) témakörei, a pedagógiai problémák megközelítésének sajátos vonásai. A neveléstudomány és a pedagógiai gyakorlat sajátos viszonya és kölcsönös hatásrendszere.		
Követelmény: a választott kutatási téma elemzése rendszertani szempontból. Azoknak a megközelítéseknek írásban történő összefoglalása, amellyel az egyes tudományterületek segíthetik és gazdagíthatják a problémakör tudományos feltárását.		
Kötelező irodalom: 1. Bábosik István (2004) Neveléstudomány, Osiris Kiadó, Budapest 2. Báthory Zoltán (2000) Tanulók, iskolák, különbségek. Egy differenciális tanítástudomány vázlata, OKKER, Budapest 3. Csapó Benő (1992) Kognitív pedagógia, Akadémiai Kiadó, Budapest 4. Csapó Benő (2003) A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése, Akadémiai Kiadó, Budapest 5. Falus Iván (1998): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 6. Kozma Tamás (1997): Bevezetés a neveléstudományokba. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 7. Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2002): Bevezetés a pedagógia és az iskolázás történetébe. Budapest: Osiris Kiadó 8. Mihály Ottó (1999): Bevezetés a neveléstudományokba. Budapest: Okker 9. Nagy József (2000): XXI. század és nevelés. Budapest: Osiris 10. Perjés István (2005) Társadalompedagógia. Aula Kiadó, Budapest 11. Zrínyi László (2006): Neveléstudomány. Budapest: Műszaki Könyvkiadó 12. Zsolnai József (1996): Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó		
Ajánlott irodalom: 1. A hazai neveléstudományról, a MTA számára készített diszciplináris elemzés (közreadja a szerk.) (1999). In: <i>Magyar Pedagógia</i>, 99/4. 425-456. 2. Bárdos Jenő (2003) Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 3. Báthory Zoltán - Perjés István: A neveléstudomány a tudományok családjában / Báthory Zoltán, Perjés István (szerk) Tanulmányok a neveléstudomány köréből, 2001 4. Báthory Zoltán – Falus Iván – Tompa Kálmán – Vajda Zsuzsa – Schüttler Tamás (1998): A pedagógia integritása és az interdiszciplinaritás. In: <i>Új Pedagógiai Szemle</i>, 48/4. 106-114. 5. Benedek András (1986) Az általános és a szakmai képzés összefüggései, Akadémiai Kiadó 6. Bruner Jerome: Az oktatás kultúrája. FOKTA, Budapest, 2004.		

7. Bruner, J: The Process of Education, USA, 1960, 1977, 1999.
8. Csapó Benő (szerk.) (2001): Neveléstudomány az ezredfordulón. Tanulmányok Nagy József tiszteletére. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó
9. Depaepe Marc (ed.) (1997): The scientization of education through empirical research. In: *International Journal of Educational Research*, 27/8. 645-722.
10. Halász Gábor (2012) Az oktatás az Európai Unióban - Tanulás és együttműködés, Új Mandátum Könyvkiadó
11. Horváth György (1998) Pedagógiai pszichológia. Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó
12. Hunyady Györgyné, Serfőző Mónika, M. Nádas Mária (2006) Fekete pedagógia. Értékelés az iskolában, Argumentum
13. Kiss Árpád (1969) Műveltség és iskola. Akadémiai Kiadó, Budapest.
14. Kozma Tamás (2001): Paradigmák. In: *Iskolakultúra*, 11/10. 3-13.
15. Mátrai Zsuzsa (2001) Érettségi és felvételi külföldön, Műszaki Könyvkiadó, Budapest
16. Meleg Csilla (2003) Iskola és társadalom. Dialóg Campus
17. Mialaret, Gaston – Clerc, Peter (1985): Introduction to the educational sciences. Unesco, Paris.
18. Nagy Sándor (1982): Oktatástechnológia a neveléstudomány rendszerében. OOK, Veszprém.
19. Nagy Sándor (1986): Az oktatáselmélet alapkérdései, Akadémiai Kiadó, Budapest.
20. Németh András – Pukánszky Béla (1997): Paradigmatikus irányzatok a magyar neveléstudomány fejlődéstörténetében. In: *Magyar Pedagógia*, 97/3-4. 303-317.
21. Németh András (1998): Tudományfejlődési tendenciák. In: *Educatio*, 7/1. 208-220.
22. Szabó László Tamás (1998) A rejtett tanterv, Budapest. Magvető Könyvkiadó
23. Zsolnai József (1996): A pedagógia új rendszere címszavakban. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

A tantárgy címe: Új nevelés- és oktatáspszichológiai nézetek és kutatások		
A tantárgy előadója: Estefánné dr. Varga Magdolna, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A korszerű nevelés- és oktatáspszichológiai kutatások legújabb elméleti és gyakorlati eredményeinek megismerése, kutatási eredmények elemzése, értelmezése.		
A tantárgy tartalma: A nevelés- és oktatáspszichológia kiemelt kutatási irányzatai, elméleti és történeti háttere. Neuro-pszichológiai modellek, kognitív pszichológiai felfogások. Új modellek, irányzatok, kutatások a nevelés- és oktatáslélektanban. A metakogníció szerepe a megismerésben, metakognitív stratégiák, a tudás szervezése, a tudás hasznosítása. Komplex tanulás kognitív tényezői. Motivációs elméletek, tanulás és motiváció kapcsolata. Az önszabályozó tanulás hatékonyságának növelése. A gyermek- és ifjúkorról való tudományos gondolkodás kiemelt nézetei. Tehetségfelfogások, tehetségmodellek. Az együttnevelés modelljei hazai és nemzetközi trendek tükrében. Személyiség- és közösségformálás. A neveléslélektan néhány kiemelt területe (intézmények és a család szerepe a nevelésben, iskolai agresszió kezelése, média szerepe a nevelésben, pedagógusi attitűd stb.).		
Követelmény: Szóbeli vizsga. A témához kapcsolódó kutatás elemzése, értékelése, erről történő szóbeli beszámoló.		
Kötelező irodalom: 1. BOEKAERTS, Monique (1999): <i>Self-regulated learning: where we are today</i>. In: International Journal of Educational Research. Volume 31, Issue 6. 445–457. 2. BRANSFORD, John D. – BROWN, Ann L. – COCKING Rodney R. (ed.) (1999): <i>How people learn. Brain, mind, experience and school</i>. National Academy Press, Washington, D. C. 3. CSÍKOS Csaba (2007): <i>Metakogníció. A tudásra vonatkozó tudás pedagógiája</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 4. GYARMATHY Éva (2006): <i>A tehetség – fogalma, összetevői, típusai és azonosítása</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 5. KOLLÁR Katalin, N. – SZABÓ Éva (2004): <i>Pszichológia pedagógusoknak</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 6. PLÉH Csaba (2008): <i>A pszichológia örök témái</i>. Typotex Kiadó, Budapest. 7. PRESSLEY, Michael – HILDEN, Katherine (2006): <i>Cognitive Strategies</i>. In: KUHN, Deanna – SIEGLER, Robert S. (volume ed.): Handbook of Child Psychology-Cognition, Perception, and Language, Volume 2, Sixth Edition, John Wiley and Sons, Inc. 511-556. 8. VAJDA Zsuzsanna (1999): <i>Pszichológia és nevelés</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. (Pszichológia Szemle Könyvtár; 3).		
Ajánlott irodalom: 1. BÁNFALVY Csaba (2008): <i>Az integrációs cunami</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 2. BERGER, Andrea – KOFMAN, Ora – LIVNEH, Uri – HENIK, Avishai (2007): <i>Multidisciplinary perspective on attention and the development of self-regulation</i>. In: Progress in Neurobiology, Volume 82, Issue 5. 256–266. 3. EYSENCK, Michael W. – KEANE, Mark T. (1997): <i>Kognitív pszichológia – hallgatói kézikönyv</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 4. GELMAN, Susan. A. – KALISH, Charles. W. (2006): <i>Conceptual development</i>. In: KUHN, Deanna – SIEGLER, Robert S. (volume ed.): Handbook of Child Psychology-Cognition, Perception, and Language, Volume 2, Sixth Edition, John Wiley and Sons, Inc. 687-733. 5. MEZŐ Ferenc – MEZŐ Katalin (2007): <i>Tanulási stratégiák fejlesztése az IPOO-modell alapján</i>. Tehetségvádsz Stúdió, Debrecen. 5. RÉTHY Endréné (2003): <i>Motiváció, tanulás, tanítás. Miért tanulunk jól vagy rosszul?</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 6. SZABÓ Laura (szerk.): <i>Alkalmazott pszichológia folyóirat</i>. ELTE PPK Pszichológiai Intézet, Budapest. 7. VAJDA Zsuzsanna – KÓSA Éva (2005): <i>Neveléslélektan</i>. Osiris Kiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: Új irányzatok az oktatás elméletében		
A tantárgy előadója: Falus Iván, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: II.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A kurzus célja a hallgatók meglévő oktatásméleti tudásának elmélyítése és gazdagítása, a fejlődés irányainak megismerése, a társadalmi változások, a közoktatás igényei és az új tudományos eredmények hatásának feltárása ezekre a fejlődési tendenciákra.		
A tantárgy tartalma: • Az oktatásmélet fő kérdései - problémátörténeti megközelítés • Az oktatásmélet fő kérdései - összehasonlító pedagógiai megközelítés • Az oktatásmélet fő kérdései - a pedagógiai gyakorlat megközelítési módjai • Az oktatásmélet változását elősegítő új tudományos eredmények a pszichológia, szociológia és információs-kommunikációs technológia területén • Az oktatásmélet fő fejlődési tendenciái • Az oktatás „korszerű” elmélete és az iskola világa		
Követelmény: Kollokvium: Az oktatásmélet fő kérdéseinek több szempontú megközelítése.		
Kötelező irodalom: 1. BÁBOSIK István – KÁRPÁTHY Andrea (szerk.) (2002): <i>Összehasonlító pedagógia</i>. Books in print, Budapest. 2. FALUS Iván (szerk.) (2003): <i>Didaktika : elméleti alapok a tanítás tanuláshoz</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 3. GAGE, Nathaniel L. – BERLINER, David (1998): <i>Educational Psychology</i>. Houghton Mifflin, Boston Ma 4. GOLNHOFFER Erzsébet – NAHALKA István (szerk.) (2001): <i>A pedagógusok pedagógiája</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 5. NÉMETH András – PUKÁNSZKY Béla (2001): <i>A pedagógia problémátörténete</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 6. PLÉH Csaba (2006): <i>A tanulás tanulása és az egész életen át tanulás a pszichológus szemével</i>. – In: <i>Pedagógusképzés</i>, 3-4.sz. pp. 5-20.		
Ajánlott irodalom: 1. BALLÉR Endre (1996): <i>Tantervelméletek Magyarországon a XIX-XX. században</i>. OKI, Budapest. (A tantervelmélet forrásai sorozat ; 17.) 2. BÁTHORY Zoltán (2000): <i>Tanulók, iskolák, különbségek : egy differenciális tanításmélet vázlata</i>. OKKER, Budapest. 3. CSAPÓ Benő (2003): <i>A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 4. ELKONIN, B. D. (2001): <i>Modern approach to competentionally oriented education</i>. Intor, Moszkva 5. GUDJON, Herbert – WINKEL, Rainer (Hg.) (1999): <i>Didaktische Theorien</i> (1o.Auflage). Bergman und Helbig, Hamburg 6. KORTHAGEN, Fred A. J. – WUBBELS, Theo H. (1996): <i>Characteristics of reflective practitioners : towards an operationalization of the concept of reflection</i>. – In: <i>Teacher and teaching : theory and practice</i>, 2. pp. 51-72. 7. NAHALKA István (2003): <i>Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia</i>. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest. 8. NÉMETH András (szerk.) (2002): <i>Reformpedagógiai történeti tanulmányok</i>. Osiris Kiadó, Budapest 9. ORLICH, Donald. C. (1980): <i>Teaching strategies – A Guide to better Instruction</i>, Lexington-massachusetts, Toronto. 10. SZABÓ László Tamás (szerk.) (2004): <i>Didaktikai szöveggyűjtemény</i>. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.		

A tantárgy címe: Pedagógiai információforrások – a pedagógiai kutatások informatikai háttérrendszere		
A tantárgy előadója: Lengyelne dr. Molnár Tünde, dr. PhD, főiskolai docens - Komenczi Bertalan, dr. habil., PhD, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: II.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A tantárgy célja megismertetni a tudományos kritériumoknak megfelelő tanulmányírás sajátosságait, továbbá bemutatni a modern kor követelményeinek megfelelő információkeresés módszereit. A hallgatók a kurzus során megismerik az academic writing elvárásait, a legjelentősebb hazai és nemzetközi pedagógiai adatbázisokat, illetve elsajátítják az önálló kereséshez szükséges hatékony keresési technikákat.		
A tantárgy tartalma: Academic writing. Open access Online információkeresés alapjai, keresési stratégiái és a keresési taktikák. Nemzetközi adatbázisok: EISZ, JSTOR, EBSCO, ACADEMIC SEARCH COMPLETE adatbázisai. Hazai adatbázisok: Országos Pedagógiai Könyvtár Pedagógiai Adatbázisa (PAD), Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK), Elektronikus Periodika Adatbázis (EPA), Humántudományi tanulmányok és cikkek adatbázisa (HUMANUS) Adattárak. Európai Unió oktatási adatforrásai. Magyar Tudományos Művek Tára (Mtm) Hivatkozások kezelése, támogatása: SCOPUS, GOOGLE SCHOLAR, MTMT		
Követelmény: Választott témakörökben bibliográfiák készítése az online adatbázisok felhasználásával. MTMT-ben való megjelenés. Aktív részvétel a konzultációkon az ismertetésre kerülő adatbázisokban történő keresések során. Tantárgyi teszt megírása.		
Kötelező irodalom: 1. DRÓTOS László: <i>A tudás reprezentálása a világhálón és az internetes keresőrendszerek működése.</i> URL: http://mek.oszk.hu/~mekdl/keresok/index.htm 2. GOTTDANK Tibor (2005): <i>Szemantikus web : bevezetés a tudásalapú Internet világába.</i> ComputerBooks, Budapest. 3. GÖKER, Ayse – DAVIES, John (2009): <i>Information Retrieval. Searching in the 21st Century.</i> John Wiley & Sons, Chichester. 4. LENGYELNÉ MOLNÁR TÜNDE: Szaktájékoztató . – Eger: Eszterházy Károly Főiskola, 2011. p. 136. ISBN 978-615-5221-09-5 http://lengyelne.ektf.hu/wp-content/Szaktajekoztatasi.pdf 5. SPINK, Amanda – COLE, Charles (2008): <i>New directions in cognitive information retrieval.</i> Springer, Dordrecht. 6. UNGVÁRY Rudolf (2000): <i>A tartalom szerinti információkeresés az Interneten I.</i> In: Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 47/1. 7. UNGVÁRY Rudolf - VAJDA Erik (2002): <i>Könyvtári információkeresés.</i> Typotex, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. BROPHY, Jan – BAWDEN, David (2005): <i>Is Google enough? Comparison of an internet search engine with academic library resources.</i> In: Aslib Proceedings : new information perspectives, 57/6. 498-512. 2. DEZSÉNYI Csaba – VARGA Péter – MÉSZÁROS Tamás – STRAUZS György – DOBROWIECKI Tadeusz (2005): <i>Tudásalapú információkinyerés: az IKF projekt.</i> In: Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 51/5. URL: http://www.tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=3616&issue_id=450 3. JÓFÖLDI Endre: <i>Kereső Világ : blog.</i> In.: Kereső Világ. URL: http://kereses.blog.hu 4. KÁSA Károly (2009): <i>Kidobják a tutit : Okosodó keresőprogramok.</i> In: Figyelő, 2009/23. URL: http://www.fn.hu/hetilap/20090602/kidobjak_tutit/ 5. Lengyelne Molnár Tünde: Referátumkészítés . – Eger: Eszterházy Károly Főiskola, 2011. p.140. ISBN 978-615-5221-29-3. 2. és 4. fejezet: http://lengyelne.ektf.hu/wp-content/Referatumkeszites.pdf 6. STERLING, Greg (2007): <i>Report : 7 Out Of 10 Americans Experience 'Search Engine Fatigue'.</i> In: Search Engine Land. URL: http://searchengineland.com/report-7-out-of-10-americans-experience-search-engine-fatigue-12509 .		

A tantárgy címe: A pedagógia problémátörténete		
A tantárgy előadója: Pukánszky Béla, dr. habil., DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: II.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: annak a kompetenciának kialakítása a hallgatókban, hogy alapos háttértudás birtokában értelmezni tudják az egyes történeti korok és kultúrák embereszményének és gyermekeszményének összefüggéseit. Lássák és értelmezzék ezek normatív hatását az intézményes nevelés szabályozásának teleologikus mozzanatában, és hitelesen tudják elemezni a célok által meghatározott iskolai pedagógiai folyamatok belső összefüggéseit. Ismerjék az iskola mint intézmény történetének legfontosabb csomópontjait, tudják értelmezni a két nem eltérő nevelésének-oktatásának sajátosságait. Tegyenek szert alkalmazásra képes tudásra az iskolatörténet során alkalmazott pedagógiai eljárások, módszerek eltérő és közös vonásait illetően. A történeti elemzések során megszerzett kompetenciák birtokában rendelkezzenek azzal a képességgel, hogy a közelmúlt és a jelenkor iskolarendszereiben is lássák a nevelési célok hatását az iskolában zajló tanulás irányítására és a tanulók művelődését szervező pedagógiai gesztusokra.		
A tantárgy tartalma: Változó embereszmények az iskolai nevelés és a művelődés történetében. Az embereszmény és a gyerekekről kialakított (mentális) kép összefüggései. Az európai iskolarendszerek fejlődésének története – különös tekintettel az iskolában zajló pedagógiai folyamatok sajátosságaira. A nevelési által normatív hatása az iskolarendszerekben alkalmazott pedagógiai eszközökre, módszerekre. Az iskolapedagógiai folyamatok befolyásoló szerepe az egyén önművelésére. A két társadalmi nem iskoláztatásának és művelődésének eltérései. A nők számára koronként és kultúránként definiált iskolai műveltség változásai. A nevelési és oktatási módszerek metamorfózisa az iskola történetében.		
Követelmény: beszámoló, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel a konzultációkon.		
Kötelező irodalom: 1. Németh András és Pukánszky Béla (2004): <i>A pedagógia problémátörténete</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. 555 (B5) o. 2. Kéri Katalin (2008): <i>Hölgyek napernyővel. Nők a dualizmus-kori Magyarországon 1867-1914</i>. Pannónia Könyvek, Pécs. 3. Pukánszky Béla (2006): <i>A nőnevelés évezredei. Fejezetek a lányok nevelésének történetéből</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 4. Shahr, Shulamith (2004): <i>A negyedik rend. Nők a középkorban</i>. Osiris, Budapest. 5. Pukánszky Béla (2001): <i>A gyermekkor története</i>. Műszaki Kiadó, Budapest, 2001. 6. Pukánszky Béla (2003, szerk.): <i>Két évszázad gyermekei. A tizenkilencedik-husadik század gyermekkorának története</i>. Eötvös József Kiadó, Budapest. 7. Pukánszky Béla (2005): <i>A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben</i>. Iskolakultúra könyvek, 28. Pécs. 8. Shahr, Shulamith (2000): <i>Gyermekek a középkorban</i>. Osiris Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. Treml, Alfred (2005): <i>Pädagogische Ideengeschichte</i>. Verlag Kohlhammer, Stuttgart. 2. Brubacher, John (1947): <i>A History of the Problems on Education</i>. McGraw-Hill, New York, London. 3. Egger, Paul (1989): <i>Der Ursprung der Erziehungsziele in der Lehre von Plato, Aristoteles und Neill</i>. Verlag Paul Haupt, Bers, Stuttgart. 4. Pukánszky Béla (1999): Immanuel Kant pedagógiája. In: <i>A jezsuita tanügyi szabályzattól napjainkig. Neveléstörténeti konferenciák</i>. OPKM, Budapest, 19-32. o. 5. Pukánszky Béla (2002): A testi fenyíték témája a tizenkilencedik századi magyar neveléstan könyvekben. <i>Századvég</i>, 23. 1. szám, 121-138. o. 6. Badinter, Elisabeth (1999): <i>A szerető anya. Az anyai érzés története a 17-20. században</i>. Csokonai Kiadó, Debrecen. 7. Kéri Katalin (1999): <i>Továtűnő álmom. Szöveggyűjtemény</i>. Pécs. URL: http://mek.oszk.hu/02100/02102/02102.htm (Letöltés: 2011. november 13.) 8. Péter Katalin (1996, szerk.): <i>Gyermek a kora újkori Magyarországon. Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 19</i>. Budapest, 1996. 9. Seifert, Claudia (2009): <i>Wenn du lächelst, bist du schöner! Kindheit in den 50er un 60er Jahren</i>. Deutscher Taschenbuch Verlag, München		

A tantárgy címe: A művelődés- és neveléstörténeti örökség áthagyományozódásának folyamatai		
A tantárgy előadója: Monok István, dr. DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: III.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A hagyományalkotás folyamatának bemutatása, a különféle átörökítési módok kialakulása, ezek történeti változásainak megismertetése, a magyarországi hagyományok nemzeti örökségekké válási folyamatának történeti bemutatása.		
A tantárgy tartalma: A hagyományalkotási mechanizmusok elméleti bemutatása, a kulturális örökség rétegeinek kialakulása, a generációk közötti áthagyományozás technikáinak kialakulása, ezek történeti változásai. A többféle örökítési mód időbeli és térbeli együttes létezése. Magyarország és a magyar művelődéstörténet egyes korszakainak kiemelése, hangsúlyosan is annak a folyamatnak a bemutatása, miként alakult ki a sokféle hagyomány egységes szemlélete, és ez hogyan vált szét nemzeti örökségekké.		
Követelmény: Tanári előadások és az előírt olvasmányok alapján interaktív beszélgetések a kötelező és ajánlott irodalom alapján, beszámolók, tömörítvények készítése idegen nyelvű szakirodalomból. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. KLANICZAY Tibor (1976): <i>A nemzeti hagyomány fogalma és karaktere</i>. In: Uő.: <i>Hagyományok ébresztése</i>. Szépirodalmi, Budapest. pp. 7-39. 2. <i>Kulturális örökség – társadalmi képzelet</i> (2005). Szerk. GYÖRGY Péter, KISS Barbara, MONOK István. OSZK-Akadémiai, Budapest. 3. <i>Nemzeti művelődések az egységesülő világban. Szöveggyűjtemény</i> (2007). Szerk: SZEGEDY-MASZÁK Mihály, ZÁKÁNY TÓTH Péter. Ráció, Budapest. (Ráció-tudomány; 7.) 4. SHILS, Edward (1987): <i>Hagyomány</i>. In: <i>Hagyomány és hagyományalkotás. Tanulmánygyűjtemény</i>. Szerk.: HOFER Tamás, NIEDERMÜLLER Péter. Budapest. (Kultúraelmélet és nemzeti kultúrák, 1.), pp. 15–66. 5. SONKOLY Gábor (2006): <i>A kulturális örökség folyamatának értelmezései és alkalmazási szintjei</i>. Regio 11(2006), 4. szám, pp. 45-66.		
Ajánlott irodalom: 1. ASSMANN, Jan (1999): <i>A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magas kultúrákban</i>. Atlantisz, Budapest. pp. 15–158. 2. HOBBSAWM, Eric (1987): <i>Tömeges hagyomány-termelés: Európa 1870–1914</i>. In: <i>Hagyomány és hagyományalkotás. Tanulmánygyűjtemény</i>. Szerk.: HOFER Tamás, NIEDERMÜLLER Péter. Budapest. (Kultúraelmélet és nemzeti kultúrák, 1.), pp. 127–197. 3. <i>A kulturális örökség</i> (2004) Szerk. ERDŐSI Péter, SONKOLY Gábor. L'Harmattan, Budapest. (Atelier füzetek; 7).		

A tantárgy címe: A konstruktivista tanuláselmélet		
A tantárgy előadója: Nahalka István, dr. CSc., egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: III.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A konstruktivista pedagógia alapjainak és fontosabb részkérdéseinek feldolgozása, a tanulással összefüggő pedagógiai jelenségeknek a tanulás konstruktív folyamatként történő értelmezésére alapozott elemzése.		
A tantárgy tartalma: A tanulás értelmezésével kapcsolatos, a konstruktivista felfogás kialakulását megelőző szemléletmódok. A tudás keletkezését konstrukcióként magyarázó felfogás lényege. Példák, amelyek az egyes területeken (műveltségi területek, nevelési célok) való alkalmazást mutatják be. A konstruktivista ismeretelmélet alapjai. Az adaptív tudás pedagógiai jelentősége. A tapasztalatok elhelyezése a nevelés folyamatában, a tapasztalatok, mint konstrukciók, az előzetes tudás meghatározó szerepe. Gyermektudomány. A megismerés logikája a konstruktivizmus szerint. Ismeretek, képességek, kompetenciák – ahogy a konstruktivizmus látja. Konstruktivista didaktika: tudáskonstruálást szolgáló tevékenységek, a szociális tanulás szerepe, kontextus elv, a tanulás típusai, a fogalmi váltás, mint a leginkább sajátos konstruktivista „módszer”, a többféle megközelítés elve, a pedagógiai értékelés konstruktivista elmélete.		
Követelmény: A doktorandusz egy szemináriumi dolgozat keretében mutassa be, hogy képes pedagógiai folyamatok konstruktivista szemléletet tükröző elemzésére, ebben szakmailag megfelelő módon használja a konstruktivista pedagógia e szemináriumon hangsúlyosként szerepeltetett alapelveit. A doktorandusz ismeri, és tudja írásban ismertetni, hogy valóságos pedagógiai szituációkkal összefüggésben miképpen alkalmazna konstruktivista didaktikai eszközöket, e tudás birtokában konkrét alkalmazások tervét tudja felvázolni. A doktorandusz képes megfogalmazni saját viszonyát a tanulással kapcsolatos pedagógiai paradigmákhoz.		
Kötelező irodalom: 1. FARDANESH, Hashem (2006): <i>A Classification of Constructivist Instructional Design Models Based on Teaching and Learning Approaches</i>. Kézirat. URL: http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED491713.pdf 2. GLASERSFELD, Ernst von (2001): <i>Radical Constructivism and Teaching</i>. (franciául: <i>Perspectives</i>, 31(2), 191-204. Angolul URL: http://www.vonglasersfeld.com/) 3. HOWE, Kenneth R. (2000): <i>Constructing Constructivism, Epistemological and Pedagogical</i>. In: NSSE (szerk.) <i>Constructivism in Education</i>. National Society for the Study of Education, Chicago. (Google book) 4. KOROM Erzsébet (2005): <i>Fogalmi fejlődés és fogalmi váltás</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 5. NAHALKA István (2002): <i>Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben. Konstruktivizmus és pedagógia</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. ANDERSON, James A. (2005): <i>A kommunikációelmélet ismeretelméleti alapjai</i>. Typotex, Budapest. 2. <i>Constructivist Foundation</i> folyóirat. URL: http://www.constructivistfoundations.info/ 3. DUIT, Reinders (1996): <i>The Constructivist View in Science Education – What It Has to Offer and What Should Not Be Expected From It</i>. <i>Investigacoes em Encino de Ciencias</i> 1(1), 40-75. URL: http://www.if.ufrgs.br/ienci/artigos/Artigo_ID9/v1_n1_a3.pdf 4. FEKETÉNÉ Szakos Éva (2002): <i>A felnőttek tanulása és oktatása – új felfogásban</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 5. GLASERSFELD, Ernst. von (2007): <i>The Constructivist View of Communication</i>. In: MÜLLER, A. – MÜLLER, K.H. (szerk.) <i>An Unfinished Revolution</i>. Echoraum, Vienna. 351-360. URL: http://www.vonglasersfeld.com/ 6. KARAGIORGI, Yiasemina – SYMEOU, Loizos (2005): <i>Translating Constructivism into Instructional Design: Potential and Limitations</i>. <i>Educational Technology & Society</i>, 8(1), 17-27. URL: http://www.ifets.info/journals/8_1/5.pdf		

A tantárgy címe: A mennyiségi és minőségi kutatási módszerek mérésmethodikai és értelmezési problémái		
A tantárgy előadója: Ollé János, PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: III.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A neveléstudományi kutatásokban a kutatási minőség fogalmának értelmezése, felkészítés a kutatástervezésben való alkalmazásra. A kvantitatív és kvalitatív kutatási stratégiák, kutatási módszerek és kutatási eszközök integrált szemléletmódjának kialakítása. A kutatási folyamat általános és gyakorlati példákon keresztül történő modellezése, az egyes lépések közötti kapcsolat értelmezése. A kutatási módszerek kutatási folyamatban betöltött szerepének tudatosítása, a módszerek alkalmazása és a kutatási minőség közötti kapcsolat felismerése. Felkészülés az alkalmazott kutatási módszerek lehetőségeinek, korlátainak mérlegelésére, kockázatkezelésre. A kutatási eredmények értelmezése és a kutatási minőség közötti kapcsolat modellezése.		
A tantárgy tartalma: A tudományos megismerés, a tudományos kutatás, mint módszertani eljárás modellje, a kutatási folyamat belső összefüggései, a kutatási folyamat tervezése. Kutatások tipológiája, kutatások értelmezése, tudományos kutatás és áltudomány, a kutatási minőség kérdései. Kutatási stratégia sajátosságai, a kísérlet kutatási stratégiája. Kutatási módszerek áttekintése, kutatási módszerek és információfeldolgozás. Kérdőívszerkesztés és adatbázis-szerkesztés, adatbázis-műveletek, a kérdőíves vizsgálat eredményeinek alapszintű elemzése és ábrázolása. Leíró statisztikai elemzések, összefüggésvizsgálatok és különbségvizsgálatok bemutatása előre megadott adatok és kutatási problémák alapján. Összefüggés-vizsgálatok és különbség-vizsgálatok értelmező elemzése, társadalomtudományi következtetéslogika.		
Követelmény: A szemináriumi foglalkozásokon való interaktív részvétel, szemináriumi beszámolók elkészítése (az alábbi 6 feladtból legalább 2 nem azonos tartalmú feladat teljesítése) • kutatási terv készítése, újratervezése a tanultak alapján, • hipotézisek – változószerkezet – elemzési eljárások összekapcsolt modelljének leírása konkrét kutatás alapján (szemináriumi dolgozat) • hipotézisek – változószerkezet – elemzési eljárások összekapcsolt modelljének leírása konkrét kutatás alapján (szemináriumi kiselőadás) • komplex módszertan alkalmazásának tervezése konkrét kutatásban • kötelező / ajánlott szakirodalom összefoglaló ismertetése (szemináriumi dolgozat) • kötelező / ajánlott szakirodalom összefoglaló ismertetése (szemináriumi kiselőadás)		
Kötelező irodalom: 1. Babbie, E: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest, 1996. 2. Falus Iván (szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2004. 3. Falus Iván – Ollé János: Az empirikus kutatások gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés. Tankönyvkiadó, Budapest, 2008. 4. Szokolszky Ágnes: Kutatómunka a pszichológiában. Osiris, Budapest, 2004.		
Ajánlott irodalom: 1. Csikos Csaba (2009): Mintavétel a kvantitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó, Budapest. 2. Csikos Csaba (2012): Pedagógiai kísérletek kutatómódszertana, Gondolat Kiadó, Budapest 3. Golnoher Erzsébet. Az esettanulmány. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 2001. 4. Hajtmann Béla: Bevezetés a matematikai statisztikába (Pszichológusok számára), Akadémiai Kiadó Budapest. 1971. 5. Krippendorff, K.: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Balassi Kiadó, Budapest, 1995. 6. Molnár Gyöngyvér (2013): A Rasch-modell alkalmazási lehetőségei az empirikus kutatások gyakorlatában. Gondolat Kiadó 7. Sántha Kálmán (2006): Mintavétel a kvalitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó, Budapest. 8. Seidman, Irving: Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Budapest: Műszaki Könyvkiadó. 2002 9. Szabolcs Éva. Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 2001.		

A tantárgy címe: Innovációk a kvalitatív pedagógiai kutatásmódszertanban		
A tantárgy előadója: Sántha Kálmán, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: IV.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: a hallgatók ismerjék meg a kvalitatív kutatási paradigma tartalmi csomópontjait, a kvalitatív adattípusokat és kódolási mechanizmusokat; ismereteket nyújtani a szöveg- és képadatok elemzési mechanizmusairól, a dedukció, az indukció és az abdukció kvalitatív adatelemzésben betöltött szerepéről. Cél továbbá a szöveg- és képadatok számítógéppel támogatott kvalitatív feldolgozási mechanizmusainak megismerése.		
A tantárgy tartalma: - A kvalitatív pedagógiai kutatásmódszertan szisztematizálása. Párhuzam a kvantitatív és a kombinált paradigma tartalmi csomópontjaival. A számítógéppel támogatott kvalitatív adatelemzés: „kódolás + hálózatépítés”, „kódolás + statisztikai elemzés” útvonalak. - A trianguláció - A kvalitatív adatkorpusz és sajátosságai: a multikódolt adat - Dedukció, indukció, abdukció a kvalitatív kutatásban. Alapvető kódolási mechanizmusok: Grounded Theory szerint, a priori, in vivo. A kódolás megbízhatósági mutatója intra- és interkódolásnál. - A kvalitatív projektnek megfelelő szoftverválasztási szempontok áttekintése, számítógéppel támogatott kvalitatív adatelemzés (MAXQDA) gyakorlata: alapfunkciók, eszköztár, kódtár, kódolási terminológia, hálózatépítés, linkek.		
Követelmény: a kurzus során megbeszélte elemzési mechanizmusok hallgató által történő saját doktori kutatásához, vagy egy választott kutatási témához való illesztése, valamint megvitatása. A hallgatói munkák az elemzési folyamat szakszerűségét és előrehaladását illusztrálják.		
Kötelező irodalom: 5. KELLE, U. (2007): Computergestützte Analyse qualitativer Daten. In: Flick, U., von Kardorff, E. és Steinke, I. (hrsg.): <i>Qualitative Forschung. Ein Handbuch</i>. Rowohlt Taschenbuch Verlag, Hamburg, 485–502. 6. KUCKARTZ, U. (2012): <i>Qualitative Inhaltsanalyse. Methoden, Praxis, Computerunterstützung</i>. Beltz Juventa, Weinheim und Basel. 7. SÁNTHA Kálmán (2009): <i>Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába</i>. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 8. SÁNTHA Kálmán (2011): <i>Abdukció a kvalitatív kutatásban. Bizonytalanság vagy stabilitás?</i> Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 9. SÁNTHA Kálmán (2013): <i>Multikódolt adatok kvalitatív elemzése</i>. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 10. EHMANN Bea (2002): <i>Szöveg mélyén</i>. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 11. FLICK, U. (2002): <i>Qualitative Sozialforschung. Eine Einführung</i>. Rowohlt Verlag, Hamburg. 12. FLICK, U. (2008): <i>Triangulation. Eine Einführung</i>. VS Verlag, Wiesbaden. 13. GLASER, B. G. és STRAUSS, A. L. (1967): <i>The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research</i>. ABC, Chicago. 14. LEWINS, A. és SILVER, C. (2007): <i>Using software in qualitative research: A step-by-step guide</i>. Sage, London. 15. Saillard, E. K. (2011): Systematic Versus Interpretive Analysis with Two CAQDAS Packages: NVivo and MAXQDA. <i>Forum Qualitative Sozialforschung/Forum Qualitative Social Research</i>, 12 (1), http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs1101345. 16. SÁNTHA Kálmán (2006): <i>Mintavétel a kvalitatív pedagógiai kutatásban</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 17. SÁNTHA Kálmán (2013): A harmadik paradigma a neveléstudományi vizsgálatokban. <i>Iskolakultúra</i>, 2. sz. 82-90. 18. SZABOLCS Éva (2001): <i>Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 19. SZOKOLSZKY Ágnes (2004): <i>Kutatómunka a pszichológiában</i>. Osiris Kiadó, Budapest.		

3.2. A nevelés- és művelődéstörténet szerepe a tanárképzésben/ a tanári tudat kialakításában program kötelező tárgyai

A tantárgy címe: A nevelési célok és eszközök alakulása az intézményes nevelés történetében		
A tantárgy előadója: Pukánszky Béla, dr. habil., DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: annak a kompetenciának kialakítása a hallgatókban, hogy alapos háttértudás birtokában értelmezni tudják az egyes történeti korok és kultúrák embereszményének és gyermekeszményének összefüggéseit. Lássák és értelmezzék ezek normatív hatását az intézményes nevelés szabályozásának teleologikus mozzanatában, és hitelesen tudják elemezni a célok által meghatározott iskolai pedagógiai folyamatok belső összefüggéseit. A történeti elemzések során megszerzett kompetenciák birtokában rendelkezzenek azzal a képességgel, hogy a közelmúlt és a jelenkor iskolarendszereiben is lássák a nevelési célok hatását az iskolában zajló tanulás irányítására és a tanulók művelődését szervező pedagógiai gesztusokra.		
A tantárgy tartalma: Változó embereszmények az iskolai nevelés és a művelődés történetében. Az embereszmény és a gyerekekről kialakított (mentális) kép összefüggései. Az európai iskolarendszerek fejlődésének története – különös tekintettel az iskolában zajló pedagógiai folyamatok sajátosságaira. A nevelési célok normatív hatása az iskolarendszerekben alkalmazott pedagógiai eszközökre, módszerekre. Az iskolapedagógiai folyamatok befolyásoló szerepe az egyén önművelésére.		
Követelmény: beszámoló, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban. Terminológiai teszt. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. NÉMETH András – PUKÁNSZKY Béla (2004): <i>A pedagógia problémátörténete</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. 2. PUKÁNSZKY Béla (2002): <i>Herbart pedagógiájának időszerűsége: példa a középut keresésére</i>. In: <i>Neveléstörténeti kaleidoszkóp – A középkortól napjainkig</i>. Neveléstörténeti füzetek, 20. OPKM, Budapest, 21-30. 3. PUKÁNSZKY Béla (2002): <i>Magyar neveléstudomány – protestáns pedagógiai hagyományok</i>. In: <i>Hagyomány és megújulás a magyar közoktatásban</i>. Neveléstörténeti füzetek, 19. OPKM, Budapest, 94-106. 4. PUKÁNSZKY Béla (2005): <i>A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben</i>. Iskolakultúra könyvek, 28. Pécs.		
Ajánlott irodalom: 1. BRUBACHER, John (1947): <i>A History of the Problems on Education</i>. McGraw-Hill, New York, London. 2. EGGER, Paul (1989): <i>Der Ursprung der Erziehungsziele in der Lehre von Plato, Aristoteles und Neill</i>. Verlag Paul Haupt, Bers, Stuttgart. 3. PUKÁNSZKY Béla (1999): <i>Immanuel Kant pedagógiája</i>. In: <i>A jezsuita tanügyi szabályzattól napjainkig. Neveléstörténeti konferenciák</i>. OPKM, Budapest, 19-32. 4. PUKÁNSZKY Béla (2002): <i>A testi fenyték témája a tizenkilencedik századi magyar neveléstan könyvekben</i>. In: <i>Századvég</i>, 23. 1. szám, 121-138. 5. TREML, Alfred (2005): <i>Pädagogische Ideengeschichte</i>. Verlag Kohlhammer, Stuttgart.		

A tantárgy címe: A nemzeti kultuszok kialakítása Magyarországon – politika és népnevelés		
A tantárgy előadója: Tüskés Gábor, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: IV.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A doktorképzés hallgatóinak beható megismertetése a korszak politikai gondolkodásának azzal a részével, amely az alsóbb néprétegek műveltségi szintjének emelése mentén alakította a nemzeti kulturális öntudatot. A kultusz, illetve a kultuszok problematikájának megvilágítása.		
A tantárgy tartalma: A kora újkori Magyarország politikai erőterének bemutatása, a Habsburg-kormányzat és a magyar, továbbá az erdélyi vezetőréteg elképzelései az országegyesítés kérdésében. Az önálló magyar egyháztörténet, önálló magyar keresztény kultúra felmutatásának szándéka, az erre irányuló törekvések, illetve az önálló magyar kultuszok kialakításának gondolata, története. Irodalmi műfajok alakulása, a magyar és erdélyi rendek törekvése a magyar nyelvű kultúra megteremtésére, az egyes egyházak művelődési politikája. A kurzus megismerteti a hallgatót a kora újkori magyar irodalmi szereplők nevelési elképzeléseivel is.		
Követelmény: Beszámoló, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; szakirodalmi tájékozottság. Interaktív szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. DÜMMERTH Dezső (1987): <i>Inchofer Menyhért küzdelmei és tragédiája Rómában, 1641–1648.</i> In: Uő.: <i>Írástudók küzdelmei. Magyar művelődéstörténeti tanulmányok.</i> Budapest, Panoráma Kiadó, Budapest. 155–204. 2. KNAPP Éva – TÜSKÉS Gábor (2002): <i>Egy történelmi toposz az egyházi irodalomban: Magyarország - Mária országa.</i> In: Uő.: <i>Az egyházi irodalom műfajai a XVII-XVIII. században. Tanulmányok.</i> Argumentum, Budapest. 11-54. 3. KNAPP Éva – TÜSKÉS Gábor (2004): <i>A magyar nyelvűség programja a XVIII. századi egyházi irodalomban.</i> In: <i>Tanulmányok a felvilágosodás korának magyar irodalmából.</i> Összeáll. DEBRECZENI Attila. Debrecen. 7-39. 4. R. VÁRKONYI Ágnes (1984): <i>Magasműveltség és népi tudatvilág Magyarországon a 17–18. század fordulóján.</i> In: KISS Mária (szerk.): <i>Folklór és tradíció.</i> I. kötet. A hagyományos műveltség továbbélése. Az I. Magyar-Jugoszláv folklór konferencia előadási. Budapest 1983. november 1–3. MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest. 19–42. 5. VOIGT Vilmos (1980): <i>A Rákóczi-kor magyar folklórja.</i> In: KÖPECZI Béla – HOPP Lajos – R. VÁRKONYI Ágnes (szerk.): <i>Rákóczi-tanulmányok.</i> Akadémiai, Budapest. 521–542.		
Ajánlott irodalom: 1. HOPP Lajos – KÜLLÖS Imola – VOIGT Vilmos (szerk.) (1988): <i>A megváltozott hagyomány. Folklór, irodalom, művelődés a XVIII. században.</i> Budapest. 2. ILLÉS PÁL Attila (1999): <i>Felekezetek és identitás Közép-Európában az újkorban.</i> PPKE, METEM, Piliscsaba–Budapest. («Sentire cum ecclesia»; 1.) 3. KIRÁLY Péter (2003): <i>A kelet-közép-európai helyesírások és irodalmi nyelvek alakulása. A budai Egyetemi Nyomda kiadványainak tanulságai 1777–1848.</i> Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék, Nyíregyháza. («Dimensiones culturales et urbanas Regni Hungariae»; 3.) 4. PÉTER Katalin (2011): <i>Jobbággy egyének az írásbeliségben a 17. század eleji Magyarországon. 300 éves visszatekintéssel.</i> In: GECSÉNYI Lajos – IZSÁK Lajos (szerk.): <i>Magyar történettudomány az ezredfordulón.</i> Glatz Ferenc 70. születésnapjára. ELTE–MTA, Budapest. 243–252. 5. VERMES Gábor: <i>Kulturális változások sodrában. Magyarország 1711 és 1848 között.</i> Budapest, Balassi Kiadó, 2011.		

A tantárgy címe: A kora újkori Magyarország és Erdély tanárainak olvasmányműveltsége		
A tantárgy előadója: Monok István, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: III.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A doktorképzés hallgatóinak beható megismertetése a korszak ismert tanárainak olvasmányaiival, a könyvanyag változásaival, a változások okaival. A kora újkori Magyarországon és Erdélyben tapasztalható egyediségek kiemelése – különös tekintettel a nevelés- és recepciótörténeti vonatkozásokra.		
A tantárgy tartalma: A magyarországi gondolkodás, illetve mentalitás változások irányait nagyban befolyásolta az a tény, hogy a korai újkorban végérvényesen eldőlt a kortárs európai szellemi áramlatok befogadás-történetben való készségünk, a hazai tudásanyag archaizálódása. Ennek alapvetően nyelvi, illetve olvasmánytörténeti okai voltak. A tudatformálásban kulcsszerepet játszó itthoni tanárok szellemi horizontjának a vizsgálata ezért is bír jelentőséggel. Emellett a kurzus megmutatja azokat a mechanizmusokat, ahogy egyes szellemi mozgalmak eredményei eljutottak hazánkig és a tanári réteg közvetítésével a diákokig. Az előadások sorra veszik a legjelentősebb szellemi irányzatokat, feltárva az egyes alapművek itthoni használatának módjait is.		
Követelmény: Beszámolók, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; szakirodalmi tájékozottság terminológiai teszt. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: - BERLÁSZ Jenő (1974): <i>Könyvtári kultúránk a 18. században</i>. In: SZAUDER József – TARNAI Andor (szerk.): <i>Irodalom és felvilágosodás. Tanulmányok</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 283–332. - MONOK István (2008): <i>A kora újkori Magyarország olvasmányműveltségéről : részmerleg egy hosszú alapkutatás eredményeiről</i>. – In: HEGYI Ádám – SIMON Melinda (szerk.): <i>„Apró cseppekből lesz a zápor.” : Bakonyi Géza emlékkönyv</i>. Szegedi Egyetemi Kiadó, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged. (Habent sua fata libelli IV.), 23–43. - SZABÓ András (1986): <i>Melanchthontól Lipsiusig, Tanárok, diákok és prédikátorok Sárospatakon</i>. – In: <i>Irodalomtörténeti Közlemények</i>, 100 (1986). 483–506. - TÓTH István György (1996): <i>„Mivelhogy magad írást nem tudsz...” Az írás térhódítása a művelődésben a kora újkori Magyarországon</i>. MTA Történettudományi Intézet, Budapest. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok; 17.) <i>Az Adattár XVI-XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez</i> című kiadványsorozat releváns kötetei a 10-20. kötetek közül.		
Ajánlott irodalom: - JAKÓ Zsigmond (1976): <i>A székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár története</i>. In: JAKÓ Zsigmond: <i>Írás, könyv, értelmiség : tanulmányok Erdély történelméhez</i>. Kriterion Kiadó, Bukarest. 219–256. - MADAS Edit – MONOK István (2003): <i>A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig</i>. Balassi Kiadó, Budapest. - MONOK István (1988a): <i>XVI-XVII. századi olvasmánykultúránk</i>. In: <i>Magyar Könyvszemle</i> 1988/1. szám, 78-82.42. - MONOK István (1988b): <i>Olvasmánytörténeti forrásaink – értelmiségtörténet</i>. In: ZOMBORI István (szerk.): <i>Az értelmiség Magyarországon a 16-17. században</i>. Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szeged. 169-181. - PÉTER Katalin (1995): <i>„Papok és nemesek.” Magyar művelődéstörténeti tanulmányok a reformációval kezdődő másfél évszázadból</i>. Budapest. (A Ráday Gyűjtemény tanulmányai; 8).		

A tantárgy címe: Múzeumpedagógia		
A tantárgy előadója: Petercsák Tivadar, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: IV.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A doktoranduszok ismerjék meg a magyar hon- és népismeret történeti kereteit, a múzeumpedagógia elméletét és gyakorlatát, a helytörténet és népelet bemutatásának lehetőségeit a közoktatás és a felsőoktatás területén.		
A tantárgy tartalma: A hon- és népismeret fogalma. Magyar táj- és népismeret a 18-20. században. A néprajzi gyűjtőpályázatok és a honismereti mozgalom eredményei. A múzeumok mint a honismeret bázisai. A múzeumpedagógia fogalma, sajátosságai és helye a közoktatásban. Hagyományápolás az óvodában. A hon- és népismeret oktatásának lehetőségei az általános- és középiskolában. A múzeumi történeti és néprajzi gyűjteményekre, kiállításokra épülő múzeumi foglalkozások pedagógiai tervezése, kivitelezése és értékelése. Honismeret és néprajz a felsőoktatásban, a múzeumpedagógus képzés lehetőségei Magyarországon. Nemzetközi tapasztalatok.		
Követelmény: Hallgatói referátumok, kollokvium.		
Kötelező irodalom: 1. BALOGHNÉ ZSOLDOS Judit (2002): <i>A néphagyomány az iskolában. A néprajz tanításának módszertana</i>. Debrecen. 2. FOGHTÜY Krisztina – HARANGI Anna (szerk.) (1995): <i>Múzeumpedagógia. Útmutató pedagógusok számára</i>. Korona, Budapest. 3. FOGHTÜY Krisztina – SZEPESHÁZYNÉ KURIMAI Ágnes (szerk.) (2009): <i>Múzeumpedagógiai tanulmányok III</i>. Gondolat, Budapest. 4. KARÁCSONY MOLNÁR Erika – KRAICINÉ SZOKOLY Mária (szerk.) (1998): <i>Hon- és népismeret, néphagyomány az oktató-, nevelőmunkában</i>. Budapesti Tanítóképző Főiskola, Budapest. 5. PALÁDI-KOVÁCS Attila (szerk.) (1985): <i>Magyar tájak néprajzi felfedezői</i>. Gondolat, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. V. FODOR Zsuzsa (szerk.) (2005): <i>Múzeumi barangoló. Megyei múzeumi szervezetek kiállítóhelyei</i>. Megyei Múzeumok Igazgatóságainak Szövetsége, Veszprém. 2. FOGHTÜY Krisztina (szerk.) (2000): <i>Szemelvények az amerikai múzeumpedagógia szakirodalmából</i>. Budapest. 3. KÁLDY Mária – KÁRPÁTI Andrea – SZIRMAI Anna Linda (2010): <i>Helyzetkép és perspektívák. Múzeumpedagógia Magyarországon 2008-2009</i>. Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre. (Múzeumi iránytű; 6). 4. PALÁDI-KOVÁCS Attila (2006): <i>A nemzetiségek néprajzi felfedezői</i>. Akadémiai, Budapest. 5. SZABOLCS Éva – FOGHTÜY Krisztina (szerk.) (2010): <i>Zsibongó múzeum</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 6. <i>Tudás és gyakorlat. Múzeumpedagógiai módszerek – európai példák és hazai alkalmazások. Módszertani fejlesztés</i>. (2010). Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre. (Múzeumi iránytű; 5).		

A nevelés- és művelődéstörténet szerepe a tanárképzésben/ a tanári tudat kialakításában program szabadon választható tárgyai

A tantárgy címe: A nyelvtanítás kultúrtörténete (diakrón nyelvpedagógia)		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A régmúlt idők nyelvtanításának rövid felidézését követően az előadás főként a XX. századi nyelvtanítás történetével foglalkozik. A művelődéstörténeti háttérbe beágyazott praxis megismerése elvezet a nyelvpedagógia kialakulásának megértéséhez, egyben lehetővé teszi a hagyomány és az egyéniség szerepének megértését, és betekintést nyújt a nyelvtanítással rokon szakterületek világába.		
A tantárgy tartalma: A nyelvtani-fordító módszer és a direkt módszer. Tudósok és újtók: Comenius, Marcel, Prendergast, Gouin, Sweet, Jespersen, Palmer. Az olvastató módszer. Az intenzív módszer és az audio-lingvális nyelvtanítás. Az audio-vizuális-strukturális-globális módszer és a hatvanas évek. A humanisztikus módszerek (cselekedtető (TPR), a tanácskozó (CLL), a néma (Silent Way) és a szuggesztópédia) a hetvenes években és később. A kognitív kódtanulás (mentális) módszer. A kommunikatív nyelvtanulás korszakai, jelentősége. A kommunikatív megközelítés újabb alkalmazásai a XXI. században: tartalom-, illetve feladatközpontú nyelvtanítás stb. A történeti módszerek egybevető elemzése.		
Követelmény: publikálható nyelvtanítás-történeti témájú minikutatás; terminológiai teszt; szóbeli vizsga		
Kötelező irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (2005): <i>Élő nyelvtanítás-történet</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. HOWATT, Anthony Philip Reid (1984): <i>A History of English Language Teaching</i>. OUP, Oxford. 3. KELLY, Louis G. (1969): <i>25 Centuries of Language Teaching</i>. Newbury House, Rowley, Mass. 4. LARSEN-FREEMAN, Diane (2000): <i>Techniques and Principles in Language Teaching</i>. OUP, Oxford. 5. RICHARDS, Jack C. – RODGERS, Theodore S. (2001): <i>Approaches and Methods in Language Teaching</i>. CUP, Cambridge.		
Ajánlott irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (1988): <i>Nyelvtanítás: múlt és jelen</i>. Magvető Kiadó, Budapest. (Gyorsuló idő). 2. KRASHEN, Stephen D. (1981): <i>Second Language Acquisition and Second Language Learning</i>. Pergamon, Oxford. 3. LUX Gyula (1925): <i>A modern nyelvek tanulása és tanítása</i>. Klein, Ludvid és Szelényi R.T. Könyvnyomdája, Miskolc. 4. PETRICH Béla (1937): <i>A modern nyelvek tanítása</i>. Országos Középiskolai Tanár-egyesület, Budapest. 5. STERN, Hans Heinrich (1983): <i>Fundamental Concepts of Language Teaching</i>. OUP, Oxford. 6. TITONE, Renzo (1968): <i>Teaching Foreign Languages: An Historical Sketch</i>. Georgetown University Press, Washington, D.C.		

A tantárgy címe: A gyermekkor kultúrtörténete		
A tantárgy előadója: Pukánszky Béla, dr. habil., DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: megalapozott tudás kialakítása a történetileg változó és kulturálisan sokszínű gyermekképről, a gyermek-életmódról, a gyermekkor művelődési szokások alakulásáról, az iskola szerepéről az önművelés alakításában.		
A tantárgy tartalma: A kurzus során feldolgozzuk az egyes történeti korokra jellemző azon folyamatokat, amelyek a gyermekről, a gyermekségről alkotott – az általánosítás különböző szintjein mozgó – mentális kép(ek) kialakulásához vezettek. A történetileg konstruált gyermekkorok vizsgálata során kitérünk a gyermekek életmódjának változásaira, a gyermekkor rekvizitumaira, és különösen behatóan vizsgáljuk az iskolás gyermek-létmód történetileg és kulturálisan változó sajátosságait. Mindemellett sort kerítünk a gyermekkorra jellemző művelődési típusok és szokások hosszmetzeti vizsgálatára is.		
Követelmény: beszámolók, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; ak-tív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban. Terminológiai teszt. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. ARIÈS, Philippe (1960): <i>L'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime</i>. Éditions du Seuil, Paris. Részletek magyarul a <i>Gyermek, család, halál</i> című kötetben. Gondolat, Budapest, 1987. 2. GOLNHOFFER Erzsébet – SZABOLCS Éva (szerk.) (2005): <i>Gyermekkor: nézőpontok, narratívák</i>. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 3. PUKÁNSZKY Béla (2001): <i>A gyermekkor története</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 4. PUKÁNSZKY Béla (szerk.) (2003): <i>Két évszázad gyermekei. A tizenkilencedik-huszedik század gyermekkorának története</i>. Eötvös József Kiadó, Budapest. 5. PUKÁNSZKY Béla (2005): <i>A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben</i>. (Iskolakultúra könyvek; 28). Pécs. 6. VAJDA Zsuzsanna – KÓSA Éva (1998): <i>Szemben a képernyővel</i>. Eötvös József Kiadó, Budapest. 7. VAJDA Zsuzsanna – PUKÁNSZKY Béla (szerk.) (1998): <i>A gyermekkor története</i>. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. BADINTER, Elisabeth (1999): <i>A szerető anyja. Az anyai érzés története a 17-20. században</i>. Csokonai Kiadó, Debrecen. 2. KÉRI Katalin (1999): <i>Továtűnő álom</i>. Szöveggyűjtemény. Pécs. URL: http://mek.oszk.hu/02100/02102/02102.htm (Letöltés: 2011. november 13.) 3. PÉTER Katalin (szerk.) (1996): <i>Gyermek a kora újkori Magyarországon</i>. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok; 19). Budapest. 4. SEIFERT, Claudia (2009): <i>Wenn du lächelst, bist du schöner! Kindheit in den 50er un 60er Jahren</i>. Deutscher Taschenbuch Verlag, München 5. SHAHAR, Shulamith (2000): <i>Gyermekek a középkorban</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 6. SOMMERVILLE, C. John (1982): <i>The Rise and Fall of Childhood</i>. Sage Publications, Beverly Hills, London, New Delhi. 7. SPREE, Reinhard (1986, szerk.): <i>Zur Sozialgeschichte der Kindheit</i>. Verlag Karl Alber, Freiburg, München. 8. SZABOLCS Éva (2011): <i>Gyermekekből tanuló. Az iskolás gyermek 1868-1906</i>. Gondolat Kiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: A kora újkori magyar diákok külföldi egyetemjárása, ottani olvasmányaik		
A tantárgy előadója: Monok István, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A doktori képzés hallgatóinak beható megismertetése a korszak külföldi iskolai célú peregrinációja történetével, ennek forrásaival, irányváltozásaival, továbbá a változások okaival, illetve a leginkább látogatott képzőhelyek szellemi hatásának bemutatásával – a tanárok olvasmányainak interpretációján keresztül.		
A tantárgy tartalma: A magyarországi és erdélyi értelmiséget lényegében a külföldi egyetemeken képezték a korai újkor végéig. A kurzuson a hallgatók megismerkednek a peregrinatio academica intézményrendszerével, a peregrináció irányjaival, a változások okaival és az egyes nagyon frekvenciát helyek vezető tanárainak munkásságával. A források lehetővé teszik azt is, hogy bemutassa a kurzus azt a szellemi muníciót is, amelyet a hallgatók ottani olvasmányaikkal nyertek.		
Követelmény: rövid tanári előadások és az előírt olvasmányok alapján interaktív beszélgetések, rövid beszámolók		
Kötelező irodalom: - JAKÓ Zsigmond (1997): <i>A XVIII. század eleji román művelődési élet és a korai német felvilágosodás kapcsolatai Köleséri Sámuel levelezésének tükrében.</i> In: Uő.: <i>Társadalom, egyház, művelődés.</i> METEM, Budapest. 391-402. G. KLEMENT Ildikó: <i>Külföldön tanuló magyarországi diákok olvasmányai a 18. század első felében.</i> – In: <i>Magyar Könyvszemle</i> 101 (1985), 210-224. - MONOK István: <i>Erdélyi és magyarországi diákok olvasmányai hollandiai diákeveik alatt a korai újkorban.</i> – In: <i>Erdélyi Múzeum</i>, LXXII (2010) 1/2. szám, 1-9. - SZABÓ Miklós (2003): <i>Erdélyi diákok külföldi egyetemjárása a XVI-XVIII. században.</i> In: Uő.: <i>Művelődés és gazdálkodás a kora újkori Erdélyben.</i> Mentor, Marosvásárhely. 27-51. - SZÖGI László: <i>A külföldi magyar egyetemjárás a kezdetektől a kiegyezésig.</i> – In: <i>Educatio</i>, 14. (2005) 2. szám, 244-266.		
Ajánlott irodalom: - FATA, Márta – KURUCZ, Gyula – SCHINDLING, Anton (Hrsg.) (2006): <i>Peregrinatio Hungarica. Studenten aus Ungarn an deutschen und österreichischen Hochschulen vom 16. bis zum 20. Jahrhundert.</i> Franz Steiner Verlag, Stuttgart. (Contubernium; 64). - FONT Márta – SZÖGI László (Hrsg.) (2001): <i>Die ungarische Universitätsbildung und Europa.</i> Universität Pécs, Pécs. - HEREPEI János (1965-1972): <i>Adattár XVII. századi szellem mozgalmaink történetéhez</i> sorozat 1-3. kötete (szerk.: Keserű Bálint). József Attila Tudományegyetem, Szeged. <i>Magyarországi tanulók külföldön</i> sorozat kötetei (szerk.: Szögi László) - SZABÓ Miklós – SZÖGI László (1998): <i>Erdélyi peregrinusok. Erdélyi diákok európai egyetemeken 1701-1849.</i> Mentor, Marosvásárhely.		

A tantárgy címe: Múzeumok és történeti emlékhelyek, mint az oktatás-nevelés forrásai, helyszínei		
A tantárgy előadója: Petercsák Tivadar, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A doktoranduszok megismertetése a múzeumi intézmény sajátosságaival, történeti változásával és gyűjteményeinek, kiállításainak hasznosítási lehetőségeivel az oktatás-nevelés folyamatában. A hallgatók kapjanak képet a történeti emlékhelyek kultuszáról és ezek speciális adottságairól a nevelés számára.		
A tantárgy tartalma: A múzeum fogalma, feladatainak történeti változása. A mai magyar múzeumi struktúra kialakulása. A múzeumi gyűjtemények forrásértéke a tudományos kutatás és az oktatás számára. A múzeumlátogatás jogi szabályozottsága a közoktatás területén. A múzeumok és iskolák kapcsolata, együttműködési lehetőségei. A múzeumi gyűjtemények tárgyainak, dokumentumainak speciális felhasználási lehetőségei az egyes tantárgyak oktatásában. Az interaktív múzeumi foglalkozások szerepe és módszerei a nevelés folyamatában. A magyar történelmi emlékhelyek kultusza, élő interpretáció. Az épített és szellemi örökség megismertetésének lehetőségei: öröksépedagógia.		
Követelmény: Kollokvium, hallgatói előadások.		
Kötelező irodalom: 1. BINNI, Lanfranco – PINNA, Giovanni (1986): <i>A múzeum. Egy kulturális gépezet története és működése a XVI. századtól napjainkig</i>. Gondolat, Budapest. 2. ÉBLI Gábor (2009): <i>Az antropológizált múzeum</i>. Tipotex, Budapest. 3. HATHÁZI Gábor (1991): <i>Muzeológiai alapismeretek</i>. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest. 4. <i>Magyarország múzeumai. Múzeumlátogatók kézikönyve</i> (2004). Vince, Budapest, 2004. 5. <i>Múzeum és iskola 2009. Múzeumok a közoktatás szolgálatában</i> (2009). Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ. Szentendre. (Múzeumi iránytű; 3) 6. PRAZNOVSZKY Mihály (2002): <i>Mítosz, kultusz, história</i>. In: <i>Agria XXXVIII.</i> 137-166. 7. VÁSÁRHELYI Tamás – SINKÓ István (2004): <i>Múzeum az iskolatáskában</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.		
Ajánlott irodalom: 1. <i>Élő interpretáció a múzeumokban</i> (2010). In: <i>Tudás és gyakorlat. Múzeumpedagógiai módszerek – európai példák és hazai alkalmazások</i>. Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre. (Múzeumi iránytű; 5). 147-182. 2. ENTZ Géza (1996): <i>A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig</i>. Miskolc. 3. KONCZ Erzsébet – SZABOLCS Ottó (1995): <i>Történelemtanítás és múzeum</i>. Korona, Budapest. 4. PETERCSÁK Tivadar (2002): <i>Az egri vár kultusza</i>. In: <i>Honismeret</i> 2002/5. 7-14. 5. PRAZNOVSZKY Mihály (1995): <i>Irodalmi muzeológia - irodalmi kultusz</i>. Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve. Salgótarján. 96-106. 6. PUCZKÓ László – RÁTZ Tamara (2000): <i>Az attrakciótól az élményig</i>. Geomédia, Budapest. 7. RANISE, Cécile (2010): <i>Az örökség pedagógiája: a franciaországi Örökség Iskola és az Európai Örökség Iskola példája</i>. In: <i>Tudás és gyakorlat. Múzeumpedagógiai módszerek – európai példák és hazai alkalmazások</i>. Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre. (Múzeumi iránytű; 5). 14-41. 8. VÁSÁRHELYI Tamás (2009): <i>A nyitott múzeum</i>. Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre. (Múzeumi iránytű; 2).		

A tantárgy címe: A gazdálkodói ismeretek oktatása az elemi népiskolákban Magyarországon		
A tantárgy előadója: Csoma Zsigmond, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A természettudományos ismereteken belül a gazdálkodói ismeretek népiskolai oktatását ismerteti meg az előadás. Az előadás egyfelől korszerű diszciplináris áttekintést ad a modern gazdálkodás kialakulásának tudománytörténetéhez, másfelől segíti a 18-19. századi paraszti-és uradalmi gazdálkodás neveléstörténeti tudományelméletét, megértését, háttérének társadalom-neveléstörténeti tisztázását, valamint a tudományok kölcsönhatásainak feltérképezését. Részletesen foglalkozik a témafeldolgozás a népiskolai törvény előzményeivel, a természettudományos-gazdálkodói ismeretek népiskolai továbbadásával, a kötelező tanmenet kialakulásával, hatásával.		
A tantárgy tartalma: - A jobbágy-paraszti gazdálkodás buktatói, a minőséget, a teljesítményt visszafogó robot és dézsma, ennek össztársadalmi helyzete - Az uradalmi gazdálkodás elvárásai, hiányosságai - A népiskolai törvény előkészítése és a gazdálkodói ismeretek - A népiskolai törvény alakulása és a kötelező tanmenet a természet-gazdálkodói ismeret elvárásai - Népiskolai tanítók és vidéki papok a természettudományok és a gazdálkodás megújítói - Majer István és hatása, példája a gazdálkodásra - Gönczy Pál munkássága és a népiskolai kertek - A gazdálkodás átalakulása, eredmények a paraszti gazdálkodásban		
Követelmény: beszámoló, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; tájékozottság a szakirodalomban, szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BALOGH István (1965): <i>A mezőgazdasági ismeretek tanítása az elemi iskolákban 1840-1945 között. A munkára nevelés.</i> 275-319. Budapest. 2. CSOMA Zsigmond (1997): <i>A kertészet fejlődése és a népiskolák, néptanítók szerepe az ismeretek elsajátításában, terjesztésében a 19. század második felében.</i> In: FÜRÉSZNÉ MOLNÁR Anikó (főszerk.): <i>Népiskolák Magyarországon.</i> Tatabánya. 91-126. 3. CSOMA Zsigmond (2005a): <i>A „teológia kertjében”. Kertészkedő protestáns lelkészek.</i> In: <i>Confessio</i> 2005/4. 75-101. 4. CSOMA Zsigmond (2005b): <i>Egy felsőőri népiskolai kéziratos gyümölcsstermesztési jegyzet 1856-ból, és tanulságai.</i> In: <i>Ethnographia</i> 116 (2005), 2. szám. 183-246. 5. GÖNCZY Pál (1856): <i>Oktatás a gyümölcs- és epertenyésztésben. Vezérfonalul a nép és népiskolák számára.</i> Pest. 6. MAJER István (szerk.) (1856): <i>István Bácsi Naptára. Képes Kalendárium 1856-ra.</i> Pest.		
Ajánlott irodalom: 1. JUHÁSZ János (1969): <i>Gönczy Pál, a reformer pedagógus.</i> Debrecen. 2. KORNIS Gyula (1943): <i>A tudományos gondolkodás: a tudós lelki alkata.</i> I-II. köt. Franklin Társulat, Budapest. 3. LÁNG László (1888): <i>A népoktatás hazánkban 1869-1884.</i> Budapest. 4. MATUSKA János (1845): <i>A gyümölcsfa tenyésztése és nemesítése tanítók és tanulók számára.</i> Buda. 5. VÖRÖS Károly (1979): <i>A művelődés. Magyarország története 1848-1890./1. 1395-1477.</i> Budapest.		

A tantárgy címe: Iskolai könyvtárak tudatformáló hatása a kora újkori Magyarországon		
A tantárgy előadója: Verók Attila, dr. PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: a művelődés- és könyvtártörténeti kutatások eredményeinek bevonása a neveléstörténet problémáinak tárgyalásába. Annak a módszertani hiányosságnak a kiküszöbölése, hogy a legtöbb diszciplína történeti aspektusainak interpretációjakor nem veszik figyelembe a könyvtörténészek által feltárt és publikált adatokat, illetve az azokból levonható összefüggéseket, amelyek kiegészíthetnek, árnyalhatnak, érthetőbbé tehetnek többek között egyes neveléstörténeti kérdéseket is. Az interdiszciplináris látásmód szükségességének tudatosítása.		
A tantárgy tartalma: A kurzus átfogóan tárgyalja a Kárpát-medencei közép- és felsőfokú képzőintézmények könyvtárainak történetét. Pontosabban azt a hatástörténetet, amelyet ezek az intézményi könyvtári állományok kifejtettek a képzési-nevelési folyamat során a 16-19. században. A magyarországi és erdélyi iskolai könyvtárak ugyanis alapvető szerepet játszottak a hazai nevelés történetében, hiszen egy könyvekben szegény régióban a rendelkezésre álló nyomtatványokban foglalt szellemi áramlatok határozták meg az intellektuális potenciál alakulását. A Kárpát-medencei könyvtáraknak az oktatásban, a nevelésben betöltött szerepe sokkal meghatározóbb, mint Észak-, Nyugat- vagy akár Dél-Európában.		
Követelmény: beszámolók, előadások készítése egyénileg felkutatott irodalom alapján; aktív részvétel a beszámolókhöz, előadásokhoz kapcsolódó vitákban; tájékozottság a szakirodalomban. Kombinált vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BERLÁSZ Jenő (1974): <i>Könyvtári kultúránk a XVIII. században</i>. In: SZAUDER József – TARNAI Andor (szerk.): Irodalom és felvilágosodás. Tanulmányok. Akadémiai, Budapest. pp. 283-332. 2. BERLÁSZ Jenő (1974): <i>Magyarország egyházi könyvtárai a XVI-XVIII. században</i>. In: PINTÉR Márta (szerk.): Régi könyvek és kéziratok. OSZK, Budapest. pp. 211-226. 3. CSAPODI Csaba – TÓTH András – VÉRTESY Miklós (1987): <i>Magyar könyvtártörténet</i>. Gondolat, Budapest. 4. MADAS Edit – MONOK István (2003): <i>A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig</i>. Balassi, Budapest. 5. VERÓK Attila (2006): <i>Az erdélyi szász polgárság 16-18. századi könyvjegyzékeinek olvasmánytörténeti tanulságai</i>. In: BÁNYAI Réka (szerk.): <i>Könyves műveltség Erdélyben</i>. Mentor, Marosvásárhely. 22-42. 6. <i>Az Adattár XVI-XVIII. századi szellemi mozgalmainak történetéhez</i> című kiadványsorozat releváns kötetei a 10-20. kötetek közül.		
Ajánlott irodalom: 1. BARCZA József (1988): <i>A Debreceni Református Kollégium története</i>. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest. 2. GRÜLL Tibor (1989): <i>A soproni Berzsenyi Dániel Gimnázium (volt evangélikus lyceum) műemléki könyvtára</i>. Kisalföldi Könyvtáros 1989/2. szám. 3. JAKÓ Zsigmond (1976): <i>A székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár története</i>. In: Uő.: Írás, könyv, értelmiség. Tanulmányok Erdély történelméhez. Kriterion, Bukarest. 4. KONCZ József (1896): <i>A marosvásárhelyi ev. ref. Kollégium története</i>. Marosvásárhely. 5. KUDORA Károly (1884): <i>A késmárki ágost. hitv. evangélikus lyceum könyvtára</i>. Késmárk. 6. MARKUSOVSKY Sámuel (szerk.) (1896): <i>A pozsonyi ág. hitv. evang. lyceum története</i>. Pozsony. 7. MÉSZÁROS István (2001): <i>Honterus és a brassói iskola</i>. In: W. SALGÓ Ágnes – STEMLER Ágnes (szerk.): <i>Honterus-émlékkönyv</i>. OSZK, Osiris, Budapest. pp. 9-18. 8. <i>A Sárospataki Református Kollégium. Tanulmányok alapításának 450. évfordulójára</i>. (1981). Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest. 9. SZABÓ Sámuel (1876): <i>A kolozsvári Ev. Ref. Főtanoda régibb és legújabb története</i>. Kolozsvár. 10. TRÓCSÁNYI Zsolt (szerk.) (1981): <i>A pápai kollégium története</i>. Tankönyvkiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: A magyarországi és erdélyi filozófiaoktatás története		
A tantárgy előadója: Mariska Zoltán, dr. PhD, CSc., egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A magyar művelődéstörténeti kutatások fejlesztése, amely egyfelől szisztematikus áttekintést ad a filozófia, a filozófiai jellegű tárgyak oktatástörténeti szerepéről és jelentőségéről a kiegyezés előtti és utáni időszakban, másfelől pedig a filozófia és a pedagógia szoros összhangját tárja fel a magyar esztétik történeti vázlatában úgy intézményi-infrastrukturális, mint elméleti-teoretikus vonatkozásokban.		
A tantárgy tartalma: Bevezetés: A filozófia és a pedagógia, mint diszciplína értelmezése, fogalomtörténet. I. Iskolai programok és a filozófiai tárgyak oktatásának iskolatörténeti szerepe az iskolai szekularizációtól a kiegyezésig. Protestáns, illetve szerzetesrendi közoktatási és felsőoktatási intézmények. Irányzatok és hatástörténeti összefüggések a 19. sz. első felében. Elméleti próbálkozások nevelésméleti vonatkozásai. II. Filozófia és pedagógia a kiegyezés után. A bölcsészkarok programjaiban – a pesti és a kolozsvári egyetem története. Tudományos műhelyekben és társaságokban a kiegyezéstől a második világháború végéig. Folyóirat-történet és könyvkiadás. III. Nevelésmélet a filozófiai rendszerekben, protestáns, illetve neoskolasztikus irányzatok és hagyományok. Filozófia és pedagógia a határtudományokban: etika, pszichológia, antropológia és szellemtudományok. A magyar filozófusok és életművei.		
Követelmény: beszámolók, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; szakirodalmi tájékozottság terminológiai teszt. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. FEHÉR M. István (1992): <i>Nemzet, tudomány, filozófia. A hazai filozófiai munkálkodás ágai és jelentősége.</i> – In: Existentia, 1992. 1-4. sz. 2. HORKAY László (1997): <i>A magyar nyelvű filozófia története a XVII. századtól a XIX. sz. végéig.</i> – In: Theológiai Tanulmányok. Új folyam 7. Budapest. 3. MÉSZÁROS András (2003): <i>A felső-magyarországi iskolai filozófia lexikona.</i> Kalligram, Pozsony. 4. PERECZ László (1998): <i>A pozitívizmusról a szellemtörténetig.</i> Osiris-Gondolat, Budapest. 5. STEINDLER Larry (1990): <i>Ungarische Philosophie im Spiegel ihrer Gesichtsschreibung.</i> Verlag Karl Albert, Freiburg/München. 6. VÁRHEGYI Miklós (szerk.) (1992): <i>Galagonya magyarok. Szemelvények a magyar nyelvű filozófiából Apáczaitól Böhmig.</i> Pannon Panteon, Veszprém. 7. VÁRHEGYI Miklós (szerk.) (1994): <i>Elmésh. Szemelvények a régi magyar filozófiából.</i> Pannon Panteon, Veszprém.		
Ajánlott irodalom: 1. KISS Endre (2006): <i>A labirintus fonál és a szorgalom dühe.</i> – In: <i>Magyar Filozófiatörténeti Könyvtár VIII.</i> Miskolc 2. MARISKA Zoltán (2003): <i>A filozófia nevében.</i> Mikes International, Hága. (valamint: www.mek.oszk.hu) 3. MARISKA Zoltán (társszerk. VERES Ildikó) (1996): <i>Ott és akkor I-II. Szöveggyűjtemény a magyar filozófia történetéből.</i> Miskolci Egyetem Kiadó, Miskolc. 4. STEINDLER Larry (1990): <i>A magyar filozófia eszméi és histográfiai alapjai.</i> – In: <i>Magyar Filozófiai Szemle,</i> 1990. 1-2. sz. 5. WACZULIK Margit (szerk.) (1984): <i>A tárgul világ magyar hírmondói XV-XVII. sz.</i> Gondolat, Budapest. Valamint egyes magyar filozófusok és pedagógiai szakírók életműveire vonatkozó kutatások szerzőinek írásai (Böhm Károlyról Ungvári Zrínyi Imre; Bartók Györgyről Mariska Zoltán; Schneller Istvánról Pukánszky Béla; Pauler Ákosról Somos Róbert stb.)		

3.3. A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program kötelező tárgyai

A tantárgy címe: A pedagógussá válás folyamata		
A tantárgy előadója: Falus Iván, dr. habil., DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A hallgatók látókörének bővítése, a tanárrá válás folyamatának az intézményi képzést megelőző, az intézményi képzési, és a képzés utáni szakaszok összefüggésének megvilágítása		
A tantárgy tartalma: Az iskolai tanulóként eltöltött évek szerepe a tanári pályáról, a mesterségről szerzett tapasztalatok formálódásában. Az intézményes képzés kapcsolódása a korábbi ismeretekhez. A tanári nézetrendszer, tudás és a gyakorlati képességek formálódásának összefüggései és törvényszerűségei az intézményi képzés szakaszaiban. A tanárrá válás folyamatának optimális támogatása a képzőintézményben. A képzőintézmény és a gyakorlóhely kapcsolata. A bevezető szakasz speciális feladatai. A pedagógus életpálya különböző szakaszainak sajátosságai a kutatások tükrében és a hazai gyakorlatban. A kiégés megelőzésének módjai. A pedagógussá válás folyamatának kutatási módszerei		
Követelmény: Tájékozottság a témára vonatkozó szakirodalomban, empirikus vizsgálat végzése a téma valamely aspektusára vonatkozóan.		
Kötelező irodalom: 1. COCHRAN-SMITH, Marilyn – FEIMAN NEMSER, Sharon – MCINTYRE, John – DEMERS, Kelly (eds.) (2008): <i>Handbook of Research on Teacher Education: Enduring Questions in Changing Contexts</i>. Taylor and Francis Publishers, Philadelphia. 2. FALUS Iván (2006): <i>A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 3. FALUS Iván (szerk.) (2007): <i>A tanárrá válás folyamata</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 4. FALUS Iván (2010): <i>Feszültségek – dilemmák – megoldások a bolognai rendszerű tanárképzéssel kapcsolatban</i>. In: Pedagógusképzés, 2010/1. 133-138. 5. PARKAY, Forrest W. (2009): <i>Becoming a Teacher</i>. Beverly Hardcastle, Stanford. 6. PHILLIPS, Donna Kalmbach – CARR, Kevin (2010): <i>Becoming a Teacher through Action Research. Process, Context, and Self-Study</i>.		
Ajánlott irodalom: 1. BREZSNYÁNSZKY László (2006): <i>A maga vájta meder. Gondolatok a formálódó tanárképzésről</i>. Gondolat, Budapest. 2. FALUS Iván (2010): <i>A pedagógusképzés korszerűsítése – európai tendenciák</i>. In: Pedagógusképzés, 2010/1. 19-36. 3. HARTLEY, David – WHITEHEAD, Maurice (eds): <i>Teacher Education</i>, Vol. 1-5. egyes tanulmányai 4. RICHARDSON, Virginia (2001): <i>Handook of Research on Teaching</i>. AERA, Washington. 5. SIKULA, John (2002): <i>Handbook of Research on Teacher Education</i>, ATE, New York. 6. SZABÓ László Tamás (2009): <i>A tanár visszanéz. Új mandátum</i>, Budapest. A Pedagógusképzés, a Teaching and Teachers, a Journal of Teacher Education és az European Journal of Teacher Education c. folyóiratok aktuális számai.		

A tantárgy címe: A pedagógiai interdiszciplínák néhány újabb forrásterülete		
A tantárgy előadója: Komenczi Bertalan, dr. habil., PhD, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: II.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Az elektronikus tanulási környezetek kutatásában meghatározó pedagógiai interdiszciplínák számára sokat ígérő néhány tudományterület újabb kutatásai eredményeinek tudatosítása. A doktorjelöltek szerezzenek áttekintést azokról az elméletekről, melyek a biológiai, kulturális és technológiai tényezők próbálják integrálni a humán kognitív evolúció értelmezésében, és így a tanítás és tanulás kutatásának új perspektíváit tárják fel.		
A tantárgy tartalma: A humán kognitív architektúra fejlődéstörténete Merlin Donald elmélete szerint. Tomasello felfogása a gyermekek kognitív fejlődéséről (kulturális átadás, kognitív habitus, közös figyelmi jelenetek, stb.). A „természetes pedagógia” evolúciós pszichológiai értelmezése. A kognitív habitus és a tanulási környezetek fejlődésének (kulturális)evolúciós értelmezése. A „Gutenberg galaxis” és hálózati társadalom kognitív habitusának összehasonlítása. Interfész-kutatás. A neurobiológia illetve neuropszichológia újabb eredményeinek lehetséges következményei a neveléstudományi interdiszciplínák területén. Az elektronikus információkezelés alapformái mint új humán kulturális eszköztudások. Az elektronikus információs és kommunikációs technológia feltételezett társadalmi hatásai. Médiumelméletek.		
Követelmény: Beszámolók készítése, előadások tartása a kötelező és ajánlott irodalom alapján. Terminológiai teszt eredményes kitöltése, szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BRUNER, J.: Az oktatás kultúrája. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. 2. CSÁNYI VILMOS: Oktatáspolitikai problémák egy humánetológiai rendszerszemlélet tükrében. In: Iskolakultúra, 2010/1 3. CSIBRA GERGELY, GERGELY GYÖRGY (SZERK.): <i>Ember és kultúra. A kulturális tudás eredete és átadásának mechanizmusai.</i> Budapest, Akadémiai Kiadó, 2007. 4. DONALD, M: <i>Az emberi gondolkodás eredete.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 5. KOMENCZI BERTALAN: <i>Elektronikus tanulási környezetek.</i> Gondolat Könyvkiadó, Kognitív szeminárium sorozat (szerk: Pléh Csaba). Budapest, 2009. 6. KOMENCZI Bertalan (2013) Elektronikus tanulási környezetek sajátosságai - elméleti megközelítések és modellek. In: Benedek András, Golnhofer Erzsébet szerk. (előkészületben): Változó tanulási környezetek. Tanulmányok a neveléstudomány köréből sorozat, 2013. 7. KOMENCZI Bertalan: <i>Kognitív habitus és tanulási környezet a 21. század elején.</i> In: Oktatás-Informatika, 2010/1 8. TOMASELLO, Michael (2002): <i>Gondolkodás és kultúra.</i> Osiris Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. ALLAN COLLINS, RICHARD HALVERSON: Rethinking Education in the Age of Technology. The Digital Revolution and Schooling in America. New York-London. Teachers College Press, 2009. 2. DONALD, Merlin (2001): <i>A mind so rare : the evolution of human consciousness.</i> W.W. Norton & Company, New York : London. 3. GOLDBABER M. H.: The mentality of Homo interneticus: Some Ongian postulates. First Monday, volume 9, number 6 (June 2004), URL: http://firstmonday.org/issues/issue9_6/goldhaber/index.html 4. KOMENCZI Bertalan (2009): <i>Információ, ember és társadalom.</i> EKF-Líceum Kiadó, Eger, 2009. 5. PLÉH Csaba: <i>A természet és a lélek.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 6. PLÉH Csaba: <i>A megismeréstudomány alapjai. Az embertől a gépig és vissza.</i> Typotex, Budapest, 2013. 7. SEARLE, J. R.: Philosophy in a New Century. Selected Essays. Cambridge Univ. Press, Cambridge, 2008.		

A tantárgy címe: A környezeti nevelés hazai és nemzetközi tendenciái		
A tantárgy előadója: Kárász Imre, dr. habil., CSc., egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: III.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A környezeti tudatosság kialakítása, fejlesztése. Kutatási lehetőségek feltárása a nemzetközi és hazai környezeti nevelés elméleti és gyakorlati hátterének bemutatásával. Az ökológiai, az ökonómiai, a holisztikus és tantárgy-pedagógiai szemlélet egységesítésének tudatosítása. Hazai és nemzetközi kutatások összehasonlító elemzése.		
A tantárgy tartalma: A környezeti nevelés értelmezése a klasszikusoktól napjainkig. A környezeti nevelés célja, lényege (alapelvek, környezeti műveltség), jelentősége. Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia. Környezeti nevelés a különböző életkorokban. Környezeti nevelés a tantervekben (a NAT követelményei). Környezeti nevelés és fenntarthatóság. A környezeti témák bemutatásának módszerei. A környezeti nevelés keretei és lehetősége: tanórán, tanórán /iskolán kívüli színterei: szakkör, környezet- és természetvédelmi tábor, tanulmányi kirándulás, terepgyakorlatok, erdei iskola/erdei óvoda. Környezet- és természetvédelmi vetélkedők, versenyek. A környezeti versenyek hazai rendszere. A környezetügy nevezetes napjai. Az Ökoiskola és Zöld Óvoda hálózat, a társadalmi szervezetek szerepe és lehetőségei a környezeti tudatformálásban.		
Követelmény: Beszámoló vagy előadás a szakirodalom alapján, pl. magyar és külföldi folyóirat-ismeret beszámoló (4-5 hazai és külföldi 2000-től); tanulmány (10-15 oldalas dolgozat) készítése valamelyik környezeti nevelési részterületből.		
Kötelező irodalom: 1. CSONKA Csabáné – HEGYMEGINÉ NYÍRY Enikő – GULYÁS Pálné – KÁRÁSZ Imre (szerk.) (1996): <i>Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában</i>. Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, Budapest. 2. HAVAS Péter (szerk.) (1999): <i>A környezeti nevelés Európában</i>. Körlánc, Budapest. (Körlánc könyvek; 11.) 3. LEHOCZKY János – KÁRÁSZ Imre (1999): <i>A környezetpedagógia időszzerű kérdései</i>. EKF Környezettudományi Tanszék, Eger. (Pedagógus Környezeti Továbbképzés; 17.) 4. MCKEOWN, Rosalyn – HOPKINS, Charles: (2005): <i>Guidelines and Recommendations for Reorienting Teacher Education to Address Sustainability</i>. UNESCO, Paris. 5. PALMER, Joy – NEAL, Philip (1994): <i>The Handbook of Environmental Education</i>. In: Routledge, London. 6. PIPERE Anita (ed.) (2007): <i>Education and Sustainable Development. First Steps Toward Changes</i>. In: Daugavpils, Vol. 2. Daugavpils University, Daugavpils.		
Ajánlott irodalom: 1. <i>Az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája</i>. URL: www.ff3.hu/doc.php 2. GULYÁS Pálné (szerk.) (1998): <i>A környezetvédelmi oktatási szakértői tevékenység elméleti és gyakorlati megalapozása</i>. Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, Budapest. 3. HONTELEZ, John – MOLIN, Katarina (2001): <i>Az Európai Unió elkötelezettsége a fenntartható fejlődésért</i>. Magyar Természetvédők Szövetsége, Budapest. 4. KÁRÁSZ Imre (2007): <i>A fenntarthatóságra oktatás-nevelés gyakorlata: Egri példák</i>. Tűzliliom Egyesület, Eger. 5. MCKEOWN, Rosalyn (2006): <i>Education for Sustainable Development Toolkit</i>. UNESCO, Paris. 6. RAKONCZAI János (2008): <i>Globális környezeti kihívásaink</i>. Universitas Szeged Kiadó, Szeged. 7. VÁSÁRHELYI Judit (szerk.) (2010): <i>Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia</i>. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest.		

A tantárgy címe: A nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: IV.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: az idegen nyelvi tesztelés és értékelés elméletének fejlettségét, jelen gyakorlatát bemutatni mint kutatást ösztönző tényezőket. A kurzus középpontjában a nyelvtudás fogalmának értelmezése áll, a konkrét mérési eljárások elemzésével fény derül a mérés és értékelés tényleges lehetőségeinek és korlátainak feltárására. A jelen társadalmi gyakorlatban és a terület kutatásában az alkalmazott nyelvészek, kognitív pszichológusok, informatikusok, matematikusok és pedagógiai szakemberek együttműködése érvényesül.		
A tantárgy tartalma: Mérés és értékelés, jóságmutatók, klasszikus és modern tesztelmélet. Tesztípusok, tesztépítés, tesztfejlesztés. A nyelvtudás fogalma. Az objektív és szubjektív tesztelés technikái és gyakorlati alkalmazásai. A nyelvi tartalom összetevőinek (kiejtés, nyelvtan, szókincs, nyelvhasználat) tesztelése, értékelése. Az alapkészségek (hallásértés és beszéd, olvasás és írás) mérése és értékelése. Item-elemzés és a mérési eredmények értelmezése, közlése. Az idegen nyelvi mérés inter- és multidiszciplinaritása.		
Követelmény: miniteszt készítése, kipróbálása, validációja; terminológiai teszt; szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. ALDERSON, J. Charles – CLAPHAM, Caroline – WALL, Dianne (1995): <i>Language Test Construction and Evaluation</i>. CUP, Cambridge. 2. BACHMAN, Lyle F. (1990): <i>Fundamental Considerations in Language Testing</i>. OUP, Oxford. 3. BÁRDOS Jenő (2002): <i>Az idegen nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 4. FALUS Iván – OLLÉ János (2008): <i>Az empirikus kutatások gyakorlata</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 5. MCNAMARA, Tim F. – ROEVER, Carsten (2006): <i>Language Testing: The Social Dimension</i>. Blackwell, London. 6. OROSZ Sándor (1995): <i>Mérések a pedagógiában</i>. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém.		
Ajánlott irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (2001): <i>Az idegen nyelvi mérés és értékelés fejlődése</i>. In: CSAPÓ Benő – VIDÁKOVICH Tibor (szerk.): <i>Neveléstudomány az ezredfordulón</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. CROCKER, Linda – ALGINA, James (1986): <i>Introduction to Classical and Modern Test Theory</i>. Harcourt Brace Jovanovich, New York. 3. HOCK Ildikó (2003): <i>Test Construction and Validation</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 4. HORVÁTH György (1997): <i>A modern tesztmodellek alkalmazása</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 5. SPOLSKY, Bernard (1995): <i>Measured Words</i>. OUP, Oxford.		

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program szabadon választható tárgyai

A tanár személyisége témakör

A tantárgy címe: Pedagógus pálya- és presztízskutatások		
A tantárgy előadója: Nagy Mária, dr. DSc., egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: bevezetés a pedagógus pálya- és presztízskutatások nevelésszociológiai elméleti és empirikus szakirodalmába. Segít a pedagógus szakma történeti fejlődésének, differenciálódásának és professzionalizálódásának megértésében. Előkészíti a pálya fontosabb szociológiai jellemzőinek (foglalkoztatási, bérezési és életmód-viszonyainak) rendszerszintű, összehasonlító elemzési és értelmezési lehetőségeinek megismerését.		
A tantárgy tartalma: A pedagógus szakmák fejlődésének és professzionalizálódásának útjai. Pedagógus presztízskutatások. Pedagógusok a közvélemény-kutatásokban. Hazai vizsgálatok a pedagógusok élet- és munkakörülményeiről. Nemzetközi összehasonlító kutatások a pedagógus munkaterhekről, fizetésekről, életkörülményekről. A pedagóguspálya választása és elhagyása. Kutatási megközelítések és módszerek.		
Követelmény: beszámoló, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; önálló irodalomjegyzék összeállítása egy választott témában. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BASKA Gabriella – NAGY Mária – SZABOLCS Éva (2001): <i>Magyar tanító, 1901</i>. Iskolakultúra, 2001/7. 23-34. 2. KELLER Márkus (2010): <i>A tanárok helye. A középiskolai tanárság professzionalizációja a 19. század második felében, magyar-porosz összehasonlításban</i>. L'Harmattan, Budapest. 3. NAGY Mária (Szerk.) (1998): <i>Tanári pálya és életkörülmények, 1996/97</i>. Tanulmánykötet. Országos Közoktatási Intézet – Okker Kiadó, Budapest. http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Tanari-palya 4. NÉMETH András (2005): <i>A modern iskolarendszer kialakulása a nemzetközi intézményfejlődés és recepció folyamatok tükrében</i>. Iskolakultúra, 2005/9. 50-70. 5. OECD (2007) <i>A tanárok számítanak. A hatékony pedagógusok pályára vonzása, fejlesztése és pályán tartása</i>. Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. JUDGE, Harry G. (1988): <i>Cross-National Perceptions of Teachers</i>. Comparative Education Review, Vol. 32. No. 2. 143-158. 2. LORTIE, D. C. (1975). <i>Schoolteacher: A sociological study</i>. University of Chicago Press, Chicago. 3. ROWAN, Brian (1994): <i>Comparing Teacher's Work with Work in Other Occupations: Notes on the Professional Status of Teaching</i>. Educational Researcher, Vol. 23, No. 6. 4-21. 4. <i>The teaching profession in Europe</i> (2003): Profile, trends and concerns. General lower secondary education. Vol. 3. The Working conditions and pay. Eurydice. 5. VARGA Júlia: <i>Kiből lesz ma tanár?</i> Közgazdasági Szemle XIV. évf. 2007. július-augusztus, 609-627. o. http://www.mktudegy.hu/?q=system/files/VargaJ.pdf		

A tantárgy címe: A pedagógusképzés módszertana és gyakorlati megvalósítása		
A tantárgy előadója: Sallai Éva, dr., PhD egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A pedagógus kompetenciákat kialakító és fejlesztő korszerű módszerek megismertetése a hallgatókkal.		
A tantárgy tartalma: Az oktatás korszerű módszerei (projekt, kooperatív technikák, mozgóképek alkalmazása, dráma stb.) A pályaszocializációs folyamatban alkalmazható, a szakmai személyiség fejlesztését szolgáló módszerek: edukatív, személyiségfejlesztő, konfliktuskezelő tréningek esetmegbeszélő és önismereti csoportok, mentorálás, szupervízió stb. A pedagógiai tapasztalatok szerzéséhez és feldolgozásához, a gyakorlati képzéshez kapcsolódó módszerek: hospitálás, tanítási gyakorlat, reflektív szeminárium, portfólió		
Követelmény: Egy kiválasztott pedagógusképző intézmény képzési gyakorlatának elemzése		
Kötelező irodalom: 1. BAGDY Emőke (1997): <i>A pedagógus hivatásszemélyisége</i>. Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézet, Debrecen. 2. FALUS Iván (2006): <i>A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 3. FALUS Iván (2010): <i>A pedagógusképzés korszerűsítése – európai tendenciák</i>. In: Pedagógusképzés, 2010/1. 4. GUASCH, Teresa – ALVAREZ, Ibis – ESPASA, Anna (2010): <i>University teacher competencies in a virtual teaching/learning environment : Analysis of a teacher training experience</i>. In: Teaching and teacher Education. 26/2. 199-206. 5. LENCSE Máté (2010): <i>Módszertani kérdések a felsőoktatásban</i>. In: Taní-tani. 2010/1. 6. MCKEATHIE, Wilbert J. – SVINICKI, M. (2010): <i>McKeathie's Teaching Tips : Strategies, Research and Theory for College and University</i>. Wadsworth Cengage Learning. Heath, Lexington, MA. 7. Anja SWENNEN, Marcel VAN DER KLINK (ed.) (2009): <i>Becoming a Teacher, Educator Theory and Practise for teacher Educators</i>. Springer ATEE		
Ajánlott irodalom: 1. BARCZY Magdolna (1997): <i>A csoportok hatékonysága és a személyes változás : személyiség és készségfejlesztő csoportok</i>. Animula Kiadó, Budapest. 2. GORDON GYÖRI János (2006): <i>A tanárképzés és tanártovábbképzés japán modellje</i>. In: Magyar Pedagógia, 102/4. 3. NAGY Mária (2004): <i>Új kompetenciaelvárások és új képzési gyakorlatok a tanári szakmában</i>. In: Új Pedagógiai Szemle, 2004/4-5. 4. SZEMERE Pál (2000): <i>Antimetodológia avagy iskola-e az egyetem?</i> In: Új Pedagógiai Szemle, 2000/7-8. 5. ZSOLNAI Anikó (2006): <i>A gyakorlatorientált tanárképzés lehetőségei</i>. In: Pedagógusképzés, 2006/3-4.		

A tantárgy címe: A pedagógusok pályaalakmasságának vizsgálata		
A tantárgy előadója: Dávid Mária, dr., PhD főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: II.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Ismereteket nyújtani a doktoranduszok számára arról, hogy a pedagóguspálya szempontjából hogyan gondolható végig a személy-szakma megfelelés. Bemutatni a pályaalakmasság, pályaszocializáció és pályafejlődés témájához kapcsolódó korszerű vizsgálati módszereket és kutatási eredményeket.		
A tantárgy tartalma: A pályaalakmasság megítélésének történeti vonatkozásai. Pálya-tanácsadási elméletek: kiemelten a klasszikus pályaalakmasság elmélete, Super fejlődéselvet hangsúlyozó elmélete és Riverin- Simard életpálya-modellje. A pályaszocializáció folyamata, a felsőoktatásban tanuló fiatalok pályafejlődése, szakmai útkeresése. A pályaalakmasság megítélésének módszertani lehetőségei. A tanári pálya sajátos pályakövetelményei. Tanárjelöltek és gyakorló pedagógusok személyiségvizsgálatára irányuló kutatások eredményei. Pályaalakmasság les bevalás, összefüggései, a pályafejlődés időtálló prediktorai. Az alkalakmassági vizsgálatok etikai dilemmái, kiemelten a tanári pályára való alkalakmasság megítélésének tükrében.		
Követelmény: Kollokvium. A témához kapcsolódó kutatások elemzése, értékelése, erről történő szóbeli vagy írásbeli beszámoló.		
Kötelező irodalom: - DÁVID Mária (2011) szerk: <i>A tanári pályaalakmasság megítélésének módszerei. Módszertani kiadvány.</i> EKF Líceum Kiadó. Eger. - FALUS Iván(2011) szerk: <i>Tanári pályaalakmasság – kompetenciák – szunderdek. Nemzetközi áttekintés.</i> EKF Líceum Kiadó. Eger. - BAGDY Emőke (1997): <i>A pedagógus hivatásszemélyisége.</i> Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen. - BOLLES, Richard Nelson – FIGLER, Howard (2007): <i>The Career Counselor's Handbook.</i> Ten Speed Press, USA. - GÁSPÁR Mihály – HOLECZ Anita (2005): <i>Pályaszocializáció és személyiségvonások a pedagóguspálya szempontjából.</i> In: Pedagógusképzés, 2005/2. 23-41. - HAINMÜLLER, Bernd (2008): <i>Identifying the Potential for Teaching – a promising new approach to teacher training and change management in schools.</i> In: The Learning Teacher Journal. Volume 2, Number 2. Learning Teacher Network, Karlstad. - NAGY Mária (1998): <i>A tanári pálya választása.</i> In: Educatio, 7(1998)/3. 527-541. - RITOÓKNÉ Ádám Magda (2008): <i>Pályafejlődés, pályafejlődési tanácsadás. Egy negyven évet átfogó longitudinális pályakövető vizsgálat tanulságai.</i> ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: - FALUS Iván (2006): <i>A tanári tevékenység, és a pedagógusképzés új útjai.</i> Gondolat Kiadó, Budapest. - GIBSON, Robert L. – MITCHELL, Marianne H. (1995): <i>Introduction to Counseling and Guidance.</i> Indiana University. Englewood Cliffs, New Jersey – Columbus, Ohio. - PUSKÁS-VAJDA Zsuzsa – LISZNYAI Sándor (2008): <i>Pályautak. A felsőoktatásban végzetek munkaerőpiacra lépését segítő erőforrások.</i> Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület, Budapest. (FETA könyvek; 3.) URL: http://www.feta.hu/sites/default/files/Palyautak.pdf - RITOÓKNÉ Ádám Magda – GILLEMONTNÉ Tóth Mária (1994): <i>Pályalélektan: szöveggyűjtemény.</i> Tankönyvkiadó, Budapest. - SCHWARZER, Ralf – HALLUM, Suhair (2008): <i>Perceived Teacher Self-Efficiency as a Predictor of Job Stress and Burnout: Meditation Analyses.</i> In: Applied Psychology an International Review, Volume: 57. Wiley-Blackwell. - SZILÁGYI Klára (2005): <i>A fiatalok és felnőttek pályaaorientációs és karrierépítési készségének szintjei, fejlesztésének lehetőségei.</i> NFI, Budapest. (Felnőttképzési kutatási füzetek; - SZILÁGYI Klára (2003): <i>Munka-pályatanácsadás, mint professzió.</i> Kollégium Kft., Budapest. - PAPP János (2001): <i>A tanári pályaalakmassági vizsgálatokról.</i> In: PAPP János (szerk.): A tanári pálya.		

A tantárgy címe: A kezdő pedagógus		
A tantárgy előadója: Ludányi Ágnes, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: az, hogy a hallgatók képesek legyenek elemezni a kezdő pedagógusok sajátos helyzetét. Ismerjék a nemzetközi és a hazai gyakorlatban a kezdő pedagógusok segítésére, támogatására alkalmazott módszereket, képesek legyenek adott kontextusban a legmegfelelőbb eljárások kiválasztására és a helyi viszonyok közé történő adaptálására.		
A tantárgy tartalma: A pályaszocializáció lényegesebb folyamat-elemei, illetve azok a főbb elméletek, amelyek fogalomrendszerével ez leírható: döntésméletek, fejlődésméletek, szociológiai indítatású elméletek. A pályakezdés szakaszára jellemző törvényszerű és különös tényezők feltárása, és a nemzetközi gyakorlat főbb területeinek bemutatása. A kezdő pedagógusok tevékenységében fellelhető tipikus problémák elemzése. A kezdő pedagógusok számára kidolgozott speciális feltételek és támogatási rendszerek megismerése, az úgynevezett kezdő szakasz (induction period) nemzetközi gyakorlatának ismeretében, hazai adaptációk kidolgozása. A kezdő tanárokat segítő mentorok tulajdonságainak feltárása, a mentorképzés módszereinek kidolgozása.		
Követelmény: A téma szakirodalmának ismerete, és ennek kollokviumi formában történő bizonyítása, kezdő tanárok tipikus problémáinak feltárása, javaslatok megfogalmazása az adott nehézségek leküzdésére, a bevezető képzés szerkezetének, tartalmának kidolgozása.		
Kötelező irodalom: - BAGDY Emőke (szerk.) (1997): A pedagógus hivatásszemélyisége. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen. 11-34. - BLEACH, Kevan. (1999): <i>The Induction and Mentoring of Newly Qualified Teachers</i>. David Fulton, London. (A New Deal for Teachers; 134). - European Commission Staff Working Document SEC (2010). URL: http://www.kslll.net/Documents/Teachers%20and%20Trainers%202010%20Policy%20handbook.pdf - KELCHTERMANS, Geert – BALLEET, Katrijn (2002): <i>The micropolitics of teacher induction: a narrative-biographical study on teacher socialisation</i>. In: Teaching and Teacher Education, 18/1. 105-120. - MCINTYRE, Donald (2009): <i>The difficulties of inclusive pedagogy for initial teacher education and some thoughts on the way forward</i>. In: Teaching and Teacher Education 25/6. 602-608. - STÉGER Csilla (2010): <i>A pályakezdő tanárok bevezető támogatási rendszerével kapcsolatos uniós törekvésekről</i>. In: Pedagógusképzés, 2010/1. 37-56. - SZIVÁK Judit (2006): <i>A kezdő pedagógus</i>. In: FALUS Iván (szerk.): <i>Didaktika</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 487-511. - TICKLE, Les (2000): <i>Teacher Induction: The Way Ahead</i>. Open University Press, Buckingham, Philadelphia.		
Ajánlott irodalom: - EVANS, Linda (2007): <i>Developing the European educational researcher: towards a profession of 'extended' professionalism</i>. Kézirat. Az alábbi konferencián elhangzott előadás: European Conference on Educational Research, University of Ghent, 19-21. September 2007. - FITZPATRICK, Jean – SOULSBY, Dorothy (2002): <i>Proposal for revised induction standards</i>. TTA, London. - Guidance (2002): <i>The Induction Period for Newly Qualified Teachers</i>, DfES 582/2001 Into Induction 2003. Teacher Training Agency, London. - HOFFMAN, Martin L. (1984): <i>Interaction of affect and cognition on empathy</i>. In: IZARD, Carroll E. (eds.): <i>Emotions, Cognition and Behavior</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 103-131. - STEWART, Ian – JOINES, Vann (1994): <i>A TA-MA. Bevezetés a korszerű tranzakcióanalízisbe</i>. Xénia Kiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: Roma gyerekek iskolai és társadalmi integrációjának kérdései		
A tantárgy előadója: Kállai Ernő, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: a képzés során megvilágításra kerülnek azok a társadalmi és pedagógiai kérdések, amelyek meghatározó módon befolyásolják a társadalmi értelemben leszakadt és pedagógiai értelemben szegregációra ítélt roma gyerekek iskolai pályafutását és ezzel teljes jövőendő életpályáját. A tárgy elméleti és gyakorlati segítséget nyújt a multikulturalizmus és az integráció megvalósításához.		
A tantárgy tartalma: A cigány/roma gyerekek társadalmi és iskolai helyzetét befolyásoló tényezők. Szegregáció és integráció a magyar oktatási rendszerben. Személyiségismeret és kapcsolatépítés roma emberekkel és közösségekkel. A személyiség és az érték szerepe a cigány gyerekek iskolai nevelésében. A roma családok szerepe a gyerekek iskolai sikerességében. Az oktatási rendszer különböző szintjeinek hatása a cigány gyerekek integrációjára. Jó gyakorlatok a multikulturális nevelés hazai példáiból. Multikulturális nevelés tapasztalatai a világ különböző pontjain.		
Követelmény: esszé írása saját empirikus ismeretszerzés segítségével és kollokvium		
Kötelező irodalom: 1. BANKS, James A. (2009): <i>Race, Culture, and Education. The selected works of James A. Banks.</i> Routledge, Oxford. 2. HAVAS Gábor – KEMÉNY István – LISKÓ Ilona (2002): <i>Cigány gyerekek az általános iskolában.</i> Oktatáskutató Intézet – Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest. 3. KÁLLAI Ernő – KOVÁCS László (szerk.) (2009): <i>Megismerés és elfogadás. Pedagógiai kihívások és roma közösségek a 21. század iskolájában.</i> Nyitott Könyvműhely, Budapest. 4. TORGYIK Judit (szerk.) (2008): <i>Minden nap ünnep. Multikulturális gyakorlatok itthon.</i> Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. ARONSON, Elliot (2010): <i>Columbine után.</i> AbOvo, Budapest. 2. DELPIT, Lisa (2008): <i>Mások gyermekei. Hivatalos kultúra és kisebbségi tanuló.</i> Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest. 3. KEMÉNY István (szerk.) (2000): <i>A magyarországi romák.</i> Press Publika, Budapest. 4. SUZUKI, Lisa A. – PONTEROTTO, Joseph G. – MELLER, Paul J. (eds.) (2001): <i>Handbook of Multicultural Assessment.</i> John Wiley & Sons, Inc., San Francisco. 5. TÓTH Kinga Dóra (2008): <i>Sikeres cigányok identitása Angliában és Magyarországon.</i> L'Harmattan, Budapest.		

A tantárgy címe: A gyermekkor pszichológiája		
A tantárgy előadója: Dr. Estefánné Varga Magdolna, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: hogy a hallgatók megismerkedjenek a gyermekkori fejlődés legfontosabb pszichológiai kérdéseivel, valamint a pszichológiai fejlődés társas-társadalmi kontextusával.		
A tantárgy tartalma: A gyermekkori fejlődés és a fejlődésre vonatkozó elméleti modellek. A felnevelkedés biológiai háttere: a fejlődés életkori szekvenciái. A kognitív, érzelmi, szociális fejlődés legfontosabb állomásai. A gyermekkori és felnőttkori fejlődés. A fejlődés és felnevelkedés kulturális kontextusa. A gyermekfelfogás változásai az európai történelemben. A gyerekkor „felfedezése”, a gyerekek és a felnőttek közötti távolság a modernizáció után. A gyermekfelfogás és a felnevelkedés feltételeinek változása a posztmodern korában. A demográfiai helyzet, a családi élet és a szocializáció más feltételeinek változása a XXI. században: oktatási intézmények, globalizáció, elektronikus média. Gyerekek felnőtt szerepben: a gyerekkor „siettetése”, fogyasztás és verseny. Az egyéni identitás és a hálózatos társadalom.		
Követelmény: A kurzus elméleti részét kollokvium zárja le. Gyakorlati követelmény a gyermekkort jellemzően leíró irodalmi vagy más művészeti alkotás elemzése.		
Kötelező irodalom: 1. BROWN, Phillip – LAUDER, Hugh (2003): <i>Globalization and the Knowledge Economy: Some Observations on Recent Trends in Employment, Education and the Labour Market</i>. Cardiff University, Wales. (Working Paper Series. Paper; 43). 2. DAMON, William – LERNER, Richard (editors in chief) (2006): <i>Handbook of Child Psychology</i>. John Wiley and Sons, New York. 3. STEINBERG, Shirley – KINCHELOE, Joe L. (szerk) (1997): <i>Kinderkulture – The Corporate Construction of Childhood</i>. Westview Press, Colorado. 4. SZABOLCS Éva (szerk.) (2009): <i>Ifjúkorok, gyermekvilágok</i>, I-II. Eötvös J. Kiadó, Budapest. 5. VAJDA Zsuzsanna – KÓSA Éva (2005): <i>Neveléslélektan</i>. Osiris, Budapest. 6. VAJDA Zsuzsanna (2006): <i>A gyermek pszichológiai fejlődése</i>. Helikon, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. LASCH, Christopher (1984): <i>The Minimal Self</i>. Pan books, London. 2. NÉMETH András – BORECZKY Ágnes (1997): <i>Nevelés, gyermek, iskola</i>. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. 3. PUKÁNSZKY Béla (2001): <i>A gyermekkor története</i>. Műszaki Kiadó, Budapest. 4. STRASBURGER, Victor C. – WILSON, B. Jordan (2009): <i>Children, adolescents and media</i>. Sage Publications, London. 5. The Journal of the History of Childhood and Youth. John Hopkins University Press, Baltimore, Maryland.		

A tantárgy címe: A pedagógusjelöltek tanulási sajátosságai		
A tantárgy előadója: Dávid Mária, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A tantárgy célja, hogy a doktoranduszok megismerjék a pedagógusjelöltek tanulásának kutatására szolgáló elméleti kereteket és vizsgálati lehetőségeket, s hogy képessé váljanak e sajátosságok megismerésére szolgáló módszerek használatára, az eredmények elemzésére, s ez alapján a pedagógusjelöltek eredményes tanulását elősegítő környezet megteremtésére.		
A tantárgy tartalma: A pedagógusjelöltek tanulási sajátosságainak elméleti megközelítései és kutatási eredményei: nézetek a tanulásról, tanulóról, tudásról, társakról; tanulási orientáció; szabályozó stratégiák; feldolgozó stratégiák; tanulási mintázat A pedagógusjelöltek tanulási sajátosságainak megismerési módszerei (pl. Tanulásvizsgálati kérdőív, Tanulási mintázat kérdőív /Vermunt, 1994 alapján, Kálmán, 2009/; Tanulási és tanítási tapasztalatok kérdőív /Entwistle, 2002/; hallgatói történetek elemzése; reflektív technikák) A tanulás fejlesztésének lehetőségei – tanulási tanácsadás A pedagógusjelöltek tanulásának változása és támogatása o Az elsőéves tapasztalatok o Az önszabályozott tanulás o Tapasztalati tanulás, munka alapú tanulás		
Követelmény: Pedagógusjelöltek tanulási sajátosságainak vizsgálata egy választott megismerési módszer segítségével egy tetszőleges hazai felsőoktatási intézményben. A vizsgálat részfeladatai: a vizsgált tanulási sajátosság és megismerési módszerének szakirodalmi feldolgozása, a vizsgálati eszköz szükséges adaptációja, a vizsgálat lebonyolítása és a vizsgálati anyagok dokumentálása, végül az eredmények elemzése, értékelése, bemutatása a szemináriumi csoportban.		
Kötelező irodalom: 1. DÁVID Mária: (2006) <i>A tanulási kompetencia fejlesztése – elméleti háttér</i> . In: Alkalmazott pszichológia folyóirat, 2006. VIII. évfolyam, 1. szám (51-64. p.) 2. DÁVID Mária: (2010) <i>Tanulási tanácsadás a felsőoktatásban – egy empirikus kutatás eredményei</i> In: Puskás-Vajda Zsuzsa - Lisznyai Sándor szerk: (2010) <i>Életszakaszok határán. Közösségi és egyéni tanulási feladatok</i> , FETA Könyvek 5. Kiadja: Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület. Budapest, (99 – 120. oldal) 3. KÁLMÁN Orsolya (2009): <i>A hallgatók tanulási sajátosságai és ezek változásai : Doktori disszertáció.</i> , Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest. URL: http://www.kalmanorsolya.hu/sites/default/files/Kalman_Orsolya_A_hallgatok_tanulasi_disszertacio.pdf 4. NAHALKA István (szerk.) (2006): <i>Hatékony tanulás : A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése</i> . 3. kötet. ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Intézet (CD-ROM). 5. TYNJÄLÄ, Päivi. (2008): <i>Connectivity and Transformation in Work-related Learning : Theoretical Foundations</i> . In: STENSTRÖM, Marja-Leena – TYNJÄLÄ, Päivi (eds.) (2008.): <i>Towards Integration of Work and Learning</i> . Springer, Netherlands : Dordrecht. 6. VERMUNT, Jan. D. – VERMETTEN, Yvonne. J. (2004): <i>Patterns in Student Learning: Relationships Between Learning Strategies, Conceptions of Learning, and Learning Orientations</i> . Educational Psychology Review, 16/4. 359-384. 7. VERMUNT, Jan. D. (2003): <i>The Power of Learning Environments and the Quality of Students Learning</i> . In: DE CORTE, E. – VERSCHAFFEL, L. – ENTWISTLE, N. – VAN MERRIËNBOER, J. (eds): <i>Powerful Learning Environments : Unravelling basic components and dimensions</i> , Earli Advances in Learning and Instruction Series. Pergamon, Oxford, UK.		
Ajánlott irodalom: 1. BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika (2002): <i>A kritikai gondolkodás fejlesztése</i> . Pécsi Tudományegyetem, Pécs-Budapest. 2. ENTWISTLE, Noel (2003): <i>Concepts and Conceptual Frameworks Underpinning the ETL Projects, Occasional Report 3</i> . URL: http://www.etl.tla.ed.ac.uk/docs/ETLreport3.pdf 3. FISHMAN, Barry Jay – DAVIS, E. A. (2006): <i>Teacher Learning Research and the Learning Sciences</i> . In: SAWYER, R. Keith (ed.): <i>The Cambridge Handbook of The Learning Sciences</i> . Cambridge University Press, New York. 535-550. 4. FRY, Heather K. – KETTERIDGE, Steve – MARSHALL, Stephanie (2003): <i>A Handbook for Teaching & Learning in Higher Education : Enhancing Academic Practice</i> . Kogan Page, London : Sterling. 5. SZIVÁK Judit (2004): <i>A reflektív gondolkodás fejlesztése</i> . Gondolat Kiadó, Budapest. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár; 3.)		

A következő folyóiratok aktuális számai:

- *Higher Education*
- *Studies in Higher Education*
- *Teaching in Higher Education*

A tantárgy címe: Osztálytermi interakciók elemzése		
A tantárgy előadója: Sallai Éva, dr., PhD, egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A hallgatók bevezetése az iskola mikrovilágának mélyebb megismerésébe, az osztálytermi interakciók érzékeny elemzésébe. A hallgatók ismerjék föl az interakciók szerepét a pedagógiai munka eredményességében, a konfliktusok, problémák kialakulásában.		
A tantárgy tartalma: A professzionális tanári kommunikáció jellemzői, alapfogalmak. Pedagógiai helyzetek leírása, elemzése, értékelése. Különböző iskolatípusok pedagógiai helyzeteinek elemzése videofelvételek és megfigyelések segítségével. Az osztálytermi interakciók elemzésének módszerei. Az osztálytermi verbális és nem verbális kommunikáció hatékonyságot növelő és gátló mintáinak felismerése, komplex kommunikációs folyamatok elemzésének gyakorlása kiscsoportokban. Az átlagtól eltérő gyermekek kommunikációs jellemzőinek, illetve a velük kapcsolatba lépő tanárok kommunikációjának megfigyelése.		
Követelmény: Egy osztálytermi tanóráról, foglalkozásról készített - rövid mikroelemzést is tartalmazó - esettanulmány elkészítése.		
Kötelező irodalom: 1. BUDA Béla (2002): <i>A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei</i>. Animula, Budapest. 2. FUKKINK, Ruben G.– TAVECCHIO, Louis W.C. (2010): <i>Effects of Video Interaction Guidance on early childhood teacher</i>. In: Teaching and Teacher Education, 26. 3. HILARY KENNEDY (ed.) (2011): <i>Video Interaction Guidance: A relationship-Based Intervention to Promote Attunement, Empathy and Wellbeing</i>. Jessica Kingsley Publishers, London 4. MÉSZÁROS Aranka (1997): <i>Az iskolai szociálpszichológia jelenségvilága</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 5. SEIDEL, Tina – STÜRMER, Kathleen – BLOMBERG, Geraldine – KOBARG, Mareike – SCHWINDT, Katharina (2010): <i>Teacher learning from analysis of videotaped classroom situations : Does it make a difference whether teachers observe their own teaching or that of others?</i> In: Teaching and Teacher Education, 30.		
Ajánlott irodalom: 1. BRONS, Christine (2004): <i>Az iskolai videotrénings kiskönyvei : kézirat</i>. Magyar Videotrénings Egyesület. 2. KUMPULAINEN, Kristina – WRAY, David (2002): <i>Classroom Interactions and Social Learning : From Theory to Practice</i>. URL: http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=108047520 3. PANE, Debra Mayes (2010): <i>Viewing classroom discipline as negotiable social interaction : A communities of practice perspective</i>. In: Teaching and Teacher Education. 26. 4. VÖRÖS Anna (2004): <i>Osztálytermi kommunikáció, tanár-diák interakciók</i>. In: N. KOLLÁR Katalin – SZABÓ Éva (szerk.): <i>Pszichológia pedagógusoknak</i>. Osiris Kiadó, Budapest.		

A tantárgy címe: A tanárképzők kompetenciái, tudásbázisa		
A tantárgy előadója: Falus Iván, dr. habil., DSc, az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A tantárgy célja a pedagógusképzésben bármilyen módon (szaktudomány oktatójaként, pedagógia, pszichológia, tanárgypedagógia oktatójaként, vezetőtanárként, mentorként, tanár továbbképzőként) résztvevő szakemberek megismertetése a tanárképzők alapvető kompetenciáival, tudásbázisával.		
A tantárgy tartalma: 1. A tanárképzők identitása; a különböző tanárképző csoportok eltérő és közös ismérvei 2. A tanárképzők tudásbázisa, a tanárokkal azonos és azoktól eltérő jegyek. 3. Elsődleges (first order) és másodlagos (second order) képességek 4. A tanárképzők kompetenciáinak és sztenderdjeinek összeállítására tett kísérletek; a tanárképzőkkel szemben támasztott követelmények. 5. A tanárképzők kiválasztása 6. A tanárképzők alapozó, bevezető és továbbképzésének formái 7. Nemzetközi tendenciák a tanárképző professzió meghatározására, fejlesztésére, különösen az EU-s dokumentumokra, az egyes európai országok tapasztalatára és az USA-beli törekvésekre.		
Követelmény: A kötelező szakirodalom ismerete. Valamely témakörből saját szakirodalmi elemzés alapján rövid összefoglaló készítése, részvétel az óra tudásépítkezésben.		
Kötelező irodalom: 1. Falus Iván(2012): <i>A tanárképzők sztenderdjei, a képzők képzése</i>, In: <i>A tanárok tanárának lenni</i> (Szerk.: Pusztai G. – Fenyő I. – Engler Á.), <i>CHERD-H. Debrecen</i>, 2012. 388 p.ISBN 978-963-08-4644-8, pp. 27 – 39. 2. Melief, K. – Rijswijk, van M. – Tigchelaar, A. (2012 – 2013): A Holland pedagógusképzők szakmai sztenderdjeinek 2012. évi átdolgozott változatáról. <i>Pedagógusképzés</i>, 149-179. 3. Dengerink, J. – Korthagen, F. – Lunenberg, M. (2014): <i>The professional Teacher Educator. Roles, Behaviour, and Professional Development of Teacher Educators</i>. SENSE PUBLISHERS ROTTERDAM / BOSTON / TAIPEI. ISBN 978-94-6209-518-2 (e-book) 4. E. Baker, B. McGaw, & P. Peterson (Eds.), <i>International encyclopedia of education</i> (3rd edition, pp. 689-694). Oxford, UK: Elsevier. 5. Loughran, J. J. (2006). <i>Developing a pedagogy of teacher education: Understanding teaching and learning about teaching</i>. Abington, UK: Routledge 6. Korthagen, F. A. J., Kim, Y. M., & Greene, W. L. (Eds.). (2013). <i>Teaching and learning from within: A core reflection approach to quality and inspiration in education</i>. New York/London: Routledge 7. Supporting Teacher Educators for Better Teaching outcomes. European Commission, October 2013		
Ajánlott irodalom: 1. Swennen A, van der Klink M (Eds., 2009): 'Becoming a Teacher Educator: theory and practice for Teacher Educators', Springer 2. Niemi, H. (2012): Selection and Quality of Teacher Educators, Case of Finland. Paper presented at Policy support for teacher educators, Brussels, March 26-28. http://teachereducators.teamwork.fr/en/programme Letöltve:2012.05.15. 3. Swennen A. – Bates, T. (2010): Editorial. Professional Development of Teacher Educators. <i>Professional Development in Education</i> Vol. 36, Nos. 1–2, March–June 2010, pp. 1-7.		

A tantárgy címe: Oktatáselmélet az információs társadalomban		
A tantárgy előadója: Ollé János, dr. PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Az oktatáselmélet alapkérdéseinek és kategóriafogalmainak történeti változásaira építve egy korszerű didaktikai modell vázlatának felépítése. A megváltozott információs környezet és korszerű technológia szükségessé teszi a hagyományos oktatáselmélet egyes területeinek áttekintését, esetenként újraértelmezését, kiegészítését. Az információs és kommunikációs technológia interaktív oktatási felhasználása olyan módszertani, tanulásszervezési lehetőségeket biztosít, amelyek egy klasszikus didaktikai modell keretei között már nem értelmezhetők. A korszerű jó gyakorlatok, innovatív megoldások megfelelő elméleti leírása nem csak egy korszerűbb elméleti modellt, hanem általában egy hatékonyabb oktatási kultúra kialakulását is támogatják.		
A tantárgy tartalma: Didaktika, oktatáselmélet, oktatáskutatás. Oktatáselméleti irányzatok, modellek, paradigmák. Didaktika és áltudományosság. A didaktika és az oktatáselmélet alakulását befolyásoló tényezők. Az oktatás társadalmi meghatározottsága: az intézményesült oktatás szerepe és helyzete az információs társadalomban. Tanulók, digitális nemzedékelméletek. Tanulásmódszertan, Tanulásmódszertan és tanulási környezet. Pedagógusok, digitális állampolgárság és kompetencia, digitális identitás, szerepértelmezés. A tartalomról való gondolkodás megváltozása: web2 és közösségi internet, közösségi tartalom. Tartalomközpontúság és tevékenységközpontúság IKT támogatott oktatási folyamatban. Az oktatás környezete, az oktatás színtere, tanulási környezet. A személyes tanulási környezet szerepe az oktatási folyamatban. Szervezési módok, munkaformák, a hálózati munka. A módszertani kultúra változásai korszerű környezetben. Tanítási-tanulási stratégiák: tükrözött osztályterem, hálózatelmélet, konnektivizmus, nyílt oktatás, nyílt kurzusok, játékelmélet és játék az oktatásban, játék alapú oktatás, a digitális történetmesélés.		
Követelmény: A tantárgy tartalmánál megadott témakörök, illetve résztémák alapján összeállított tételsor és a kötelező szakirodalmak alapján kollokvium jellegű vizsga teljesítése.		
Kötelező irodalom: 1. Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata. OKKER, Budapest. 2. Benedek András (szerk.): Digitális pedagógia. Tanulás IKT környezetben. TYPOTEX, Budapest, 2008. 3. Bruner Jerome: <i>Az oktatás kultúrája</i>. FOKTA, Budapest, 2004. 4. Bruner, J: <i>The Process of Education</i>, USA, 1960, 1977, 1999. 5. Catherine Bruguière - Andrée Tiberghien - Pierre Clément (Editors): <i>Topics and Trends in Current Science Education. 9th ESERA Conference Selected Contributions</i>. Springer Science+Business Media Dordrecht 2014 6. Falus Iván (szerk.) <i>Didaktika</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998. 7. Kaveri Subrahmanyam - David Šmahel: <i>Digital Youth The Role of Media in Development</i>. Springer, New York, 2011. 8. Kron, F.W. (2000): <i>Grundwissen Didaktik</i>. Ernst Reinhardt Verlag, München- Basel. 3. kiadás 9. Neil Postman: <i>The End of Education Redefining the Value of School</i>. Vintage Books, USA, 1996. 10. Neil Selwyn: <i>Schools and Schooling in the Digital Age. A critical analysis</i>. Taylor & Francis e-Library, 2010. 11. Ollé János - Papp-Danka Adrienn - Lévai Dóra - Tóth-Mózer Szilvia - Virányi Anita: <i>Oktatás-informatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012. 12. Peter McLaren, Manuel Castells, et.al: <i>Critical Education in the New Information Age</i>. 13. Rowman – Littlefield Publisher, Oxford, 1999. 14. Timothy Koschmann (editor): <i>Theories of Learning and Studies of Instructional Practice</i>. Springer, New York, 2011.		

Ajánlott irodalom:

1. Barkó Endre (1998): A kommunikatív didaktika. Dinasztia, Budapest.
2. Báthory Zoltán (2006): Létezik még didaktika? Pedagógusképzés, 2006. 1-2.szám, 49-56.o.
3. Falus Iván (2001): Van-e az oktatásnak elmélete? Iskolakultúra, 2001. 9. szám, 42-45. o.
4. Gaming for Classroom-Based Learning: Digital Role Playing as a Motivator of Study. IGI Global, USA, 2010.
5. Gudjons, H. – Winkel, R. (1999): Didaktische Theorien, Bergmann + Helbig Verlag, Hamburg.
6. Jank, W. – Meyer, H (1994): Didaktische Modelle. Cornelsen Scriptor, Berlin.
7. Kárpáti Andrea: A 21. század iskolája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2008. (letölthető: <http://www.microsoft.com/hun/oktatas/default.mspix>)
8. Lappints Árpád (2002): Tanuláspedagógia. A tanulás tanításának alapjai. Comenius Bt, Pécs.
9. Nagy Sándor (1956): A didaktika alapjai. Kandidátusi értekezés. Akadémiai Kiadó, Budapest.
10. Nagy Sándor (1960): Pedagógia III. Az oktatás elmélete. Tankönyvkiadó, Budapest.
11. Nagy Sándor (1972): Didaktika. Tankönyvkiadó, Budapest.
12. Nagy Sándor (1981): Az oktatáselmélet alapkérdései. Tankönyvkiadó, Budapest. 219
13. Nagy Sándor (1993): Az oktatás folyamat és módszerei. Volos, Budapest.
14. Orosz Sándor (1987): Korszerű tanítási módszerek. Tankönyvkiadó, Budapest.

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program szabadon választható tárgyai

Anyanyelvű és idegen nyelvű kommunikáció témakör

A tantárgy címe: A nyelvtanítás kultúrtörténete (diakrón nyelvpedagógia)		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A régmúlt idők nyelvtanításának rövid felidézését követően az előadás főként a XX. századi nyelvtanítás történetével foglalkozik. A művelődéstörténeti háttérbe beágyazott praxis megismerése elvezet a nyelvpedagógia kialakulásának megértéséhez, egyben lehetővé teszi a hagyomány és az egyéniség szerepének megértését, és betekintést nyújt a nyelvtanítással rokon szakterületek világába.		
A tantárgy tartalma: A nyelvtani-fordító módszer és a direkt módszer. Tudósok és újítók: Comenius, Marcel, Prendergast, Gouin, Sweet, Jespersen, Palmer. Az olvasgató módszer. Az intenzív módszer és az audio-lingvális nyelvtanítás. Az audio-vizuális-strukturális-globális módszer és a hatvanas évek. A humanisztikus módszerek (cselekedtető (TPR), a tanácskozó (CLL), a néma (Silent Way) és a szuggesztopédia) a hetvenes években és később. A kognitív kódtanulás (mentális) módszer. A kommunikatív nyelvtanulás korszakai, jelentősége. A kommunikatív megközelítés újabb alkalmazásai a XXI. században: tartalom-, illetve feladatközpontú nyelvtanítás stb. A történeti módszerek egybevető elemzése.		
Követelmény: publikálható nyelvtanítás-történeti témájú minikutatás; terminológiai teszt; szóbeli vizsga		
Kötelező irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (2005): <i>Élő nyelvtanítás-történet</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. HOWATT, Anthony Philip Reid (1984): <i>A History of English Language Teaching</i> . OUP, Oxford. 3. KELLY, Louis G. (1969): <i>25 Centuries of Language Teaching</i> . Newbury House, Rowley, Mass. 4. LARSEN-FREEMAN, Diane (2000): <i>Techniques and Principles in Language Teaching</i> . OUP, Oxford. 5. RICHARDS, Jack C. – RODGERS, Theodore S. (2001): <i>Approaches and Methods in Language Teaching</i> . CUP, Cambridge.		
Ajánlott irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (1988): <i>Nyelvtanítás: múlt és jelen</i> . Magvető Kiadó, Budapest. (Gyorsuló idő). 2. KRASHEN, Stephen D. (1981): <i>Second Language Acquisition and Second Language Learning</i> . Pergamon, Oxford. 3. LUX Gyula (1925): <i>A modern nyelvek tanulása és tanítása</i> . Klein, Ludvid és Szelényi R.T. Könyvnyomdája, Miskolc. 4. PETRICH Béla (1937): <i>A modern nyelvek tanítása</i> . Országos Középiskolai Tanár-egyesület, Budapest. 5. STERN, Hans Heinrich (1983): <i>Fundamental Concepts of Language Teaching</i> . OUP, Oxford. 6. TITONE, Renzo (1968): <i>Teaching Foreign Languages: An Historical Sketch</i> . Georgetown University Press, Washington, D.C.		

A tantárgy címe: Az anyanyelv és az idegen nyelvek tanításának kortárs elméletei és gyakorlata (szinkrón nyelvpedagógia)		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A nyelvpedagógiai tudatosság kialakítása, fejlesztése. Kutatási lehetőségek feltárása a kortárs nyelvtanítás és nyelvtanulás elméleti és gyakorlati hátterének bemutatásával. Az alkalmazott nyelvészeti, pszicholingvisztikai és tantárgy-pedagógiai szemlélet egységesítésének tudatosítása.		
A tantárgy tartalma: Nyelvelsajátítás természetes és osztálytermi körülmények között. A nyelvi tartalom: kiejtés, nyelvtan, szókincs, nyelvhasználat – mint a kommunikációban szétválaszthatatlan egész fogalma. A kiejtés, a nyelvtan, a szókincs és a nyelvhasználat tanításának és tanulásának elméletei és gyakorlata. Az alapkészségek (hallásértés és beszéd, olvasásértés és írás) fejlesztésének elméleti háttere és gyakorlata. A tudatos tanulás és tanítás emberi tényezői: a tanuló és a tanár lehetőségeinek pszicholingvisztikai, alkalmazott nyelvészeti és tantárgy-pedagógiai elemzése. Autonóm nyelvtanulás. Osztálytermi kutatások: a hibaelemzéstől az akciókutatásig.		
Követelmény: 2 beszámoló vagy előadás a szakirodalom alapján; magyar és külföldi folyóirat-ismereti beszámoló (4-5 hazai és külföldi 2000-től); terminológiai teszt; szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (2000): <i>Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. BENSON, Philip (2001): <i>Teaching and Researching Autonomy in Language Learning</i>. Longman, London. 3. BYRAM, Michael S. (2008): <i>From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship</i>. Multilingual Matters, Clevedon. 4. CSÉPE Valéria – GYÖRI Miklós – RAGÓ Anett (szerk.) (2008): <i>Nyelv, tudat, gondolkodás</i>. Osiris Kiadó, Budapest. (Általános Pszichológia; 3.) 5. KUMARAVADIVELU, B. (2003) <i>Beyond Methods: Macro-strategies for Language Teaching</i>. Yale University Press, New Haven. 6. MEDGYES Péter (1994): <i>The Non-native Teacher</i>. Macmillan, London.		
Ajánlott irodalom: 1. BROWN, H. Douglas (1994): <i>Teaching by Principles</i>. Prentice Hall Regents, Englewood Cliffs, N.J. 2. ELLIS, Rod (2003): <i>Task-based Language Learning and Teaching</i>. OUP, Oxford. 3. MEDGYES Péter (1997): <i>A nyelvtanár. A nyelvtanítás módszertana</i>. Corvina, Budapest. 4. PLÉH Csaba – KOVÁCS Gyula – GULYÁS Balázs (2003): <i>Kognitív idegtudomány</i>. Osiris Kiadó, Budapest. (Szimbolikus folyamatok, 23-27 fejezet). 5. REBOUL, Anne – MOESCHLER, Jacques (2000): <i>A társalgás cselei</i>. Osiris, Budapest. (<i>La pragmatique aujourd'hui. Une nouvelle science de la communication</i>. Paris: Éditions du Seuil, 1988). 6. WIDDOWSON, Henry G. (1990): <i>Aspects of Language Teaching</i>. OUP, Oxford.		

A tantárgy címe: Az idegen nyelvek oktatásának anyanyelvi megalapozottsága		
A tantárgy előadója: Budai László, dr. habil., CSc. egyetemi tanár, professor emeritus		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: feltárni az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás hasonlóságait és különbségeit. A különbségek ismeretében csökkenteni lehet az anyanyelv zavaró hatásait, a hasonlóságokra építve pedig biztosíthatjuk az oktatásra fordítható idő és energia gazdaságosságát.		
A tantárgy tartalma: Mi jellemzi azt a nyelveirési módot, amely az idegennyelv-oktatás bázisául szolgálhat? Melyek azok a nyelvi, főként tipológiai különbségek, amelyekre „nem áll rá a szája” a magyar anyanyelvű beszélőnek? Melyek azok az anyanyelvi jellemzők, amelyekre támaszkodni lehet az idegennyelv-oktatásban? Milyen fogalmakat, nyelvi jelenségeket nem kell tehát tanítani az idegen nyelvi órákon? Milyen ténylegesen nyelvi különbségek és hasonlóságok mutathatók ki a beszédzándékok terén az anyanyelv és a tanult idegen nyelv között az egyébként is létező szegmentális és szuprasegmentális eltéréseken kívül? Vannak-e olyan, nyelvtanilag is megragadható viselkedési formák a tanult nyelvet beszélő közösségben, amelyeket tanítani kell? Hogyan segíthető elő ezek elsajátítása? Milyen fokozatai és módjai lehetnek az anyanyelvre való támaszkodásnak a tanulók életkorától és anyanyelvi felkészültségétől függően?		
Követelmény: A kontrasztív nyelvi elemzéssel és a hibaelemzéssel kapcsolatos dolgozat, az alapfogalmakat számon kérő teszt és szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. ALLEN, John Patrick Brierly – CORDER, S. Pit (eds.) (1973-1975): <i>The Edinburgh Course in Applied Linguistics</i>. Vols. 1-3. Oxford University Press, London. 2. BABOS Ernő – KÁROLY Sándor (szerk.) (1970): <i>Idegen nyelv – anyanyelv: A nyelvészet és a nyelvoktatás kölcsönhatása</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 3. BUDAI László (1979): <i>Grammatikai kontrasztivitás és hibaelemzés az alap- és középfokú angolnyelv-oktatásban</i>. Tankönyvkiadó, Budapest. 4. BUDAI László (2010): <i>Az anyanyelv változó szerepe az idegennyelv-oktatásban. Angol nyelvi példákkal</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 5. CARVER, David (1983): <i>The mother tongue and English language teaching</i>. World Language English 2/2. 88–92. 6. CORDER, S. Pit (1973): <i>Introducing Applied Linguistics</i>. Penguin Books, Harmondsworth. 7. LADO, Robert (1957). <i>Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers</i>. University of Michigan Press, Ann Arbor.		
Ajánlott irodalom: 1. BANÓ István (1970): <i>A kontrasztivitás elve és annak gyakorlati felhasználása az idegen nyelvek oktatásában</i>. INYT 3. 2. FEKETE Hajnal (főszerk.) (2001): <i>Nyelvi MÉRCE. Az anyanyelv szerepe az idegennyelv tanításban és nyelvtudás-mérésben</i>. 1. évf. 1–2. sz. 3. FISIAK, Jacek (ed.) (1980): <i>Contrastive Linguistics and the English Teacher</i>. Pergamon Press, Oxford. 4. HORVÁTH Miklós – TEMESI Mihály (szerk.) (1972): <i>Összevető nyelvvizsgálat, nyelvoktatás</i>. Tankönyvkiadó, Budapest. 5. JUHÁSZ János (1970): <i>Probleme der Interferenz</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 6. RICHARDS, Jack C. (ed.) (1974): <i>Error Analysis: Perspectives on Second Language Acquisition.</i> Longman, London-New York. 31-54. 7. SELINKER, Larry (1972). <i>Interlanguage</i>. International Review of Applied Linguistics, X/3.		

A tantárgy címe: Pszicho- és szociolingvisztika		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: olyan korszerű pszicho- és szociolingvisztikai szemlélet kialakítása, amely lehetővé teszi azt, hogy a jelöltek tantárgy-pedagógiai kutatásaik esetén szakszerű döntéseket hozzanak. A nyelvpedagógiai tudatosság kialakítása nem képzelhető el inter- és multidiszciplináris szaktudás nélkül.		
A tantárgy tartalma: elemző részletességgel kerül sor a hagyományos témák többségére: első nyelv elsajátítása, gyermeknyelv; humán és állati kommunikáció; neurolingvisztika és sérült állapotok; beszédértés; beszéd-produkció; kétnyelvűség (a pszicholingvisztikai terület); illetve beszédváltozatok, szociolingvisztikai változók, beszédközösségek és nyelv-használati tartományok kérdéseire (osztály, nem, vallás, etnikai hovatartozás stb.) (a szociolingvisztikai területen). Egyes szociolingvisztikai témák külön hangsúlyt kapnak nyelvpedagógiai jelentőségük miatt: a nyelvi repertoár; egy-, két- és többnyelvűség; kódváltás és kevert nyelvhasználat; nyelvválasztás, nyelvváltás, nyelvvesztés; nyelvpolitikai kérdések: kisebbségi nyelvek, világnyelvek, nyelvi tervezés, standardok és nyelvművelés stb. A hagyományos témák közül a pidgin és kreol nyelvek, nemi szerepek és nyelvhasználat, valamint az angol nyelv változatai és jelentősége a világban (nyelvi imperializmus) szerepelhet.		
Követelmény: magyar és külföldi folyóirat-ismereti beszámoló; terminológiai teszt; szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BARTHA Csilla (1999): <i>A kétnyelvűség alapkérdései</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. BICKERTON, Derek (2004): <i>Nyelv és evolúció</i>. Gondolat, Budapest. (<i>Language and Species</i>. Chicago: Chicago University Press, 1990). 3. ELLIS, Andrew W. (2004): <i>Diszlekszia</i>. Tas Kft., Budapest. (<i>Reading, Writing and Dyslexia</i>. London: Lawrence Erlbaum, 1993). 4. FIELD, John (2006): <i>Psycholinguistics</i>. Routledge, Milton Park, UK. 5. GÓSY Mária (2005): <i>Pszicholingvisztika</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 6. PHILLIPSON, Robert (1992): <i>Linguistic Imperialism</i>. OUP, Oxford. 7. PINKER, Steven (2006): <i>A nyelvi ösztön</i>. Typotex, Budapest. (<i>The Language Instinct</i>. New York: Harper Collins, 1994). 8. STOCKWELL, Peter (2002): <i>Sociolinguistics</i>. Routledge, Milton Park, UK.		
Ajánlott irodalom: 1. CSERESNYÉSI László (2004): <i>Nyelvek és stratégiák, avagy a nyelv antropológiája</i>. Tinta Kiadó, Budapest. 2. JENKINS, Jennifer (2003): <i>World Englishes</i>. Routledge, London. 3. KISS Jenő (1996): <i>Társadalom és nyelvhasználat</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 4. KONTRA, Miklós – PHILLIPSON, Robert – SKUTNABB-KANGAS, Tove – VÁRADY, Tibor (1999): <i>Language: A Right and a Resource</i>. Central European University Press, Budapest. 5. NEUMER Katalin (szerk.) (1999): <i>Nyelv, gondolkodás, relativizmus</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 6. SCOVEL, Thomas (1998): <i>Psycholinguistics</i>. OUP, Oxford. 7. SPOLSKY, Bernard (1998): <i>Sociolinguistics</i>. OUP, Oxford. 8. STILWELL-PECCEI, Jean (2006): <i>Child Language</i>. Routledge, Milton Park, UK.		

A tantárgy címe: A magyar mint idegen nyelv tantárgy-pedagógiája		
A tantárgy előadója: Pintér Miklósné Eöry Vilma, dr. CSc., főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A magyar nyelv tipológiai, grammatikai és pragmatikai sajátosságait figyelembe vevő pedagógiai tudatosság kialakítása. Kutatandó területek feltárása a magyar mint idegen nyelv tantárgy-pedagógiájában.		
A tantárgy tartalma: A magyar mint idegen nyelv oktatásának történeti áttekintése. Nyelv- és kultúraoktatás: nyelvelsajátítás Magyarországon vagy külföldön, természetes és osztálytermi körülmények között. A magyar kulturális sajátosságok és a nyelv, a magyar nyelvi világtkép mint a nyelv és a magyar nyelvű kommunikáció elsajátításának alapja és része. A magyar nyelv típusa, grammatikája, elsősorban az indoeurópai nyelvekhez viszonyítva (kontrasztív szempont). Speciális pedagógiai feladatok: a magyar kiejtésnek (pl. a labiális <i>a</i> , az <i>e</i> , a <i>gy</i> hang, az asszimiláció, az intonáció) és a grammatikának (pl. határozott és általános igeragozás, a határozórag-rendszer, a zéró kopula) az indoeurópai nyelveket beszélők számára „idegen” jellemzői elsajátításának módszertana és gyakorlata. Az irodalomjegyzékben szereplő nyelvkönyv és grammatikák, valamint egyéb nyelvkönyvek és grammatikák módszertani elemzése. Hungarológiai és szakmódszertani folyóiratok közleményeinek tematikus tárgyalása.		
Követelmény: Az előadásokhoz kapcsolódó interaktív munkában való részvétel: hozzászólás, a szakirodalomból kiinduló tematikus beszámolók tartása. Választott témakörök publikációs szintű kidolgozása, ezek megbeszélése. Tantervi egységek kidolgozása, a módszertani megoldások megvitatása. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BAŃCZEROWSKI, Janusz (2008): <i>A világ nyelvi képe. A világ mint a valóság metaképe a nyelvben és a nyelvhasználatban.</i> Tinta Könyvkiadó, Budapest. 2. HLAVACSKA, Edit – HOFFMANN, István – LACZKÓ, Tibor – MATICSÁK, Sándor (1991–1993): <i>Hungarolingua 1–2.</i> Debreceni Nyári Egyetem, Debrecen. 3. JÓNÁS Frigyes (2004): <i>A magyar mint idegen nyelv oktatásának nyelvstratégiai kérdéseiről.</i> In: BALASKÓ Mária – BALÁZS Géza – KOVÁCS László (szerk.): <i>A magyar nyelvi kultúra jelene és jövője I–II.</i> MTA Társadalomkutató Központ, Budapest. II/245–286. 4. KERESZTES, László (1999): <i>Hungarolingua Grammatica. A Practical Hungarian Grammar.</i> Debreceni Nyári Egyetem, Debrecen. 5. SPOLSKY, Bernard (ed.) (1999): <i>Concise Encyclopedia of Educational Linguistics.</i> Pergamon, Oxford. 6. SZILI Katalin (2006): <i>Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához.</i> Enciklopédia Kiadó, Budapest. 7. <i>Hungarológiai Értesítő.</i> A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata – az utolsó öt évfolyam nyelvpedagógiai közleményeinek feldolgozása.		
Ajánlott irodalom: 1. BÁRDOS Jenő (2000): <i>Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata.</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2. HEGEDŰS Rita (2004): <i>Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések.</i> Tinta Könyvkiadó, Budapest. 3. HEGEDŰS Rita – NÁDOR Orsolya (szerk.) (2006): <i>Magyar nyelvmester.</i> Tinta Könyvkiadó, Budapest. 4. ROUNDS, Carol (2001): <i>Hungarian: An Essential Grammar.</i> Routledge, New York. 5. SZÉPE György (2008): <i>A magyar mint idegen nyelv/hungarológia oktatásának történetéből – egy fejezet személyes kiindulópontból.</i> In: FÖRIS Ágota – FÜZFA Balázs – SCIACOVELLI, Antonio (szerk.): <i>Nyelvével halad a nemzet.</i> Savaria University Press, Szombathely. 181-188. 6. TÖRKENCZY Miklós (2008): <i>Ungarische Grammatik.</i> Corvina, Budapest. 7. <i>Hungarológiai Évkönyv.</i> A magyar egyetemek hungarológiai műhelyeinek kiadványsorozata. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Pécs – az utolsó öt évfolyam nyelvpedagógiai közleményeinek feldolgozása.		

A tantárgy címe: A szókincs-elsajátítás elméleti és gyakorlati kérdései		
A tantárgy előadója: Heltai Pál, dr. habil., CSc., egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: hogy a jelölteket mélyebben megismertesse a szókincs-elsajátítás, mint a nyelvelsajátítás fontos területének legfontosabb kérdéseivel, főleg a nyelvelsajátítási és pszicholingvisztikai kutatások oldaláról, és csak másodsorban tér ki módszertani vonatkozásokra.		
A tantárgy tartalma: A kurzus áttekintést ad a legutóbbi évek főbb kutatási irányzatairól. Ismerteti a mentális lexikonnal és a kétnyelvű mentális lexikonnal kapcsolatos kutatásokat, a formulaszerű szekvenciák és a kollokációk szerepével kapcsolatos elméleteket. Történeti aspektusban foglalkozik a kontrasztív nyelvészet és a szókincs-elsajátítás kapcsolatával, illetve az anyanyelvnek a második nyelvi szókincs elsajátítására gyakorolt hatására vonatkozó jelenlegi nézetekkel (cross-linguistic influences), a transzfer és a stratégia megkülönböztetésével. Áttekinti az anyanyelvi szókincs-elsajátítás főbb kérdéseit, és ezzel összehasonlítja a második nyelvi szókincs elsajátítását. Az elméleti kérdések után kitekintés következik módszertani kérdésekre: a szókincs-elsajátítás legfontosabb módszereire, a szótanulás nehézségeire, a lexika nyelvtanításban betöltött szerepére (a nyelvtan és a lexika relatív fontosságára), a „lexikai megközelítés” elméletére, a szókincs és az olvasás, a szaknyelvi szókincs és a szókincs tesztelésének kérdéseire.		
Követelmény: beszámolók, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az oktatási alkalmakhoz kapcsolódó vitákban; házi dolgozat (tanulmány).		
Kötelező irodalom: 1. AITCHISON, Jean (1987): <i>Words in the Mind</i>. Blackwell, Oxford. 2. ELLIS, Nick C. (1996): <i>Sequencing in SLA. Phonological Memory, Chunking and Points of Order</i>. SSLA Vol. 18, No. 1, 91-126. 3. PAWLEY, Andrew – SYDER, Frances Hodgetts (1983): <i>Two puzzles for linguistic theory: nativelike selection and nativelike fluency</i>. In: RICHARDS, Jack C. – SCHMIDT, Richard W. (eds.): <i>Language and communication</i>. Longman, London. 191-223. 4. POULISSE, Henk Nico Jan (1993): <i>A Theoretical Account of Lexical Communication Strategies</i>. In: SCHREUDER, Robert – WELTENS, Bert (eds.) <i>The Bilingual Lexicon</i>. Benjamins, Amsterdam. 157-190. 5. SCHREUDER, Robert – WELTENS, Bert (1993): <i>The Bilingual Lexicon</i>. Benjamins, Amsterdam. 6. SCHMITT, Norbert – MCCARTHY, Michael (eds.) (1997): <i>Vocabulary. Description, Acquisition and Pedagogy</i>. Cambridge University Press, Cambridge.		
Ajánlott irodalom: 1. GÓSY Mária (2005): <i>Pszicholingvisztika</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 2. LADO, Robert (1972): <i>Patterns of difficulty in vocabulary</i>. In: Allen, Harold B. – Campbell, Russell N. (eds.): <i>Teaching English as a Second Language</i>. McGraw Hill, New York. 3. LAUFER-DVORKIN, Batia (1991): <i>Similar lexical Forms in Interlanguage</i>. G. Narr, Tübingen. 5-26. 4. LEWIS, Michael (1993): <i>The Lexical Approach</i>. LTP, London. 5. NATTINGER, James R. – DECARRICO, Jeanette S. (1992): <i>Lexical Phrases and Language Teaching</i>. Oxford University Press, Oxford. 6. NAVRACSICS Judit (2007): <i>A kétnyelvű mentális lexikon</i>. Balassi Kiadó, Budapest. 7. READ, Jean M. (2000): <i>Testing Vocabulary Knowledge and Use</i>. CUP, Cambridge. 8. WRAY, Amy (2000): <i>Formulaic sequences in second language teaching: principle and practice</i>. <i>Applied Linguistics</i> 21/4. 463-489.		

A tantárgy címe: A magyar mint kisebbségi anyanyelv: nyelvoktatás-politikai kérdések		
A tantárgy előadója: Zimányi Árpád, dr. habil., CSc., főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: a kisebbségi nyelvek, konkrétan és részletesen a határon túli magyar nyelv oktatásának elméleti és módszertani kérdései; nyelvpolitikai, társadalmi háttére. Új kutatási területek feltárása.		
A tantárgy tartalma: a nyelvpolitika és a kisebbségi anyanyelvi oktatás összefüggése Európában, az Európai Unióban, valamint a szomszéd államokban. A környező országok magyar kisebbségének helyzete: az oktatási rendszer jellemzői, a biztosított jogok, a módszertani alapok, illetőleg a tankönyvek és a tantervek sajátosságai. Tartalmi, szervezeti és szerkezeti vonatkozások. Azonosságok és különbségek a magyarországi és a határon túli magyarnyelv-oktatás lehetőségeiben és gyakorlatában. Az eredmények értékelésének formái, helyzetfelmérések, monitoring vizsgálatok.		
Követelmény: két beszámoló a szakirodalom alapján, valamint az egyik szomszédos ország magyarnyelv-oktatási gyakorlatának vizsgálata (publikálásra alkalmas összefoglaló írásbeli munka a legfrissebb helyzetkép vázolásával).		
Kötelező irodalom: - BEREGSZÁSZI Anikó – CSERNICKSKÓ István – OROSZ Ildikó (2004): <i>Nyelv, oktatás, politika.</i> Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, Beregszász. - FENYVESI, Anna (ed.) (2005): <i>Hungarian Language Contact Outside Hungary.</i> John Benjamin Publishing Company, Amsterdam. - GRIN, François (2003): <i>Language Policy Evaluation and the European Charter for Regional or Minority Languages.</i> Palgrave Macmillan, Basingstoke. - LANSTYÁK István – SZABÓMIHÁLY Gizella (szerk.) (1997): <i>Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség.</i> Kalligram Könyvkiadó, Pozsony. - OSVÁT Anna – SZARKA László (szerk.) (2002): <i>Anyanyelv, oktatás, közösségi nyelvhasználat a 20. század végén.</i> Gondolat Kiadói Kör – MTA Kisebbségkutató Intézet, Budapest. - SZÉPE György – DERÉNYI András (szerk.) (1999): <i>Nyelv, hatalom, egyenlőség.</i> : Corvina Kiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: - KASSAI Ilona (szerk.) (1995): <i>Kétnyelvűség és magyar nyelvhasználat.</i> MTA Nyelv-tudományi Intézet, Budapest. - KONTRA, Miklós – PHILLIPSON, Robert – SKUTNABB-KANGAS, Tove (eds.) (1998): <i>Language: A Right and a Resource Approaching Human Rights.</i> CEUPress, Budapest. - LANSTYÁK István (2000): <i>A magyar nyelv Szlovákiában.</i> Osiris Kiadó – Kalligram Könyvkiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely, Budapest–Pozsony. - NÁDOR Orsolya – SZARKA László (szerk.) (2003): <i>Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában.</i> Akadémiai Kiadó, Budapest. - PÉNTEK János – BENŐ Attila (2005): <i>Nyelvi jogi környezet és nyelvhasználat.</i> Anyanyelv-ápolók Erdélyi Egyesülete, Kolozsvár. (A Szabó T. Attila Nyelvi intézet Kiadványai; 2). <i>Hungarológiai Értesítő.</i> A Nemzetközi Magyar Filológiai (1990-től: Magyarágtudományi) Társaság folyóirata. <i>Tanulmányok a tankönyvkutatás feladatairól, módszereiről.</i> Szerk. Lőrincz Julianna, Simon Szabolcs, Török Tamás. Bratislava, 2014.		

A tantárgy címe: Anyanyelvünk tanításának kortárs gyakorlata		
A tantárgy előadója: Okosné dr. Bozsik Gabriella, CSc. főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: feltárni azokat az új kutatási területeket, amelyek az anyanyelvtanításnak az érvényben lévő oktatási dokumentumok által meghatározott tananyagán alapulnak (nyelvi tartalom); bemutatni a kompetenciák fejlesztésének újabb, legfontosabb eljárásait (nyelvtanulási stratégiák, integrált készségfejlesztés), valamint a korszerű taneszközöket (osztálytermi megoldások, autonóm tanulás); ismertetni és bekapcsolódni a különböző, jelenleg is folyó ismert anyanyelvi kísérletekbe.		
A tantárgy tartalma: a tantárgy részletezi a Nemzeti Aparenterv, a Kerettanterv és a helyi tantervek kapcsolatát, az előírt tananyagot és a fejlesztési követelményeket 1-12. osztályig. Tárgyalja az anyanyelvtanítás különböző területeinek (a grammatika, a helyesírás, a nyelvhelyesség, a fogalmazás, a szövegalkotás-szövegértés, a stilisztika, a nyelvtörténet) elméleti és módszertani problémaköreit a szakirodalom részletes elemzése segítségével. Beszámol a jelenleg is működő országos anyanyelv-tanítási kísérletekről és azok eredményeiről, taneszközöiről. Elemzi a napjainkban forgalomban lévő tankönyvcsaládok értékeit és esetleges hiányosságait. Részletesen elemzi az óratervezetek, óravázlatok megszerkesztésének újfajta tartalmi és formai követelményeit. Taglalja a különféle országos anyanyelvi versenyek szerepét, szakmai (szaktudományi és módszertani) jelentőségét, a versenyfeladatok összeállításának követelményeit. Vázolja a módszertani megújulás lehetőségeit, eszközeit (interaktív tábla, számítógép stb.).		
Követelmény: Írásbeli: egy tetszés szerint kiválasztott nyelvtankönyv (9-12. osztály) és a hozzátartozó munkafüzet grammatikai vagy helyesírási fejezetének módszertani, illetve szaktárgyi elemzése (fogalomkialakítás, eljárások, gyakorlatok, szemléltetőanyagok stb.); tantervi és/vagy tananyagfejlesztési (publikálható) tanulmány (pl. összehasonlító elemzés). Szóbeli vizsga: a könyv- és folyóirat-szakirodalom alapján az anyanyelvi nevelés elméleti és gyakorlati kérdései.		
Kötelező irodalom: 1. ANTALNÉ SZABÓ Ágnes – RAÁTZ Judit (2004): <i>Magyar nyelv és kommunikáció</i>. Tankönyvcsalád 1-12. osztály számára. Tankönyvkiadó, Budapest. 2. BÁRDOS Jenő (2000): <i>Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 3. BENCZIK Vilmos (szerk.) (2008): <i>Új utak az anyanyelvi nevelésben és a pedagógusképzésben</i>. Trezor Könyv- és Lapkiadó, Terjesztő Bt., Budapest. 4. BUDAVÁRINÉ BÉRES Erzsébet – KELECSÉNYI László Zoltán (1999): <i>Szövegértés – szövegalkotás. Alapfogalmak és építőelemek</i>. Corvina, Budapest. 5. KAGAN, Spencer (2001): <i>Kooperatív tanulás</i>. Önkonet Kft., Budapest. 6. TÓTH László (2007): <i>Kritikai olvasás, kritikai gondolkodás. A fejlesztés alapjai</i>. Pedellus Tankönyvkiadó Kft., Debrecen. 7. ZSOLNAI József (1982): <i>Nyelvi, irodalmi kommunikációs nevelési kísérlet I--II</i>. Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém. 8. <i>A NAT (1995) és a Kerettanterv követelményei a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz</i>. Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. ADAMIKNÉ JÁSZÓ Anna (2002): <i>Az anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig</i>. Trezor Kiadó, Budapest. 2. ANTALNÉ SZABÓ Ágnes (2003): <i>Az anyanyelvi nevelés új stratégiái</i>. Magyar Nyelvőr, 4. 407-427. 3. BALÓ András (2007): <i>A tanulás fejlesztésének tanulása. Projektorientált tanulás</i>. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen. 4. BÁNRÉTI Zoltán (1994): <i>Nyelvtan-kommunikáció-irodalom tizenéveseknek (NyKIT). Alternatív képességfejlesztő program</i>. Nodus Kiadó, Veszprém. 5. BÁNRÉTI Zoltán (1998): <i>Mozgékony mondatszerkezetek – rendező szabályok. A magyar generatív mondatok alapjai középiskolásoknak</i>. Korona Kiadó, Budapest. 6. BÁRDOS Jenő (2005): <i>Élő nyelvtanítás-történet</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 7. KERBER Zoltán (2002): <i>A magyar nyelv és irodalom tantárgy problémái az ezredfordulón</i>. Új Pedagógiai Szemle, 10. 45-61. 8. LERCHNÉ EGRI Zsuzsa (2004): <i>Nyelvtan, helyesírás, fogalmazás</i>. Tankönyvcsalád az általános iskolák felső tagozatának és a hat-, illetve nyolcosztályos gimnáziumoknak. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.		

A tantárgy címe: Pragmatika		
A tantárgy előadója: Bárdos Jenő, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: a pragmatika legfontosabb témáinak áttekintése, különös tekintettel az egyes nyelvkultúrák különbségeire és az interkulturális kommunikáció, illetve a szűkebb értelemben vett nyelvtanulás szempontjaira. A lehetséges kutatási területek azonosítása.		
A tantárgy tartalma: a kurzus ismerteti a pragmatika főbb kutatási területeit: az illokúciós aktusokat, a társalgási elveket, az indirektség és aluldetermináltság kérdéseit, a preszuppozíció, a referencia és deixis, az udvariassági elméletek, a kontrasztív retorika és a relevanciaelmélet kérdéseit. Jelentős figyelmet fordít a kurzus a pragmatika kutatási eredményeinek gyakorlati alkalmazására, ezen belül az egyes nyelvek és kultúrák pragmatikai különbségeire, a pragmatika és a második-, illetve idegennyelv-oktatás, a pragmatika és a fordítás, a pragmatika és az interkulturális kommunikáció, a pragmatika és a meggyőzés – a politikai nyelvhasználat, a reklám és a manipuláció – kérdéseire, továbbá a pragmatikai jelentésekkel összefüggő humor kérdéseire is.		
Követelmény: beszámolók, előadások készítése a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel az oktatási alkalmakhoz kapcsolódó vitákban; tanulmány készítése.		
Kötelező irodalom: 1. AUSTIN, John Langshaw (1962): <i>How to Do Things With Words</i>. Oxford University Press, New York. 2. AUSTIN, John Langshaw (1990): <i>Tetten ért szavak</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 3. KASPER, Gabriele – BLUM-KULKA, Shoshana (eds.) (1993): <i>Interlanguage Pragmatics</i>. Oxford University Press, Oxford. 4. KIEFER Ferenc (szerk.) (2003): <i>Általános nyelvészeti tanulmányok XX.</i> : Akadémiai Kiadó, Budapest. 5. SZILI Katalin (2004): <i>A bókra adott válaszok pragmatikája. Adalékok a szerénység nyelvi megnyilvánulásához a magyar nyelvben</i>. Magyar Nyelvőr 265-285. 6. THOMAS, Jenny (1995): <i>Meaning in Interaction. An Introduction to Pragmatics</i>. Longman, London. 7. WIERZBICKA, Anna (1991): <i>Cross-Cultural Pragmatics</i>. Mouton de Gruyter, Berlin-New York. 8. YULE, George (1996): <i>Pragmatics</i>. OUP, Oxford.		
Ajánlott irodalom: 1. BLAKEMORE, Diane (1990): <i>Understanding Utterances. The Pragmatics of Natural Language</i>. Blackwell, Oxford. 2. LEECH, Geoffrey N. (1983): <i>Principles of Pragmatics</i>. Longman, London. 3. Levinson, Stephen C. (1983): <i>Pragmatics</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 4. NÉMETH T. Enikő (2006): <i>Pragmatika</i>. In: KIEFER Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelv</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 222-261. 5. PLÉH Csaba – SÍKLAKI István – TERESTYÉNI Tamás (szerk.) (2000): <i>Nyelv, kommunikáció, cselekvés</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 6. SEARLE, John R. (1969): <i>Speech Acts</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 7. SPERBER, Dan – WILSON, Deirdre (1986): <i>Relevance. Communication and Cognition</i>. Blackwell, Oxford. 8. SZILI Katalin (2004): <i>Tetté vált szavak</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest.		

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program szabadon választható tárgyai

Elektronikus tanulási környezetek témakör

A tantárgy címe: Multimédia programok, hálózatalapú tanulás, e-learning eszközök és módszerek		
A tantárgy előadója: Forgó Sándor, dr. habil., PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A digitális taneszközök értékelésével kapcsolatos újabb kutatási eredmények tudatosítása. A szemléltetés, szemléletesség (multidiszciplináris) médiainformatikai és kommunikációs aspektusainak feltárása. A jelölt sajátítsa el a webkettes eszközökkel támogatott tanórák megszervezésének és kutatásának az ismérveit. Legyen képes a multimédiás oktatóprogramok, hálózatalapú tanulási formák kutatási lehetőségeinek feltárására, lebonyolítására.		
A tantárgy tartalma: A multimédia és az IKT szerepe az oktatási gyakorlatban. A társadalmi- és médiakommunikáció. A szemléltetés és szemléletesség történelmi aspektusai. 21. századi tanulási formák a tanuláselméletek tükrében. Az eLearning és blended learning fogalomrendszere, és módszertana. A digitális tananyagok típusai. A multimédiás oktatóprogramok minőségének szerepe a médiakompetenciák kialakításában. Taneszközök, multimédiás oktatóprogramok, eLearning tananyagok újmédia eszközök értékelési lehetőségei. Digitális tudásbázisok szoftver-minőségellenőrző rendszere. Hazai értékelő-rendszerek (SDT, Calderoni). Az online tanulás, a webkettes eszközökkel támogatott oktatás ismérvei.		
Követelmény: Beszámoló – magyar és külföldi folyóiratok alapján – az eLearning tanulási programok és tananyagok fejlesztéséhez szükséges értékelési és minőségbiztosítási szempontokról. Egy oktatási célú multimédiás elearning tananyag értékelésének bemutatása, és/vagy újmédia és a hálózatalapú eszközöket és módszereket tartalmazó webkettes eszközöket is bemutató „digitális-hálózati” óravázlat elkészítése, hatékonyságvizsgálat bemutatása. Terminológiai teszt.		
Kötelező irodalom: 1. FALUS Iván (2005): <i>Képesítési követelmények – kompetenciák – sztemderdek.</i> – In: <i>Pedagógusképzés</i>, 1. sz. pp. 1-16. 2. FORGÓ Sándor (2001): <i>A multimédiás oktatóprogramok minőségének szerepe a médiakompetenciák kialakításában.</i> – In: <i>Új Pedagógiai Szemle</i> 2001./7-8. sz. pp. 69-77. 3. KÁRPÁTI Andrea (2009): <i>Web 2 Technologies for Net Native Language Learners: a „Social CALL”.</i> In: <i>RECALL – Journal for Computer Assisted Language Learning</i>, 21. sz. pp. 139-156. 4. KUGLER Judit: <i>Az interaktív digitális televízió mint az oktatás lehetséges médiuma.</i> In: <i>Világosság</i> 2004/2–3. pp. 115-132. 5. OLLÉ János: <i>Tanár 2.0 elméletben és gyakorlatban.</i> In: <i>Oktatás-informatika</i>, 2009. 2. sz. URL: http://oktatas-informatika.hu/20091szam/riport/tanar_20_elmeletben_es_gyak.html 6. ROSENBERG, Marc J. (2001): <i>E-learning – strategies for delivering knowledge in the digital age.</i> McGraw-Hill, New-York. 7. SIEMENS, George (2004): <i>Connectivism : a Learning Theory for the Digital Age</i> http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm 8. SZAKADÁT István (2006) <i>Új média, hálózati kommunikáció.</i> In: S. NAGY Katalin (szerk.): <i>Szociológia : egyetemi jegyzet.</i> Typotex, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. DALE, E. (1946) <i>Audio-visual methods in teaching.</i> The Dryden Press, New York. 2. FORGÓ Sándor [et.al.] (2001): <i>Médiainformatika. A multimédia oktatástechnológiája.</i> Líceum kiadó, Eger. 3. HUTTER Ottó – MAGYAR Gábor – MLINARICS József (2005): <i>E-Learning 2005</i> (eLearning kézikönyv). Műszaki könyvkiadó, Budapest. 4. MANOVICH, Lev (2001): <i>The Language of New Media.</i> MIT Press, Cambridge and London. 5. PRENSKY, Marc (2001): <i>Digital Natives, Digital Immigrants.</i> MCB University Press. 6. ROSSETT, Allison – DOUGLIS, Felicia– FRAZEE, Rebecca V. (2003): <i>Strategies for Building Blended Learning.</i> http://www.learningcircuits.org/2003/jul2003/rossett.htm.		

A tantárgy címe: Az információs társadalom kihívásainak értelmezése a neveléstudomány nézőpontjából		
A tantárgy előadója: Kis-Tóth Lajos, dr. habil., PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A hallgató behatóan ismerje meg az információs társadalom jellemzőit és hatását az oktatásra.		
A tantárgy tartalma: Telekommunikációs technológiák és az őket követő infokommunikációs technológiák. Az információs kommunikációs technológiai eszközök elterjedésétől az információs társadalom kialakulásáig. Információ, társadalom, információs társadalom: a fogalom lehetséges megközelítései. Az informatika és az oktatás találkozása. Az iskola informatizálása. Elektronikus tanulási környezetek jellemzői. Az információs társadalom néhány kiemelt területe: e-közigazgatás, e-gazdaság, e-oktatás, digitális tartalom, távmunka. Az Internet jövője: Szemantikus web, Kvantum-internet, Bolygóközi internet (InterPlaNet), Az emberfeletti hálózati intelligencia megjelenése (Terminátor3, Mátrix). Az osztályteremhez kötődő frontális iskolai tanítás megújítása, új lehetőségek: E-learning, hálózati tanulás a web 2.0-ban, a konnektivizmus.		
Követelmény: Az előadásokon való részvétel után a kollokviumon eredményes szereplés.		
Kötelező irodalom: 1. BENEDEK András (szerk.) (2008): <i>Digitális pedagógia</i>. Typotex, Budapest. 2. BONK, Curtis J. – ZHANG, Ke (2008): <i>Empowering Online Learning</i>. Jossey-Bass, San Francisco. 3. CASTELLS, Manuel (1997): <i>The Information Age : Economy. Society and Culture</i>. Blackwell Publisher, Oxford. 4. MANOVICH, Lev (1997): <i>Digitális valóság</i>. In: <i>Buldózer : Médiaelméleti antológia</i>. Media Research Alapítvány, Budapest. 5. NICHOLAS, Negroponte (2002): <i>Digitális létezés</i>. Typotex, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. BALOGH Gábor (szerk.) (2006): <i>Az információs társadalom dimenziói</i>. Gondolat, Budapest. 2. CASTELLS, Manuel (2001): <i>The Internet galaxy : reflections on the Internet : business and society</i>. Oxford University Press, Oxford : New York. 3. HARDY, Henry Edward (1993): <i>The History of the Net</i>. (Master's Thesis, University of Michigan, School of Information and Library Studies) Forrás: http://www.ocean.ic.net/ftp/doc/nethist.html 4. KOMENCZI Bertalan (2009): <i>Elektronikus tanulási környezetek</i>. Gondolat, Budapest. 5. TÓTH Tünde – VASKÓ Péter (szerk.) (2007): <i>A Web 2.0 jövője és szemantikus web</i>. Bibliopolisz, Budapest.		

A tantárgy címe: A könyvtárak megújuló szerepe a tudástechnológiában		
A tantárgy előadója: Tóvári Judit, dr., CSc., főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A hallgatók ismerkedjenek meg azzal a szemléletváltással, ami a könyvtárak szolgáltatásaiban a dokumentum-szemléletű könyvtárfelfogástól – a digitalizáció, a webes szolgáltatások újabb generációjának hatására – elvezetett a közösségi tartalom-előállító és tartalommegosztó szerep felismeréséig.		
A tantárgy tartalma: A web 2.0 technológia könyvtári vonatkozásai, a „könyvtár 2.0” alapjai. Új szemléletű felhasználók hatása a szolgáltatásokra. A könyvtárak és az olvasható/írható web. A hálózati tartalmak (RSS, blog, wiki, social networking, audio-, foto-, videomegosztás, stb.) beépítése a könyvtárak szolgáltatásaiba. Mobil élet és QR kód, RFID technológia és a könyvtárak. A nyílt hozzáféréssel elérhető folyóirat repozitóriumok forrásai. Creative Commons kontra szerzői jog. A szemantikus keresők és alkalmazások hatása tudásbázisok, ontológiák, taxonómiák fejlesztésére, létrehozására. Az információ megtalálhatóságának biztosítása a mélyen strukturált metaadatrendszerektől a folkszonómiáig. A felhasználó, mint szerző. A folkszonómiából adódó minőségjavítási lehetőségek rendszerbe illesztése.		
Követelmény: Beszámolók, előadások készítése a témában; aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; tájékozottság a szakirodalomban. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. CASEY, Michael E. – SAVASTINUK, Laura C. (2006): <i>Service for the next-generation library</i>. In: Library Journal, 09/01/2006. URL: http://www.libraryjournal.com/article/CA6365200.html 2. EVANS, Woody (2009): <i>Building library 3.0 : issues in creating a culture of participation</i>. Chandos Pub., Oxford. 3. GYÖRGY Péter (2008): Digitális archívumok. Vita a kategóriákról és az időről. In: Élet és Irodalom, 198-203. 4. JOINT, Nicholas (2009): <i>The Web 2.0 challenge to libraries</i>. In: Library review, 58/3. 167-175. 5. KUKOR Ferenc (2008): <i>Könyvtár 2.0 a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban</i>. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 55/9. 403-414. 6. TÓTH Tünde – VASKÓ Péter (szerk.) (2007): <i>A web 2.0 jövője és a szemantikus web : az "in4: innováció, információszabadság, integráció, intelligens web" konferencia tanulmányai</i>. Bibliopolisz, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. <i>Bibliothek 2.0</i>. In: Bibliothek. 31. Jg. 2007/2. 130-229. (Tematikus szám a Könyvtár 2.0-ról.) 2. BOXEN, Jennifer L. (2008): <i>Library 2.0. A review of the literature</i>. In: Ref.Lib. 49/1. 21-34. (Szakirodalmi áttekintés) 3. SZALÓKI Gabriella (2008): <i>Web 2.0 a nemzeti könyvtárakban</i>. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 17/8. 29-31. 4. TÓTH Máté (2008): <i>Online közösségi terek a használóknak és a könyvtárosoknak : könyvtár 2.0 alkalmazások Norvégiában</i>. In: Könyvtári Figyelő. 18/2. 265-280. 5. TÓTH Máté (2010): <i>A Könyvtár 2.0 kísérleti műhely</i>. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 19/9. 37-44.		

A tantárgy címe: Digitális értékelő környezetek tervezése (tanuláskövetés, a tanulási folyamatba integrált visszacsatolás, tanácsadás és értékelés)		
A tantárgy előadója: Ollé János, dr. PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A doktorjelöltek ismerjék meg alaposabban az online értékelés korszerű eszközszerét: ePortfólió, számítógépes adaptív tesztelés, online tanulási tevékenység formatív értékelése adatbányászati technikák alkalmazásával. Az oktatási folyamatról való gondolkodásukban - különös tekintettel az elektronikus tanulási környezetek didaktikai modelljeire - jelenjenek meg ezek az eszközök, mint a tanítási-tanulási folyamat eredményességét befolyásolni képes lehetőségek, szélesítve kutatói horizontjukat.		
A tantárgy tartalma: A pedagógiai értékelés fogalmi rendszere különböző didaktikai modellekben. Az online értékelési eszközök oktatási folyamatra gyakorolt hatása, az értékelés folyamatszabályozó hatásrendszere. Az egyén és csoport értékelésének módszertani alapelvei. Az egyén és csoport eredményességének megítélése tevékenységük és azok produktumai alapján, a portfólió alapú értékelés pedagógiai alapjai. A web2 alkalmazások használatának és az online tartalommegosztásnak a szerepe az egyén értékelésében és önértékelésében. A teljesítménymérés alapjai, tesztelméletek. Az adaptív tesztelés számítógéppel támogatott formái, az egyéni teljesítménymérés alternatív lehetőségei. Teljesítménymérés diagnosztikus, formatív és szummatív értékeléshez. Egyéni és csoportos online tevékenység naplózásának lehetőségei és korlátai, az adatbányászat alapjai. A tevékenységelemzés, mint a formatív értékelés eszköze. A visszacsatolás problémája az oktatási folyamatban, a tevékenységelemzés eredményeinek felhasználása az oktatási folyamat irányításában és a tanulásszervezésben.		
Követelmény: Online értékelő eszközökkel támogatott oktatási környezetek tervezése és kritikai értékelése, esettanulmány készítése.		
Kötelező irodalom: 1. BUZZETTO-MORE, Nicole A. (2010): <i>The E-Portfolio Paradigm: Informing, Educating, Assessing, and Managing With E-Portfolios</i>. Informing Science Press, USA. 2. CAMBRIDGE, Darren (2010): <i>Eportfolios for Lifelong Learning and Assessment</i>. Jossey-Bass, San-Francisco. 3. CSAPÓ Benő – MOLNÁR Gyöngyvér – R. TÓTH Krisztina (2008): <i>A papíralapú teszteltől a számítógépes adaptív tesztelésig</i>. In: Iskolakultúra, 2008/3-4. 3-16. 4. FREY, Andreas (2007): <i>Adaptives Testen</i>. In: MOOSBRUGGER, Helfried – KELAVA, Augustin (szerk.): <i>Testtheorie und Testkonstruktion</i>. Springer, Berlin-Heidelberg.		
Ajánlott irodalom: 1. KENT, Derrin Michael – BRADBURY, Glenys Gillian – KENT, Margaret Anne – HAND, Richard William (2010): <i>Mahara 1.2 E-Portfolios : Beginner's Guide</i>. Packt Publishing, Birmingham. 2. MOLNÁR Gyöngyvér (2007): <i>Új ICT eszközök alkalmazása az iskolai gyakorlatban</i>. In KOROM Erzsébet (szerk.): <i>Kihívások a XXI. század iskolájában</i>. Koch Sándor Csongrád Megyei TIT, Szeged. 3. STEFANI, Lorraine – MASON, Robin – PEGLER, Chris (2007): <i>The Educational Potential of e-Portfolios : Supporting Personal Development and Reflective Learning</i>. Routledge, London. 4. WEISS, D. J. (2004): <i>Computerized adaptive testing for effective and efficient measurement in counseling and education : Measurement and Evaluation in Counseling and Development</i>, 2. 70-84.		

A tantárgy címe: Digitális tananyag-repozitóriumok alkalmazása a természettudományok oktatásában		
A tantárgy előadja: Tóthné Parázsó Lenke, dr. PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A kurzus a digitális tananyag-repozitóriumok adta új lehetőségek multi-diszciplináris áttekintése és pedagógiai-módszertani szempontú megismerését foglalja össze. A doktorjelölt szerezzen áttekintést digitális tananyag-repozitóriumokról, melyek a kutatás, tanítás és tanulás új perspektíváit tárják fel. A jelölt sajátítsa el a digitális tananyag-repozitóriumok által támogatott tanórák megszervezésének és fejlesztésének ismérveit.		
A tantárgy tartalma: A digitális repozitórium tartalmának gyarapításának lehetőségei, hozzáférési lehetőségek. A digitális repozitórium tartalma, típusai, jellemzői (folyóíratcikk könyvek és könyvfejezetek, disszertációk, szakdolgozatok, elsődleges adatok, képek, video dokumentumok (videoportálok), hangzó dokumentum, digitális taneszköztár). A digitális repozitórium által támogatott tanítási-tanulási környezet követelményei, fejlesztési lehetőségei, módszertani kérdései, a tevékenység nyomon követése, ellenőrzése, különös tekintettel a természettudományok oktatásában. A digitális repozitórium helye a pedagógikumban. A homo informatikus, a tudástársadalom új embermodellje és a digitális tananyag-repozitóriumok kapcsolata az önkibontakozás rendszerében.		
Követelmény: Tanulmány készítése a digitális tananyag-repozitóriumok alkalmazási lehetőségéről a kutató munkában és az órai tevékenység során az alkalmazott módszer feltüntetésével. Kiselőadások tartása a kötelező és ajánlott irodalom alapján. Terminológiai teszt eredményes kitöltése, szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BALOGH Gábor (szerk.) (2006): <i>Az információs társadalom dimenziói</i>. Gondolat Kiadó, Budapest. 2. BENEDEK András (szerk.) (2008): <i>Digitális pedagógia; Tanulás IKT környezetben</i>. Typotex, Budapest 3. Digitális taneszköztár. – In: http://netszkozkeszlet.ektf.hu/html_files/terkepek/taneszkoztaar.html 4. Európai Unió oktatási informatikai stratégiája. – In: http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2000-07-eu-tobbek-europai#top 5. Európai Unió oktatási informatikai stratégiája. – In: http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2000-07-eu-tobbek-europai#top 6. KOMENCZI Bertalan: <i>Az információs társadalom iskolájának jellemzői</i>. – In: http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=informatika-komenczi-informacios 7. Z. KARVALICS László (2009/2010): <i>Két kontrollforradalom között : az információs társadalom közoktatásának körvonalai I.-II.</i> Oktatás-Informatika, 2009/2 ; 2010/1		
Ajánlott irodalom: 1. <i>A pedagógia és neveléstudomány szakirodalmi információforrásai</i>. – In: http://sts.bdtf.hu/olvasoterem/Knyvtri%20informci%20keress/Pedag%C3%B3gia.pdf 2. BÁNHEGYI Zsolt: <i>Nyílt Hozzáférés Kezdeményezés (Open Access Initiative) – Kitekintés és körkép</i>. – In: <i>Tudományos és Műszaki Tájékoztatás</i> 50. köt. 6–7. sz. 2003. pp. 236–249. 3. FEHÉR Péter – HORNYÁK Judit : <i>Netgeneráció 2010 : Digitális bennszülöttek</i>. In: <i>Oktatás plusz 2010</i>. HVG Online Zrt, Budapest. Szakmai kiadvány 2010/12. pp. 114-118. 4. HOLL András – KARÁCSONY Gyöngyi – HARANGI Gabriella – CSERBÁK Márton: <i>Teljes szövegi publikációk cseréje repozitóriumok között – a SWORD protokoll tesztelése az MTA Könyvtárában és a Debreceni Egyetem Könyvtárában</i>. – In: <i>NETWORKSHOP</i> 2009. https://nws.niif.hu/ncd2009/docs/ehu/035.pdf 5. HOLL András: <i>Nyílt hozzáférés a tudományos szakirodalomhoz – hazai fejlemények</i>. In: <i>Magyar Tudomány</i>, 171. köt. 1. sz. 2010. pp. 58–61. 6. http://eduline.hu/kozoktatasi/2009/9/7/20090904_21164_magyar_termek_nagydijszeminarium 7. <i>Intézményi multimédia repozitórium projektek, szakmai vita</i>. – In: http://videotorium.hu/en/recordings/details/156,Intezmenyi_multimedia_repozitorium_projektek_szakmai_vita		

A tantárgy címe: IKT-re épülő problémaközpontú tanulási projektek szervezése és menedzsmentje		
A tantárgy előadója: Komenczi Bertalan, dr. habil., PhD, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A probléma-központú tanulási környezetek karakterisztikus jellemzőinek bemutatásával új kutatási lehetőségek tudatosítása. A kutató-jelöltek kapjanak áttekintést a témakörre vonatkozó releváns és reprezentáns irodalomról, a vonatkozó kutatások elméleti háttéréről és gyakorlati eredményeiről, legyenek képesek ez irányú tudásuk hasznosítására kutatómunkájuk során.		
A tantárgy tartalma: A probléma központú tanulási környezet értelmezésére alkalmas modellek. Elektronikus tanulási környezetek és a probléma-központú tanulás. A problémaközpontúság megnyilvánulása az információs társadalom iskoláiban, tanulóközösségeiben (tanítás, mint terápia és korrekció, a korszerű műveltség és a szükséges kompetenciák kialakításának kérdései, stb.) A hálózat felhasználásával történő tanulás új és változó eszközrendszere. A problémaközpontúságot előtérbe helyező tanulási környezetek implementációja a felsőoktatásban: blended learning, dual mode curricula, virtuális campus és virtuális szemináriumok.		
Követelmény: Beszámolók készítése, előadások tartása a kötelező és ajánlott irodalom alapján. Terminológiai teszt eredményes kitöltése, szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. Komenczi Bertalan: <i>Elektronikus tanulási környezetek</i>. Gondolat Könyvkiadó, Kognitív szeminárium sorozat (szerk: Pléh Csaba). Budapest, 2009. 2. Komenczi Bertalan (2010): Kognitív habitus és tanulási környezet a 21. század elején In: Oktatás-Informatika, 2010/1 3. Lynch, J. (2002): What can we learn from McLuhan? Electronic communication technologies and the future of schooling. In: Jeffrey, Peter L. (eds), AARE 2002 : Problematic futures : educational research in an era of uncertainty. Interneten: http://www.aare.edu.au/02pap/lyn02031.htm 4. Cziko, G. (1995): Education: The Provision and Transmission of Truth, or the Selectionist Growth of Fallible Knowledge? In: Without Miracles. Universal Selection Theory and the Second Darwinian Revolution. Cambridge, Mass, 1995, MIT Press. Interneten: http://faculty.ed.uiuc.edu/g-cziko/wm/ 5. Twigg, C. A.: Improving Quality and Reducing Costs: Designs for Effective Learning Using Information Technology. In: The Observatory on Borderless Higher Education, 9, 1–21. 2002. 6. Nelson, L. M. (1999). <i>Collaborative problem solving</i>. In: Reigeluth (ed): Instructional-Design Theories and Models. Volume II. Erlbaum, Mahwah, 1999. 7. Richardson W. és Mancabelli, R. : Personal Learning Networks: Using the Power of Connections to Transform Education. Solution Tree Press, Bloomington, 2011.		
Ajánlott irodalom: 1. Bonk, Curtis J.: The Perfect E-Storm - emerging technology, enormous learner demand, enhanced pedagogy, and erased budgets. In: The Observatory on Borderless Higher Education, 2004. 2. Jonassen, D.: Designing Constructivist Learning Environment. In: Reigeluth (ed): Instructional-Design Theories and Models. Volume II. Erlbaum, Mahwah, 1999. 3. Reigeluth, C. M.: What is instructional design theory and how is it changing? In: Reigeluth (ed): Instructional-Design Theories and Models. Volume II. Erlbaum, Mahwah, 1999. 4. Komenczi Bertalan: Médium vagy módszer? E-learning trendek Amerikában. Iskolakultúra, 2004/12 5. Richardson, Will: Blogs, Wikis, Podcasts, and Other Powerful Web Tools for Classrooms. Corwin Press, 2010.		

A tantárgy címe: Modellezés és szimuláció a szemléltetésben – eszközök és módszerek		
A tantárgy előadója: Geda Gábor, dr. PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A hallgatók ismerjék meg az IKT-eszközök hatékony alkalmazási lehetőségeit a számítógépes mérés, a mérési eredmények kiértékelése, a matematikai modellezés és a számítógépes szimuláció területén. Váljanak képessé az oktatás különböző szintjein alkalmazható, új módszerek, eszközök kidolgozására és megvalósítására az adott terület oktatási igényeinek megfelelően.		
A tantárgy tartalma: Digitális eszközökkel megvalósítható mérések mérőkísérletek tervezése, megvalósítása és a mérési eredmények számítógépes kiértékelése. A matematikai modellezés alapjai és módszertana. A számítógépes szimuláció hardver és szoftver eszközei. A mérési eredmények feldolgozására és megjelenítésére és a szimuláció szemléletes megjelenítésére alkalmas különböző eszközök (számítógép algebrai rendszerek, multimédiás lehetőségek) megismerése és alkalmazása. Ezen a területen alkalmazott már bevált és az újabb IKT-lehetőségek módszertani vizsgálata. Akár önálló tanulói használatra is alkalmas, oktatási célú mérő és szimulációs eszközök módszertana és fejlesztése.		
Követelmény: Előadásokon, gyakorlatokon való részvétel. Önállóan vagy projektmunka keretében megvalósított oktatási célú eredményes fejlesztések. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BORRELLI, Robert L. – COLEMAN, Courtney S. (2004): <i>Differential Equations : a Modeling Perspective</i>. John Wiley & Sons, New York. 2. GANDER, Walter – HREBICEK, Jiri (2004): <i>Solving Problems in Scientific Computing Using Maple and MATLAB</i>. Springer, Berlin. 3. HATVANI László – PINTÉR Lajos (1997): <i>Differenciálegyenletes modellek a középiskolában</i>. Polygon, Szeged. 4. PÓLYA György (1984): <i>Matematikai módszerek a természettudományban</i>. Gondolat, Budapest. 5. TÓTH János – SIMON L. Péter (2005): <i>Differenciálegyenletek : bevezetés az elméletbe és az alkalmazásokba</i>. Typotex, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. FOKASZ Nikosz (2000): <i>Káosz és fraktálok : bevezetés a kaotikus dinamikus rendszerek matematikájába – szociológusoknak</i>. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest. 2. JOHNSON, Richard A. – WICHERN, Dean W. (2008): <i>Applied Multivariate Statistical Analysis</i>. Prentice Hall, Upper Saddle River. 3. PÓLYA György (2000): <i>A gondolkodás iskolája</i>. Akkord Kiadó, Budapest. 4. PONOMARJOW, Kirill Konstantinovic (1981): <i>Differenciálegyenletek felállítása és megoldása</i>. Tankönyvkiadó, Budapest. 5. SEUL, Michael – O'GORMAN, Lawrence – SAMMON, Michael J. (2000): <i>Practical algorithms for image analysis</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 6. WOLFRAM, Stephen (2003): <i>The Mathematica Book</i>. Wolfram Media, Champaign.		

A tantárgy címe: Film- és médiapedagógia		
A tantárgy előadója: Szijártó Imre, dr. habil., PhD, főiskolai tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: Megismertetni a hallgatókat a film- és médiapedagógia történetével, nemzetközi irányzataival, a magyar film- és médiaoktatási modell sajátosságaival. A hallgatók ismerjék meg a film- és médiapedagógia tudományos hátterét, a terület személyiség- és képességfejlesztési céljait és feladatait. A hallgatók ismerjék meg a film- és médiapedagógia gyakorlatát, kutatásának módjait.		
A tantárgy tartalma: 1. A film- és médiapedagógia nemzetközi irányzatai, trendjei, gyakorlata. 2. Szakirodalmi tanulmányok: a film- és médiapedagógia alapvető szakirodalmi világnyelveken és ún. kis népek nyelvein. 3. A magyar modell története, jelene, gyakorlata – törvényi szabályozás, tantervi rendszer, szemléltetőanyagok. 4. Egy ország film- és médiapedagógiai rendszerének feldolgozása – az oktatás szakmai alapjai, pedagógiai célrendszere, helye az oktatás egészében. 5. Összehasonlító pedagógiai kutatások és elemzések. 6. A film- és médiapedagógia pedagógiai tartalmai. 7. Kulturális kánonok az oktatás tartalmaiban. 8. A filmműveltség tartalma. 9. A médiaműveltség tartalma. 10. Az új médiumok helye a film- és médiaoktatásban. 11. A mozgóképi szövegértés mérése. 12. A film- és médiaoktatás helye az elektronikus tanulási környezetek tanulmányozásában. 13. Terepgyakorlatok – a film- és médiapedagógia gyakorlatának tanulmányozása. 14. Terepgyakorlatok – a film- és médiapedagógia mint a kultúra tanulmányozásának módja.		
Követelmény: A hallgató egy idegen nyelven legyen képes tanulmányozni a film- és médiapedagógia nemzetközi dokumentumait. A hallgató végezzen önálló kutatásokat a film- és médiapedagógia területén (dokumentumelemzés, empirikus felmérések). A hallgató legyen képes kutatási eredményeinek megfelelő értékelésére és közreadására. Követelmény az alapvető dokumentumok és kutatási eredmények ismerete.		
Kötelező irodalom: 1. BUCKINGHAM, David (2003): <i>Media Education : literacy, Learning and Contemporary Culture</i> . Blackwell Publishers, Oxford. 2. MASTERMAN, Len (1986): <i>Teaching the Media</i> . Comedia Publishing Group, London. 3. SZIJÁRTÓ Imre (2001): <i>A média tantárgy a magyar közoktatásban</i> . In: Média kutató. 4/tél. 113-123. URL: http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_04_tel/08_media_tantargy_a_magyar_kozoktatásban 4. SZIJÁRTÓ Imre (2008): <i>A mozgóképkultúra és médiaismeret tanításának módszertana</i> . Pedellus Tankönyvkiadó, Budapest. 5. WIJNEN, Christine W. (2008): <i>Medien und Pädagogik international : positionen, Ansätze und Zukunftsperspektiven in Europa und den USA</i> . Kopaed, München.		
Ajánlott irodalom: 1. HART, Andrew – SÜSS Daniel (et al.) (eds.) (2002): <i>Media Education in European Countries : a Comparative Study of Teaching Media in Mother Tongue Education in Secondary Schools. E-Collection of the Swiss Federal Institute of Technology Zürich</i> . URL: http://www.e-collection.ethbib.ethz.ch/ecol-pool/bericht/bericht_246.pdf http://www.european-mediaculture.org/fileadmin/bibliothek/english/hart_suess_mediaeducation/hart_suess_mediaeducation.pdf 2. LAMPERT, Claudia – SÜSS, Daniel – WIJNEN, Christina W. (2009): <i>Medienpädagogik im internationalen Vergleich</i> . GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden. 3. MIKOS, Lothar (2003): <i>Film- und Fernsehanalyse</i> . UVK Verlagsgesellschaft, Konstanz. 4. SCHORB, Bernd (hg.) (1992): <i>Medienerziehung in Europa : auf dem Weg zu einer europäischen Medienkultur = Media Education in Europe : towards a European Culture of Media</i> . Kopäd Verlag, München. 5. SZIJÁRTÓ Imre (2008): <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret : a tantárgy helyzete Magyarországon</i> . In: ME.dok. – () Forrás: http://www.medok.ro 6. SZIJÁRTÓ Imre (2009): <i>Nézni kötelező : a magyar filmkánon és az iskola</i> . In: Metropolis, 3.		

A tantárgy címe: Pedagógiai technológiai rendszertervezési és humán teljesítmény - technológiai modellek		
A tantárgy előadója: Nádasi András, egyetemi docens, dr. PhD		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Az oktatástechnológia (instructional design and development (ID)) régi és új modelljeinek összehasonlítása, az amerikai ID kutatások és elméletek legújabb eredményeinek megismerése, az új elektronikus infokommunikációs technológia hatása a terület perspektíváira. A terület hatalmas történeti és elméleti tudásanyagának rendszerbe foglalása és kritikai elemzése hozzájárul a jelöltek kreatív kutatástervezési impulzusainak erősítéséhez.		
A tantárgy tartalma: A ID differenciált oktatási cél- és követelményrendszerei: operacionalizált célok rendszere, céltaxonómiák az oktatási stratégiák, módszerek, médiumok kiválasztásához, a folyamattervezéshez és a teljesítményértékelési rendszer kidolgozásához. A tanítás-tanulás folyamatának tervezése, a tanulói és tanári tevékenységek tartalmának és sorrendjének, valamint irányítási rendszerének kidolgozása, a tanulási források, tankönyvek és taneszközök tanulásiirányító potenciálja és korlátai. A kidolgozott oktatási stratégiák és médiumok, bizonyított használhatósági mutatók szerepe. Fejlesztő kipróbálás, hatékonyságvizsgálat, beválás. Az ADDIE modell: Analyze, Design, Development, Implementation, and Evaluation, vagyis az elemzés, tervezés, értékelés, bevezetés és értékelés modellje. A Gagne-féle oktatási eseménytervezési modell, vagyis: figyelemfelkeltés - motiváció - a tanulók informálása a pontos elvárásokról - a szükséges előismeretek felidézése - az új anyag prezentálása - a tanulói aktivitás kiváltása - visszacsatolás - a rögzítési és transzfer folyamatok elősegítése - a teljesítmények értékelése. Újabb Modellek (Dick and Carey; Reigeluth; Jonassen, Hnaffin et al; Mayer, stb.). Interneten elérhető curriculum-fejlesztési, ID és ISD modellek összevetése, vagy az ID és ISD modellek vizuális reprezentációinak kritikája.		
Követelmény: Beszámolók készítése (dolgozat, szakirodalmi áttekintés) előadások tartása a kötelező és ajánlott irodalom alapján. Terminológiai teszt eredményes kitöltése, szóbeli vizsga (kollokvium).		
Kötelező irodalom 1. Gagné, R. M., Briggs, L. J., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2004). Principles of instructional design. Belmont, CA: Wadsworth. 2. Dick, W. O., Carey, L., & Carey, J. O. (2004). The systematic design of instruction. Allyn & Bacon, Boston. 3. Reigeluth (ed) (1999): Instructional-Design Theories and Models. Volume II. Erlbaum, Mahwah. 4. Bonk, Curtis J., & Dennen, Vanessa (2007). Frameworks for design and instruction. In M. G. Moore (Ed.), Handbook of distance education (2nd Ed.) (pp. 233-246)., NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah 5. Romiszowski, A. J. (2004): How's the E-learning Baby? Factors Leading to Success or Failure of an Educational Technology Innovation. In.: Educational Technology, 2004. 1–2. 6. Nádasi András: Oktatástechnológia az Egyesült Államokban (In: Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Szerk. Nagy, S.) Bp., Akadémiai Kiadó, 1984. p. 112-142 7. Instructional Design models & theories http://www.instructionaldesigncentral.com/htm/IDC_instructionaldesignmodels.htm		
Ajánlott irodalom 1. Bonk, C. J., & Zhang, K. (2008). Empowering Online Learning: 100+ Activities for Reading, Reflecting, Displaying, and Doing., CA: Jossey-Bass, San Francisco 2. Brown, John Seely, & Adler, Richard P. (2008): Minds on fire: Open education, the long tail, and learning 2.0. EDUCAUSE Review, 2008. 43(1), 16-32. 3. Instructional Design Models http://carbon.ucdenver.edu/~mryder/itc/idmodels.html 4. Designing in ISD http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/sat3.html 5. Skinner B. F.: A tanítás technológiája. Gondolat, Budapest, (1973) 6. Falus Iván: Didaktika - Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest (2004)		

A tanári személyiség és a nevelői hatás eszközei program szabadon választható tárgyai

A környezeti nevelés és tudatformálás témakör

A tantárgy címe: Az erőforrások és környezeti kockázatok kezelésének pedagógiája		
A tantárgy előadója: Mika János, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A tárgy célja szemléleti alap nyújtása a címben jelzett fogalmak és a közöttük fennálló összefüggések megértéséhez, majd ennek a nevelési munkában való képviseléséhez. A lényeg, hogy a környezeti kockázatok felismerése is összetevője a fenntarthatóságnak és az erőforrások ilyen használatának.		
A tantárgy tartalma: A tárgyalás fókuszában az erőforrások és a kockázatok dualizmusa áll, amit a földrajzi burok (bio-geoszféra) minden összetevője képvisel. Hiszen a légkör, a víz, a talaj (és a litoszféra), csakúgy, mint a bioszféra egyaránt szolgál mindkét szempontú példakkal. E példákat végigtekintve, rámutatunk, hogy a fenntarthatóság (fenntartható fejlődés) követelményeit és elveit milyen tézisekkel kellene kiegészíteni annak tudatában, hogy a környezeti kockázatok is korlátozzák mind az erőforrásokat, mind azok fenntartható felhasználását. A gondolatkört ezután kibővítjük a társadalom és a gazdaság szigorúan környezeti kapcsolódású erőforrásainak és kockázatainak áttekintésével.		
Követelmény: aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; egy témakör feldolgozása önálló előadás formájában a kötelező és ajánlott irodalom alapján; szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. ALBEVERIO, Sergio – JENTSCH, Volker – KANTZ, Holger (2006): <i>Extreme events in nature and society</i>. Springer Verlag, Heidelberg. 2. CAMARA, Antonio Sousa da (2002): <i>Environmental systems : a multidimensional approach</i>. Oxford University Press, Oxford. 3. FÖLDI László – HALÁSZ László (2009): <i>Környezetbiztonság</i>. Complex, Budapest. 4. MEADOWS, Donella – RICHARDSON, John – GERHART, Bruckmann (1986): <i>Sötétben tapogatózva</i>. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Gondolat, Budapest. 5. MEADOWS, Donella – RANDERS, Jorgen – MEADOWS, Dennis L. (2005): <i>A növekedés határai</i>. Kossuth Kiadó, Budapest. 6. NOTT, Jonathan (2006): <i>Extreme Events : a physical reconstruction and risk assessment</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 7. SCHELLNHUBER, Hans Joachim [et al.] (2006): <i>Avoiding Dangerous Climate Change</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 8. SZABÓ János (2007): <i>Fenntarthatóság, kockázatok, biztonság</i>. Zrínyi Könyvkiadó, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. BARTHLOTT, Wilhelm [et al.] (2006): <i>Encyclopedia of Natural Resources Policy and Management</i>. In: Life Support Systems EOLSS. Unesco, Paris. 2. BEGON, Michael – TOWNSEND, Colin R. – HARPER, John L. (2006): <i>Ecology : from Individuals to Ecosystems</i>. Blacwell Publishing, Malden MA, USA. 3. <i>Az Európai Unió vízgazdálkodási politikája (Vízgazdálkodási Keretirányelvek)</i>. URL: http://www.euvki.hu 4. KERÉNYI Attila (2006): <i>Általános környezetvédelem</i>. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged. 5. MACZULAK, Anne Elizabeth (2009): <i>Waste Treatment: Recording Global Waste</i>. Facts On File, Inc. New York. (Green Technology; 2). 6. RAKONCZAI János (2008): <i>Globális környezeti kihívásaink</i>. Universitas Szeged Kiadó, Szeged. 7. SZLÁVIK János (2008): <i>Környezetgazdaságtan</i>. Typotex Kiadó, Budapest. 8. WORLD HEALTH ORGANIZATION [et al.] (2007): <i>World Health Report 2007 : a safer future : global public health security in the 21st century</i>. – World Health Organization, Geneva.		

A tantárgy címe: A modern ökológiai szemlélet a környezeti nevelésben		
A tantárgy előadója: Orbán Sándor, dr. habil., DSc., egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A modern ökológiai tudatosság kialakítása, fejlesztése. Kutatási lehetőségek feltárása az ökológia és környezeti nevelés elméleti és gyakorlati hátterének bemutatásával. A környezettudatosság ökológiai alapjainak feltárása, rendszerbe foglalása.		
A tantárgy tartalma: A modern ökológiai kutatások az ökoszisztémát állítják középpontba, mint a környezeti menedzsment alapelemét. Az ökológia és a gazdaság kapcsolata az ökoszisztémák fenntartásában és fejlesztésében alapvető. Fontos tehát az ökoszisztéma funkciók és szolgáltatások tanításának és tanulásának elmélete és gyakorlata. Ebben elsősorban külföldi tantárgy-pedagógiai kutatások folynak pl. a „Campus-Ecology” felsőoktatási nevelési program gyakorlati segítséget jelent. Ökológia és környezettudatosság kapcsolata: az ökológiai jelzések felfogása, összefüggő rendszerekhez való értelmezés, ökológiai problémák okainak megkeresése, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvés. Ezek alapján környezettudatos nevelés és oktatás megvalósítása.		
Követelmény: 2 beszámoló vagy előadás a szakirodalom alapján; magyar és külföldi folyó-irat beszámoló (4-5 hazai és külföldi 2000-től); szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. ERICKSON, Christine – EAGAN, David J. (2009): <i>Generation E. Student Leading for Sustainable Clean Energy Future : National Wildlife Federation</i>. In: Campus Ecology. 1-76. (A publication in Campus Ecology Climate and Sustainability Series). 2. FARBER, Stephen [et al.] (2006): <i>Linking Ecology and Economics for Ecosystem Management</i>. In: Bio Sciences 56/2. 117-129. 3. HOBBS, Richard J. – Suding, Katharina (2008): <i>New Models for Ecosystem Dynamics and Restoration : the Science and Practice of Ecological Restoration</i>. Island Press, Washington. 4. POWERS, Amy L. (2004): <i>Teacher preparation for environmental education : faculty perspectives on the infusion of environmental education into preservice methods courses</i>. In: Journal of Environmental Education 35/3. 3-11. 5. VIDA Gábor (2001): <i>Helyünk a bioszférában</i>. Tipotex, Budapest. 6. WHEELER, Keith A. – BJOR, Anne Perrace (szerk.) (2001): <i>A fenntarthatóság pedagógiája: a remény paradigmája a XXI. században</i>. Körlánc, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. KREMEN, Claire (2005): <i>Managing ecosystem services : what do we need to know about their ecology?</i> In: Ecology Letters 8. 468-479. 2. <i>Millenium Ecosystem Assessment</i> kötetei 2001-2005. Island Press, Washington. URL: http://www.maweb.org/dokuments 3. VIDA Gábor (2007): <i>Fenntarthatóság és a tudósok felelőssége</i>. (Magyar Tudomány; 12.) 4. YORK, Richard – ROSA, Eugene A. (2003): <i>Key challenges to ecological modernization theory: Institutional efficacy, case study evidence, units of analysis, and the pace of eco-efficiency</i>. In: Organization & Environments 16/3. 273-288.		

A tantárgy címe: A fenntartható fejlődés gazdasági összefüggéseinek nevelési és oktatási elvei, gyakorlata		
A tantárgy előadója: Szlávik János, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Kutatási témák feltárása a fenntartható fejlődés, mint új paradigma fogalmában és eltérő értelmezésében. A természet, társadalom, gazdaság komplex rendszerén belül a fenntartható gazdálkodás sajátos pedagógiai összefüggéseinek kutatása. Azoknak a nevelési, módszertani elveknek és oktatási gyakorlatnak az akció kutatása (tantermi kutatása), amelyek a gazdasági szaktárgyak oktatását alakíthatják, ill. fejleszthetik.		
A tantárgy tartalma: A fenntarthatóság, mint a gazdaság, a társadalom és a bioszféra viszonya. A növekedés és fejlődés konfliktusa és annak megjelenése a nevelési folyamatban. A természeti javak közgazdasági értékelésének eltérései a környezet-gazdaságtan és az ökológiai gazdaságtan szemszögéből. A fenntarthatósági, jóléti indikátorok fajtái és ezek megjelenése a szakmai és általános kommunikációs folyamatban. A fenntarthatóság helyi- és regionális szintje és a fenntarthatósági programok. E programok nevelési feladatainak és a fenntarthatóság etikai összefüggéseinek kutatása.		
Követelmény: 2 házi dolgozat, szakirodalmon alapuló félévközi prezentáció. Szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BROWN, Lester Russel (2001): <i>Eco-Economy</i>. W.W. Norton, New York. 2. LÁSZLÓ Ervin (2006): <i>Science and the Reenchantment of the Cosmos.</i>, Vt.: Inner Traditions International, Rochester. 3. MEADOWS, Donella – RANDERS, Jorgen – MEADOWS, Dennis (2005): <i>A növekedés határai : harminc év múltán</i>. Kossuth Kiadó, Budapest 4. PATAKI György – TAKÁCS SÁNTA Attila (2004): <i>Természet és gazdaság : ökológiai közgazdaságtan szöveggyűjtemény</i>. Typotex Kiadó, Budapest. 5. SIMAI Mihály (2001): <i>Zöldebb lesz-e a világ? A fenntartható fejlődés szerkezeti problémái a XXI. század elején</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest. 6. SZLÁVIK János (2005): <i>Fenntartható környezet- és erőforrás-gazdálkodás</i>. KJK-Kerszöv, Budapest. 7. SZLÁVIK János (2005): <i>A fenntartható fejlődés etikai összefüggései</i>. In: ISTVÁN Lajos [et al.]: <i>Etika, közélet, tudomány: Bioetikai konferencia: Szombathely, 2005. szeptember 15.</i> Savaria University Press, Szombathely.		
Ajánlott irodalom: 1. BOULDING, Kenneth Ewart (1993): <i>Economics of the Coming Spaceship Earth : Valuing the Earth</i> (ed. Herman E. Daly and Kenneth N. Townsend), The MIT Press Cambridge, Massachusetts, London, England. 2. DALY, Herman E. (1991): <i>Steady-State Economics</i>. Island Press, Washington, D.C. 3. KEREKES Sándor – KISS Károly (2001): <i>Környezetpolitikánk az EU-elvárások hálójában</i>. Agroinform Kiadóház, Budapest. 4. LÁNYI András (szerk.) (2000): <i>Természet és szabadság</i>. Osiris Kiadó, Budapest. 5. LÁSZLÓ Ervin (2008): <i>Világ váltás. A változás harmonikus útja</i>. Nyitott Könyvműhely, Budapest 6. POLÁNYI Károly (1997): <i>A nagy átalakulás</i>. Mészáros Gábor kiadása, Budapest. 7. SZLÁVIK János – FÜLE Miklós (2001): <i>Szép új (zöld) világ</i>. In: Magyar Tudomány, 2001/12. 8. SZLÁVIK János – CSETE Mária (2004): <i>A fenntarthatóság érvényre juttatása és mérhetősége települési – kisregionális szinten</i>. In: Gazdálkodás, 2004. XLVIII. évf. 4.		

A tantárgy címe: A fenntartható fejlődés és tájhasználat nevelési vonatkozásai		
A tantárgy előadója: Kertész Ádám, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A tantárgy célja azon pozitív nemzetközi és hazai példák bemutatása, amelyek a fenntartható fejlődés követelményének megfelelnek és az oktatásban is jól felhasználhatók.		
A tantárgy tartalma: A fenntarthatóság, tájhasználat és földhasználat fogalmainak bemutatása után először a helytelen tájhasználatra, tájmenedzsmentre mutatunk globális és hazai példákat. Bemutatjuk a Föld azon területeit, ahol a helytelen tájhasználat súlyos degradációs problémákhoz vezetett. Rámutatunk a természetes és antropogén tényezők szerepére a degradációs folyamatokban. A fenntartható tájhasználat globális, főként pedig európai példáin keresztül jutunk el a fenntarthatóság kérdéseihez Magyarországon. A Duna-Tisza köze, továbbá a hazai dombvidékek mint kritikus térségek fenntartható tájhasználatát az oktatás teljes területén jól alkalmazható példák a fenntarthatóságra. A tárgy jól illeszkedik azokhoz a tantárgyakhoz, amelyek a fenntarthatóság a klímaváltozás egyéb kérdéseit érintik.		
Követelmény: Az előadásokon való aktív részvétel, egy témakör önálló kidolgozása írásban, szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: - BORK, Hans Rudolf – PIORR, Hans Peter (2000): <i>Integrierte Konzepte zum Schutz und zur dauerhaft-naturverträglichen Entwicklung mitteleuropäischer Landschaften</i>. In: ERDMANN, Karl-Heinz – MAGER, Thomas J. (Hrsg.): <i>Innovative Ansätze zum Schutz der Natur</i>. Springer Verlag, Berlin-Heidelberg. - FORMAN, Richard T. T. (1995): <i>Land mosaics : the ecology of landscapes and regions</i>. Cambridge University Press, Cambridge : New York. - KERTÉSZ Ádám (2001): <i>A globális klímaváltozás természetföldrajza</i>. Holnap Kiadó, Budapest. - KERÉNYI Attila (2003): <i>Európa természet- és környezetvédelme</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. - RAKONCZAI János (2003): <i>Globális környezeti problémák</i>. Lazi Könyvkiadó, Szeged. - SOMBROEK, Wim G. – SIMS, D.: <i>Planning for sustainable use of land resources : FAO Land and Water Bulletin 2</i>. Forrás: http://www.fao.org/docrep/v8047e/v8047e00.htm		
Ajánlott irodalom: - ÁNGYÁN József [et al.] (szerk.) (2001): <i>Az Érzékeny Természeti Területek rendszere</i>. ELTE TTK, KöM TH, SZIE KGI, Budapest-Gödöllő-Berlin-Madrid-Thessaloniki. - BOUMA, John – VÁRALLYAY György (1998): <i>Principal land use changes anticipated in Europe</i>. In: <i>Agriculture, ecosystems and Environment</i> 67. 103-119 - JOUNG, Juliette [et al.] (2005): <i>Towards sustainable land use : identifying and managing the conflicts between human activities and biodiversity conservation in Europe</i>. Catena Verlag, Reiskirchen. (Biodiversity and Conservation; 14). 1641-1661. - KERTÉSZ Ádám (2003): <i>Tájökológia</i>. Holnap Kiadó, Budapest. - KERTÉSZ Ádám (2009): <i>The global problem of land degradation and desertification</i>. In: <i>Hungarian Geographical Bulletin</i>. 58/1. 19-31.		

A tantárgy címe: A klímaváltozás környezetvédelmi és oktatási aspektusai		
A tantárgy előadója: Mika János, dr. habil., DSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A tárgy egyik célja annak bemutatása, hogy a környezeti rendszerek miként alkalmazkodnak az éghajlathoz és annak változásaihoz. A másik cél, hogy rámutassunk azokra a kapcsolódó természeti és társadalmi folyamatokra, melyek sikerrel taníthatók és kutathatók a felsőoktatásban.		
A tantárgy tartalma: A tárgy végighalad a kontinenseken, és kiemel néhány tipikus alrendszert is, mind az alkalmazkodás, mind a sérülékenység szempontjából. Emellett rámutatunk a klímaváltozás és a fenntartható fejlődés tágabb problémáira, végül összefoglaljuk az Interneten való önálló ismeretszerzés legjobb forrásait, módszereit illetve oktatási vonatkozásait. A kurzus főbb oktatási egységei: <i>Az éghajlathoz történt alkalmazkodás példái az Egyenlítőtől a Pólusokig. Az ember okozta globális és regionális klímaváltozás tényei és bizonyítékai. Az eddigi és a várható változások következményei az egyes földrészekben. Az éghajlatváltozás miatti sérülékenység egyes környezeti alrendszerekben. Az éghajlatváltozás és a fenntartható fejlődés problémái. A klímaváltozás internetes forrásai: jó és rossz példák, tanácsok az önálló használatra.</i>		
Követelmény: aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; egy témakör feldolgozása önálló előadás formájában a kötelező és ajánlott irodalom alapján; szóbeli vizsga.		
Kötelező irodalom: 1. BORROUGHS, William (2003): <i>Climate into the 21th Century</i> : World Meteorological Organisation. Cambridge University Press, Cambridge-New York. 2. BUCKLEY, Bruce – HOPKINS, Edward J. – WHITAKER, Richard (2005): <i>A klímakutatás enciklopédiája</i>. Jászöveg Műhely Kiadó, Budapest. 3. Éghajlatváltozás (2007): <i>Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) Negyedik Értékelő Jelentése: A Munkacsoportok Döntéshozói Összefoglalói</i>. URL: http://www.met.hu/pages/ipcc/ipcc_eghajlatvaltozas_2007.pdf, 4. HENSON, Robert (2006): <i>The Rough Guide on Climate Change</i>. Rough Guides Ltd., London. 5. LEROUX, Marcel (2005): <i>Global Warming – Myth or Reality? The Erring Ways of Climatology</i>. Springer, Heidelberg. 6. OLIVER John E. (ed.) (2005): <i>Encyclopedia of World Climatology: Encyclopedia of Earth Sciences Series</i>. Springer, Dordrecht. 7. SCHELLNHUBER, Hans Joachim – CRAMER, Wolfgang – NAKICENOVIC, Nebojsa – WIGLEY, Tom – YOHE, Gary (2006): <i>Avoiding Dangerous Climate Change</i>. Cambridge University Press, Cambridge.		
Ajánlott irodalom: 1. HENDERSON, Paul – HENDERSON, Gideon M. (2009): <i>The Cambridge Handbook of Earth Science Data</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 2. HUDDART, David – STOTT, Tim (2010): <i>Earth environments. Past , Present, Future</i>. Wiley-Béackwell, John Wiley & Sons, London. 3. KERTÉSZ Ádám (2001): <i>A globális klímaváltozás természetföldrajza</i>. Holnap Kiadó, Budapest. 4. KING, Michael D. – PARKINSON, Claire L. – PARTINGTON, Kim C. – WILLIAMS, Robin G. (2007): <i>Our Changing Planet : the View from Space</i>. Cambridge University Press, Cambridge. 5. LACZKA Éva (szerk.) (2008): <i>A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon</i>. KSH, Budapest. 6. RAKONCZAI János (2003): <i>Globális környezeti problémák</i>. Lazy Könyvkiadó, Szeged. 7. STRAHLER, Alan H. (2010): <i>Introducing Physical Geography</i>. John Wiley & Sons, London.		

A tantárgy címe: Kompetenciafejlesztés és környezeti nevelés		
A tantárgy előadója: Ütőné dr. Visi Judit, dr., PhD főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A környezeti nevelés és a kompetenciafejlesztés egymást erősítő, sokoldalú kapcsolatának értelmezése. A kreatív, a környezeti nevelés területén folyamatosan megújulni képes kutatói és tanári attitűd kialakulása.		
A tantárgy tartalma: Kulcskompetenciák az európai és a hazai oktatási gyakorlatban. A kompetencia alapú oktatás értelmezése. A környezeti nevelés és a kompetenciafejlesztés több szempontú kapcsolatrendszer. A kompetenciafejlesztés helye, szerepe és lehetőségei a környezeti nevelésben az oktatás különböző szakaszaiban. A környezeti nevelést támogató képességfejlesztő módszerek példái, jó gyakorlatok. Képességfejlesztő feladatok a környezeti nevelésben, a képességfejlesztő feladatok típusai, jellemzői, a feladatok készítésének és alkalmazásának elméleti kérdései és gyakorlati megvalósítása. A hazai környezeti nevelés kompetencia szempontú elemzése. A köznevelésben folyó oktató-nevelő munkát meghatározó dokumentumokban megjelenő környezeti tartalom és szemlélet. A környezeti nevelés hatása a különféle tanulói kompetenciák fejlődésére, fejlesztésére. A tanárképzés szerepe a környezeti nevelésben.		
Követelmény: Elemzés vagy tanulmány a kötelező és ajánlott irodalom alapján; aktív részvétel a gyakorlatokhoz kapcsolódó szakmai vitákban Szóbeli beszámoló (tájékozottság a környezeti nevelés kérdéseiben).		
Kötelező irodalom: 1. CLARE, Palmer (ed.) (2006): <i>Teaching Environmental Ethics</i>. Brill, Boston. 2. JAKAB György – VARGA Attila (2007): <i>A fenntarthatóság pedagógiája</i>. L'Harmattan Kiadó, Budapest. 3. <i>Kompetenciafejlesztő feladatok</i> – adatbázis, OFI, 2007. URL: http://tanszertar.hu/ 4. LÜKŐ István (2003): <i>Környezetpedagógia : bevezetés a környezeti nevelés pedagógiai és társadalmi kérdéseibe</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 5. SCHRÓTH Ágnes (2004): <i>Környezeti nevelés a középiskolában</i>. Trefort Kiadó, Budapest. 6. KISS FERENC - ZSIROS ANITA (2006): <i>A környezeti neveléstől a globális nevelésig – Oktatási segédanyag</i> http://www.nyf.hu/ttik/sites/www.nyf.hu.ttik/files/doc/kornyezeti_neveles.pdf 7. NÁNÁSI IRÉN (szerk.) (2005) <i>Humánökológia</i>. Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest		
Ajánlott irodalom: 1. DEMETER Kinga (szerk.) (2006): <i>A kompetencia – kihívások és értelmezése</i>. OKI, Budapest. 2. GABEL, Dorothy (ed.) (1994): <i>Handbook of research on science teaching and learning</i>. Macmillian Publishing Company, New York. 3. HAVAS Péter – VERESS Gábor (szerk.) (2008): <i>Globális éghajlatváltozás – oktatócsomag, integrált természettudományi mintaprojektek</i>. OFI, Budapest. 4. KENNETH, A. Gould – TAMMY L. Lewis. (Ed.) (2009): <i>Twenty Lessons in Environmental Sociology</i>. Oxford University Press, New York. 5. ÖLLÖS GÉZA (2012): <i>Környezetvédelem</i>. Új Levédia, Budapest 6. <i>A világ helyzete –fenntartható jólét</i> (2012) Worldwatch Institute. Island Press, Washington		

A tantárgy címe: Korszerű módszerek és elektronikus tanulási környezetek a természettudományos oktatásban		
A tantárgy előadója: Pajtókné Tari Ilona, dr. PhD, egyetemi docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A természettudományos tantárgyak tanításában az elmúlt években lezajlott koncepcióváltásnak és tartalmi megújulásnak megfelelően – olyan készségek megszerzése, amely a természettudományos tantárgyak tanításához szükséges ismereteket és készségeket tartalmazza. A kurzus új, a tanár számára olyan testre szabható dinamikus interaktív tanítási technikát nyújt, amely megfelel a megújuló tanítási-tanulási módszertani követelményeknek. Minőségi változást hozzon továbbá az elektronikus oktatási anyagok, szemléltető eszközök előállítása és alkalmazása terén is. Tananyag fejlesztési kutatások.		
A tantárgy tartalma: – Az új oktatási paradigmák megjelenése a közoktatási dokumentumokban és ezek hatásai. – Az egymásra épülő tanítási-tanulási stratégiák. – Tanítás-tanulás a munkaformák variációjával, kombinációjával. – Tanítás és tanulás megváltozott tanulási környezetben. Az elektronikus tanulási környezet alkalmazása a természettudományos tantárgyak tanítása során. – Komplex taneszközök a természettudományos tantárgyak tanításában. – Az LL-HALL (Természettudományos tantárgyak elektronikus eszközkészletei) oldalainak tanulmányozása alkalmazása az oktatásban. http://llhall.ektf.hu – Forgalomban lévő interaktív szoftverek tanulmányozása, alkalmazása a tanítási órán – Ismerkedés magyar és külföldi elektronikus könyvtárakkal és adatbázisokkal. Adatok gyűjtése a tanítási órához elektronikus adatbázisok felhasználásával. – Virtuális enciklopédiák információs oldalainak a tanulmányozása, alkalmazása.		
Követelmény: Saját készítésű „Elektronikus eszközkészlet” összeállítása vagy egy számítógéppel támogatott természettudományos óra megszervezése felsőoktatási hallgatók részére: óratervezet készítése, alkalmazandó digitális eszközök, forgalomban lévő, környezeti nevelési tartalmú interaktív szoftverek kiválasztása, alkalmazása. Felsőoktatási természettudományi tantárgy-pedagógiai témák kutatása.		
Kötelező irodalom: 1. EU educational workprogram (2010): <i>Aims of European educational and qualificational systems connected with detailed workprogram</i> = <i>Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzéseikhez kapcsolódó részletes munkaprogram</i> : Education and Qualification 2010 Brussels. URL: http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=1026 2. LL-HALL <i>Life Long and Life Wide Learning Hall</i> interaktív multimédiás taneszköztár a természettudományos tantárgyak tanításához. URL: http://llhall.ektf.hu 3. PAJTÓKNÉ TARI Ilona (2005): <i>A multimedialitás szerepe a földrajz tanításában</i>. In: Agria Média 2004. Digital Identity is the Passport to Europe. VI. Megvalósult gyakorlatok 2: Digitális Információs rendszerek. Líceum Kiadó, Eger. 329-337. 4. PAJTÓKNÉ TARI Ilona (2007): <i>Földrajztanítás az információs társadalomban : nEtSZKÖZKÉSZLET : a földrajztanár elektronikus eszközkészlete</i>. In: Iskolakultúra. 2007/4. 93-101. 5. PAJTÓKNÉ TARI Ilona: <i>A földrajztanár elektronikus eszközkészlete : FÖLDRAJZ nEtSZKÖZKÉSZLET</i>. Interaktív, multimédiás honlap: http://netszkozkeszlet.ektf.hu		
Ajánlott irodalom: 1. The e-Learning Action Plan (2001): <i>Designing tomorrow's education : communication from the Commission to the Council and the European Parliament</i>. COM 172 final. Brussels, 28.3.2001. URL: http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2001/com2001_0172en01.pdf 2. <i>European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning</i> (2002): European Commission, Brussels. URL: http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Report.pdf 3. LEAT, David (ed.) (1998): <i>Thinking Through Geography</i>. Chris Kington Publishing, Cambridge. 4. PAJTÓKNÉ TARI Ilona: (2004): „<i>Gondolkodás a földrajzon keresztül</i>”. In: Földrajzi Közlemények. CXXVIII. (LII.) kötet, 2004/1-4. 157-161.		

A tantárgy címe: Környezeti nevelési oktatócsomagok		
A tantárgy előadója: Kárász Imre, dr. habil., CSc., az MTA doktora, egyetemi tanár		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: szeminárium
A tantárgy célja: A hatékony környezeti tudatformáláshoz kidolgozott és kipróbált hazai és nemzetközi környezeti oktatócsomagok és alkalmazásuk megismertetése.		
A tantárgy tartalma: A környezeti oktatócsomagok fogalma, típusai (tematikus és komplex), szerkezete. Az oktatócsomagok alkalmazásának szinterei, specifikus módszerei. Ismertségük és hatékonyságuk hazai és nemzetközi felmérések tükrében. Megismerendő oktatócsomagok: Alisma, Green Pack/Zöld Útipakk, Natura 2000, Hulladék-suli, Mi lesz a szeméttel?, Hol az energia?, Géntechnológia, Egyetlen Földünk van/One World, A fák világa, Gyere velünk, csodákra lelsz!, Éghajlatváltozás/Climate change, Madarász ovi és madarász sulí. A környezeti oktatócsomagok fejlesztésének lehetőségei, szükségessége és hatékonyságuk mérésének módjai. A civil társadalmi szervezetek lehetőségei és szerepe a környezeti oktatócsomagok készítésében és elterjesztésében. Új oktatócsomagok készítésének tantárgy-pedagógiai megalapozása a kutatások eredményeinek alapján.		
Követelmény: Két beszámoló vagy lokális vagy regionális saját felmérés az oktatócsomagok alkalmazásáról és az eredmények bemutatása előadás vagy tudományos tanulmány formában. Egy oktatócsomag és alkalmazásának bemutatása 10-12 oldalas tanulmányban.		
Kötelező irodalom: 1. FALUS Iván [et al.] (1979): <i>Az oktatócsomag</i>. Tankönyvkiadó, Budapest. 2. KATONA Ildikó – LESKÓ Gabriella – KÁRÁSZ Imre (2007): <i>Environmental learning packages in Hungary</i>. In: Acta Pericemonologica Debrecina, Tomus 2, Debrecen. 3. LESKÓ Gabriella [et al.] (2007): <i>The role and efficiency of the environmental educational packages in the education for sustainability</i>. In: Acta Pericemonologica Debrecina, Tomus 2, Debrecen. 4. Project WILD. Council for Environmental Education. K-12 Activity Guide, USA. 1992. 5. SCHRÓT Ágnes (szerk.) (2004): <i>Környezeti nevelés a középiskolában</i>. Trefort Kiadó, Budapest. 6. VÁSÁRHELYI Judit (szerk.) (2010): <i>Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia</i>. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest.		
Ajánlott irodalom: 1. AGATE, Elizabeth (2001): <i>Footpaths</i>. British Trust for Conversation Volunteers. Wallingford (Practical Handbook Series). 2. FALUS Iván (2004): <i>Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 3. LEHOCZKY János (1999): <i>Iskola a természetben avagy a környezeti nevelés gyakorlata</i>. RAABE Klett Kiadó, Budapest. 4. MORTENSEN, Lynn L. (2001): <i>A fenntarthatóságra nevelés erőforrásai</i>. In: WHEELER, Keith A. – BIJUR, Anne Perrace (ed.): <i>A fenntarthatóság pedagógiája</i>. Körlánc, Budapest. 5. PACK, Green (2003): <i>The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe</i>. 6. TOURTILLOTT, Leann – BRITT, Peggy (ed.) (1994): <i>Evaluating Environmental Education Materials</i>. Regents of the University of Michigan.		

A tantárgy címe: A környezet helye a társadalom és a gazdaság értékrendjében		
A tantárgy előadója: Csáfor Hajnalka dr. PhD., főiskolai docens Patkós Csaba dr. PhD., főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: Az Ember, illetve a különböző Közösségek és a környezet közötti kapcsolat kulcsfontosságú a kultúrák fejlődésében. A kurzus során elsőként időrendben haladva bemutatjuk azokat a fontosabb állomásokat, amelyek meghatározóak voltak a környezettudatosság kialakulásában az emberiség történetében. A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a környezettudatosság kialakulásának körülményeit az emberi civilizáció alakulásával párhuzamosan, különös tekintettel a modernitás és a posztmodern korszak sajátosságaira. A hallgatók képessé válnak arra, hogy a környezetgazdaságtan fogalomrendszerén és eszköztanán keresztül megragadják az egyes környezeti problémák sajátosságait és figyelembe tudják venni a megoldások értékelésénél a társadalom és a gazdaság érdekeit és nézőpontját.		
A tantárgy tartalma: ▪ A környezet fogalma és típusai ▪ A környezettudatosság és környezetvédelem kulturális és filozófiai gyökerei. Hasonlóságok és különbségek a környezeti mozgalmakban: globális és lokális. ▪ Kereszténység és környezet. Környezettudatosság a 20. században ▪ A környezet- és erőforrás-gazdálkodás elméletének fejlődése, nemzetközi és magyar gyakorlatának története. Az ökológiai gazdaságtan és a környezetgazdaságtan lényege, helye a közgazdaságtani elméletek rendszerében. A fenntartható fejlődés fogalmának megjelenése és kiteljesedése. Környezeti, jóléti, fenntarthatósági indikátorok. ▪ A környezetgazdaságtan, mint megoldáskeresés. A külső hatások, externáliák és azok internalizálásának módjai. Externáliák a gyakorlatban. ▪ A környezetszabályozás szükségessége és annak megjelenése a közgazdasági elméletekben. A környezeti szabályozás főbb elvei és típusai. ▪ Vállalatok társadalmi felelősségvállalása (CSR) CSR-helyzetkép: környezetvédelem, klímaváltozás mérséklése, vegyi anyagok használatából fakadó kockázatok, nemek közötti egyenlőség és korrupció elleni küzdelem. Tudatos fogyasztás. ▪ A környezet gazdasági értékelése. A természeti tőke mérésének sajátosságai. A teljes gazdasági érték. Környezetértékelési módszerek, környezeti kárértékelés, költség-haszon, költség-hatékonyságelemzés. ▪ A civil szektor szerepe a környezeti gondolat alakításában. A környezet helye és szerepe a kulturális ökológiában ▪ Posztmodern és környezetvédelem. A társadalmi nemek és a környezettudatosság kapcsolatrendszer.		
Követelmény: aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; kettő témakör önálló feldolgozása, házidolgozat formájában való beadása, és önálló előadás formájában való előadása.		
Kötelező irodalom: 1. EUROPEAN COMMISSION (2001): Promoting a European framework for corporate social responsibility – Green Paper Office for Official Publications of the European Communities 2. GUHA, Ramachandra (1999): Environmentalism: a global history. – Pearson 176 p. 3. MEADOWS, Donella – RANDERS, Jorgen – MEADOWS, Dennis (2005): A növekedés határai: harminc év múltán. Kossuth Kiadó, Budapest 4. SZLÁVIK János (2005): Fenntartható környezet- és erőforrás-gazdálkodás. KJK-Kerszöv, Budapest 5. SZLÁVIK János (2013): Fenntartható gazdálkodás, Komplex Kiadó, Budapest 6. PORTER E. M. – KRAMER M. R. (2006): The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility Harvard Business Review, December 2006. Magyarul: Stratégia és társadalom – A versenyelőny és a vállalatok társadalmi felelőssége, Harvard Business Manager 2007. február p. 6–20.		

Ajánlott irodalom:

1. BERECH Endre (1999): A környezettudat alakítása és a környezetvédelem oktatása. – OMIKK 56 p.
2. BOULDING, Kenneth Ewart (1993): *Economics of the Coming Spaceship Earth : Valuing the Earth* (ed. Herman E. Daly and Kenneth N. Townsend), The MIT Press Cambridge, Massachusetts, London, England
3. BRUGGEMEIER Franz-Josef et al. (eds.) (2005): *How Green Were the Nazis?: Nature, Environment, and Nation in the Third Reich (Ecology & History)*. – Ohio University Press 288 p.
4. KERÉKES Sándor – KISS Károly (2001): *Környezetpolitikánk az EU-elvárások hálójában*. Agroinform Kiadóház, Budapest
5. SZLÁVIK János: Környezetgazdaságtan Typotex Kiadó Budapest 2007
6. KERÉKES S. – WETZKER K. (2007): Keletre tart a „társadalmilag felelős vállalat” koncepció Harvard Business Manager 2007. április CARROLL A. B. (1996): *Business and Society: Ethics and Stakeholder Management* Cincinnati South Western
7. KOTLER P. – LEE N. (2007): *Vállalatok társadalmi felelősségvállalása*, HVG Kiadó Zrt. Budapest

A tantárgy címe: A társadalom érdekkonfliktusainak nevelési aspektusai		
A tantárgy előadója: Dr. Tóth Antal PhD, főiskolai docens		
A tantárgy kreditértéke: 5	Félév: I-VI.	A tantárgy jellege: előadás
A tantárgy célja: A kurzus célja, hogy a doktoranduszok megvizsgálják a legfontosabb, a válságok idején kiéleződő társadalmi konfliktusokat, a társadalmi együttélésben jelentkező problémákat és azok oktatási, nevelési vonatkozásait. Az előadások és az azokat követő konzultációk, disputák során különös figyelmet kapnak azok a globális társadalmi folyamatok, amelyek részben okai, részben okozatai a földi rendszerek korábbi egyensúlya megbomlásának. Szintén nagy hangsúlyt helyezünk a magyar társadalom konfliktusforrásainak elemzésére. A tantárgy hozzájárul ahhoz, hogy a hallgatók konstruktív szereplők lehessenek a jelen és a jövő társadalmi konfliktusainak kezelésében, felfedezzék a konfliktus-, illetve válsághelyzetekben rejlő pozitív vonásokat is, és így hasznosítani tudják azokat. Az átadott és elemzett ismeretek egyéniségük fejlődését is segítik a társadalmi érzékenység, a nyitott, befogadó és empátikus személyiség kialakítása révén.		
A tantárgy tartalma: 1. Konfliktusok, konfliktuskezelés - Konfliktusok definiálása és tipizálása - Konfliktuselméletek bemutatása - Konfliktuskezelés, beavatkozási, megoldási módok 2. A társadalom - A fenntartható társadalom ismérvei, megteremtésének oktatási és nevelési kihívásai - Globális társadalmi problémák és azok oktatási, nevelési aspektusai - A tudáslapú társadalom kialakulása és az ezzel kapcsolatos társadalmi, gazdasági és oktatási kockázatok vizsgálata - Deviáns viselkedések 3. A magyar társadalom - A magyar társadalom szerkezete, társadalmi egyenlőtlenségek, társadalmi mobilitás - Konfliktusforrások a magyar társadalomban (etnikai konfliktusok, az eltérő jövedelmi helyzetűek közötti feszültségek, esélyegyenlőtlenség, előítéletesség, rasszizmus, diszkrimináció) és azok oktatási, nevelési vonatkozásai - A magyar társadalom integrációs és dezintegrációs folyamatainak vizsgálata - A társadalmi egyenlőtlenségek területi vonatkozásai 4. Hazai és külföldi esettanulmányok feldolgozása		
Követelmény: Aktív részvétel az előadásokhoz kapcsolódó vitákban; egy választott téma önálló feldolgozása: házi dolgozat összeállítása és prezentálása.		
Kötelező irodalom: 1. ANDORKA R. 2006: Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest, 785 p. 2. LÁNYI A. 2007: A fenntartható társadalom. L'Harmattan, Budapest, 75 p. 3. MEADOWS, D. – RANDERS, J. – MEADOWS, D. 2005: A növekedés határai – harminc év múltán. Kossuth Kiadó, Budapest, 318 p. 4. PRUITT, D. G – KIM, S. H. 2004: Social Conflict: Escalation, Stalemate, and Settlement. McGraw-Hill, New York, 316 p. 5. SASS J. – SÍKLAKI I. 2011: A társadalmi konfliktusok kezelése. Elektronikus tananyag, 173 p. – http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0003_07_Tarsadalmi_konfl_kezelese/adatok.html 6. VAN DE KERK, G. – MANUEL, A. 2012: Sustainable Society Index 2012. Sustainable Society Foundation, 107 p. – http://www.ssfindex.com/cms/wp-content/uploads/ssi2012.pdf		
Ajánlott irodalom: 1. ARONSON, E. 2011: A társas lény. Akadémiai Kiadó, Budapest, 504 p. 2. DAHRENDORF, R. 1994: A modern társadalmi konfliktus. Gondolat, Budapest, 330 p. 3. DANIELS, P. – BRADSHAW, M. – SHAW, D. – SIDAWAY, J. 2004: An Introduction to Human Geography: issues for the 21st century. Prentice Hall, New Yersey, 552 p.		

4. FOUBERG, E. H. – MURPHY, A. B. – DE BLIJ, H. J. 2009: Human Geography: People, Place, and Culture. John Wiley & Sons, Hoboken, 544 p.
5. KOVÁCH I. et al. (szerk.) 2012: Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet, Budapest, 440 p.
6. MOGYORÓSI Zs. 2009: A hátrányos helyzet öröksége. – In: Nagy M. (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. A közoktatás méltányossági problémái és a tanárképzés. EKF Líceum Kiadó, Eger, pp. 7-39. – http://nevtud.ektf.hu/files/publikaciok/aapa_mzs.pdf